

**Forslag
til
Lov om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om
mark- og vejfred og færdselsloven**

(Etablering af naturnationalparker)

Miljøministeriet

§ 1

I lov om naturbeskyttelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 240 af 13. marts 2019, som ændret ved § 2 i lov nr. 135 af 25. februar 2020 og lov nr. 1057 af 30. juni 2020, foretages følgende ændringer:

1. Efter kapitel 8 indsættes:

»Kapitel 8 a

Naturnationalparker

Tilladelse

§ 61 a. En naturnationalpark kan efter tilladelse etableres på et større statsejet område.

Stk. 2. Tilladelse efter stk. 1 meddeles af miljøministeren.

Stk. 3. En tilladelse efter stk. 1 indebærer:

- 1) Området forvaltes med natur og biodiversitet som hovedhensyn med henblik på, at naturen i området så vidt muligt kan udvikle sig på egne præmisser.
- 2) Området friholdes for skov- og landbrugsproduktion. Dette gælder dog ikke særlige forvaltningstiltag, der foretages med natur og biodiversitet som hovedhensyn.

Stk. 4. I en tilladelse efter stk. 1 kan miljøministeren uanset § 22, stk. 3, og § 23, stk. 2, tillade, at området helt eller delvist indhegnes med henblik på helårsgræsning, hvis hegningen udføres på en sådan måde, at offentlighedens adgang til og fra området ikke forhindres eller vanskeliggøres unødigt, og at vildtets frie bevægelighed opretholdes i videst mulige omfang.

Stk. 5. Miljøministeren foretager offentlig bekendtgørelse om afgørelser efter stk. 1. Offentlig bekendtgørelse kan ske udelukkende digitalt.

Stk. 6. Miljøministeren offentliggør naturnationalparkens geografiske afgrænsning i en bekendtgørelse.

§ 61 b. Vandløbskvaliteten i en naturnationalpark tilladt efter § 61 a, stk. 1, skal afspejle uberørte forhold med en naturlig afstrømning og dynamik. Vandløbsmyndigheden kan dog under henvisning til andre væsentlige hensyn inden for eller uden for naturnationalparken fravige 1. pkt.

Ansøgning

§ 61 c. Ejeren af et område, der er omfattet af § 61 a, stk. 1, udarbejder efter anmodning fra miljøministeren, og efter inddragelse af offentligheden og berørte myndigheder, ansøgning om tilladelse til etablering af en naturnationalpark på et nærmere afgrænset område, herunder om hegning og helårsgræsning, jf. § 61 a, stk. 4. Hvis der er flere ejere, udarbejdes ansøgningen af ejerne i fællesskab.

Stk. 2. En ansøgning efter stk. 1 skal indeholde en projektbeskrivelse for naturnationalparkens etablering og en forvaltningsplan for området, jf. §§ 61 d og 61 e.

§ 61 d. En projektbeskrivelse for etablering af en naturnationalpark skal indeholde en angivelse af områdets geografiske afgrænsning og oplysninger om:

- 1) Områdets nuværende status, herunder naturgrundlag, landskabelige forhold, veje, stier og andre anlæg samt fredet eller beskyttet kultur- og verdensarv.
- 2) Om naturnationalparkens etablering og forvaltningsplanens gennemførelse er afhængig af tilladelser, godkendelser eller dispensationer efter denne lov eller anden lovgivning.
- 3) Forholdet til planlægning m.v. for området.
- 4) Planlagte tiltag og anlæg ved etableringen af området, herunder etablering af hegn, udsætning af store planteædere, veje og stier, trafiksikkerhedsmæssige foranstaltninger samt friluftsliv og turismefaciliteter.
- 5) Naturgenopretningsinitiativer i området, herunder planlagte tiltag til genopretning af naturlig hydrologi i området og de forventede konsekvenser heraf.
- 6) Andre foranstaltninger.
- 7) Inddragelsen af den berørte offentlighed, berørte myndigheder og berørte lodsejere i den videre proces.

§ 61 e. En forvaltningsplan for en naturnationalpark skal under hensyn til § 61 a, stk. 3, nr. 1, omfatte udviklingsmål og principper for områdets forvaltning og drift, herunder

- 1) økosystemer, naturtyper og arter,
- 2) de udsatte dyr,
- 3) friluftsliv og turisme,

- 4) vandmiljø,
- 5) fredet eller beskyttet kultur- og verdensarv,
- 6) trafiksikkerhed,
- 7) klimahensyn,
- 8) afværgeforanstaltninger,
- 9) naturgenopretningstiltag i området samt
- 10) overvågning af udviklingen i naturnationalparken.

Stk. 2. Hvis en naturnationalpark omfatter arealer inden for internationale naturbeskyttelsesområder, skal forvaltningen medvirke til at gennemføre Natura 2000-planens langsigtede målsætning. Forvaltningen skal tillige medvirke til at opfylde fastsatte miljømål for overfladevandområder beliggende i naturnationalparken.«

2. I § 71, *stk. 4, nr. 1*, ændres »og § 32« til: »§ 32 og § 61 a, *stk. 1*«.

3. I § 73, *stk. 2*, ændres »og reglerne i kap. 5 om beskyttelse af plante- og dyrearter m.v.« til: », reglerne i kap. 5 om beskyttelse af plante- og dyrearter m.v. og kap. 8 a om naturnationalparker«.

4. I § 78, *stk. 4, 2. pkt.*, ændres »§ 65 a, *stk. 1* og 4« til: »§ 61 a, *stk. 1*, og § 65 a, *stk. 1* og 4«.

§ 2

I lov om skove, jf. lovbekendtgørelse nr. 315 af 28. marts 2019, foretages følgende ændringer:

1. I § 8 indsættes som *stk. 2*:

»*Stk. 2.* *Stk. 1* gælder ikke for fredskovspligtige arealer i en naturnationalpark omfattet af en tilladelse efter § 61 a i lov om naturbeskyttelse.«

2. I § 11, *stk. 2, nr. 1*, udgår »og«, og i *stk. 2, nr. 2*, ændres »friluftsliv.« til: »friluftsliv, og«.

3. I § 11, *stk. 2*, indsættes som nyt nr.:

»3) bygninger, anlæg eller terrænændringer, herunder hegn, som miljøministeren efter § 61 a i lov om naturbeskyttelse har meddelt tilladelse til, og som er nødvendige for at styrke områdets natur og biodiversitet.«

4. I § 38 indsættes som *stk. 2*:

»*Stk. 2.* Uanset *stk. 1* gør miljøministeren undtagelse fra §§ 26-28 for aktiviteter i en naturnationalpark omfattet af en tilladelse efter § 61 a i lov om naturbeskyttelse, medmindre det vil stride mod regler fastsat i medfør af § 46, *stk. 4, nr. 2*.«

UDKAST

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

§ 3

I lov nr. 133 af 25. februar 2020 om dyrevelfærd (dyrevelfærdsloven) foretages følgende ændring:

1. Efter § 20 indsættes:

»Kapitel 4 a

Særlige bestemmelser for dyr, som udsættes i naturnationalparker

§ 20 a. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan for at imødekomme hensynet til natur og biodiversitet i en naturnationalpark tilladt efter § 61 a i lov om naturbeskyttelse undtage bestemte dyrehold, herunder dyr, der udsættes i en sådan naturnationalpark, samt dyrenes afkom fra bestemmelserne i § 3 og § 9, stk. 1 og 2.

Stk. 2. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan fastsætte vilkår for en dispensation efter stk. 1, herunder om krav til arealets beskaffenhed, hvilke dyr der må udsættes i naturnationalparken, tilsyn, behandling eller aflivning af syge, afmagrede eller tilskadedkomne dyr samt regulering af bestanden af de udsatte dyr og deres afkom.«

§ 4

I lov om mark- og vejfred, jf. lovbekendtgørelse nr. 1847 af 14. december 2015, som ændret ved § 74 i lov nr. 133 af 25. februar 2020, foretages følgende ændring:

1. Efter § 15 indsættes:

»§ 15 a. Bestemmelserne i § 15, stk. 1-3, finder ikke anvendelse i en naturnationalpark omfattet af en tilladelse efter § 61 a i lov om naturbeskyttelse.«

Transport- og Boligministeriet

§ 5

I færdselsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1324 af 21. november 2018, som ændret senest ved lov nr. 139 af 25. februar 2020, foretages følgende ændringer:

1. I § 88, *stk. 1, 3. pkt.*, indsættes efter »indhegning«: », jf. dog stk. 2«.

2. I § 88 indsættes efter stk. 1 som nye stykker:

»Stk. 2. Kravet til indhegning efter stk. 1 gælder ikke for vejstrækninger i områder, hvor der er meddelt tilladelse til etablering af naturnationalparker efter lov om naturbeskyttelse, hvis vejstrækningen ikke fungerer som en væsentlig færdselsåre.

Stk. 3. Transportministeren kan fastsætte nærmere regler om tiltag til at sikre færdselssikkerheden i naturnationalparker, hvor kravet til indhegning ikke gælder i medfør af stk. 2, herunder krav om trafiksikkerhedsrevision forud for meddelelse af tilladelse til etablering af en naturnationalpark efter lov om naturbeskyttelse.«

Stk. 2 bliver herefter stk. 4.

§ 6

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2021.

Stk. 2. Reglerne i §§ 61 c-61 e, stk. 1, i lov om naturbeskyttelse, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 1, finder ikke anvendelse for de aftalte naturnationalparker ved Fusingø og i Gribskov.

*Bemærkninger til lovforslaget**Almindelige bemærkninger**Indholdsfortegnelse***Indhold**

1. Indledning.....	10
2. Lovforslagets hovedpunkter.....	12
2.1. Retlig ramme for etablering af naturnationalparker.....	12
2.1.1. Ny tilladelsesordning.....	12
2.1.1.1. Gældende ret.....	12
2.1.1.1.1. Generel regulering af arealanvendelsen.....	13
2.1.1.1.2. Håndtering af vildt og udsatte dyr.....	13
2.1.1.1.3. Miljøvurdering og administration af internationale naturbeskyttelsesområder og beskyttede arter.....	13
2.1.1.2. Miljøministeriets overvejelser og den foreslåede ordning.....	14
2.1.1.2.1. Tilladelsen.....	14
2.1.1.2.2. Ansøgning, projektbeskrivelse og forvaltningsplan.....	17
2.1.1.2.3. Offentliggørelse mv.....	21
2.1.2. Afledte ændringer i lov om naturbeskyttelse (habitatbekendtgørelsen, tilsyn og klage).....	21
2.1.2.1. Habitatbekendtgørelsen.....	21
2.1.2.1.1. Gældende ret.....	21
2.1.2.1.2. Miljøministeriets overvejelser og den foreslåede ordning.....	22
2.1.2.2. Tilsyn.....	22
2.1.2.2.1. Gældende ret.....	22
2.1.2.2.2. Miljøministeriets overvejelser og den foreslåede ordning.....	23
2.1.2.3. Klage.....	23
2.1.2.3.1. Gældende ret.....	23
2.1.2.3.2. Miljøministeriets overvejelser og den foreslåede ordning.....	24
2.2. Særlig regulering i naturnationalparker – fravigelser af generel regulering.....	24
2.2.1. Hegning og offentlighedens adgang.....	25
2.2.1.1. Gældende ret.....	25

UDKAST

2.2.1.1.1. Naturbeskyttelsesloven.....	25
2.2.1.1.2. Skovloven.....	25
2.2.1.1.3. Lov om hold af dyr – bekendtgørelse om opdræt af hjorte (dyrehaver).....	25
2.2.1.2. Miljøministeriets overvejelser.....	25
2.2.1.2.1. Naturbeskyttelsesloven.....	25
2.2.1.2.2. Skovloven.....	27
2.2.1.2.3. Lovgivning om hold af dyr.....	27
2.2.1.3. Den foreslåede ordning.....	27
2.2.1.3.1. Tilladelse til hegning af naturnationalparker.....	27
2.2.1.3.2. Ændring af skovloven.....	28
2.2.1.3.3. Lovgivning om hold af dyr.....	28
2.2.2. Udsætning af større planteædere (dyrevelfærdsloven m.v.).....	28
2.2.2.1. Gældende ret.....	28
2.2.2.1.1. Dyrevelfærdsloven.....	28
2.2.2.1.2. Særlige regler for heste.....	30
2.2.2.1.3. Særlige regler for hjortedyr.....	30
2.2.2.2. Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeris overvejelser og den foreslåede ordning.....	32
2.2.3. Vandløb i naturnationalparker.....	35
2.2.3.1. Gældende ret.....	35
2.2.3.2. Miljøministeriets overvejelser.....	37
2.2.3.3. Den foreslåede ordning.....	38
2.2.4. Skovloven – undtagelse af naturnationalparker fra visse krav til fredskovspligtige arealer.....	39
2.2.4.1. Gældende ret.....	39
2.2.4.2. Miljøministeriets overvejelser.....	41
2.2.4.3. Den foreslåede ordning.....	43
2.2.5. Mark- og vejfredsloven.....	44
2.2.5.1. Gældende ret.....	44
2.2.5.2. Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeris overvejelser og den foreslåede ordning.....	44
2.2.6. Ophævelse af hegnspligt i naturnationalparker.....	44
2.2.6.1. Gældende ret.....	44
2.2.6.1.1. Hegnspligten i færdselslovens § 88.....	44
2.2.6.1.2. Trafiksikkerhedsrevision.....	45
2.2.6.2. Transport- og Boligministeriets overvejelser og den foreslåede ordning.....	47

UDKAST

3. Forholdet til anden lovgivning	49
3.1. Miljøministeriet	49
3.1.1. Miljøvurderingsloven	49
3.1.2. Særlig beskyttelse af arter og deres levesteder efter naturbeskyttelsesloven, jagt- og vildtforvaltningsloven og artsfredningsbekendtgørelsen	50
3.1.3. Jagt- og vildtforvaltningsloven.....	51
3.1.4. Naturbeskyttelsesloven.....	52
3.1.4.1. Naturbeskyttelseslovens regler om beskyttede naturtyper	52
3.1.4.2. Naturbeskyttelseslovens regler om beskyttelseslinjer.....	52
3.1.4.3. Naturbeskyttelseslovens regler om klitfredning og strandbeskyttelseslinjen	53
3.1.4.3.1. Hegning	54
3.1.4.3.2. Afgræsning af klitfredede arealer	55
3.1.4.3.3. Naturforbedrende foranstaltninger, herunder fornødne matrikulære ændringer ...	55
3.1.4.3.4. Foranstaltninger til støtte for friluftslivet og anlæg til offentlighedens brug	55
3.1.4.4. Regler om fredninger	55
3.1.4.5. Invasive arter	57
3.1.5. Lov om beskyttelse af de ydre koge i Tøndermarsken.....	57
3.1.6. Vandløbslovens regler om beskyttelse og benyttelse af vandløb m.v.....	58
3.1.7. Lov om råstoffer.....	58
3.1.8. Lov om kystbeskyttelse	59
3.2. Andre ministeriers lovgivning.....	59
3.2.1. Lov om hegn.....	59
3.2.2. Lovgivning på veterinærområdet	60
3.2.2.1. Anmeldepligtige husdyrsygdomme, herunder TSE-reglerne	60
3.2.2.1.1. Særligt om TSE-reglerne.....	61
3.2.2.2. Mærkning og registrering af dyr.....	61
3.2.2.2.1. Dispensationsmuligheder – mærkning af dyr	62
3.2.2.3. Indsamling og bortskaffelse af døde dyr	62
3.2.3. Lov om drift af landbrugsjorder – bekæmpelse af kæmpebjørneklo	63
3.2.4. Museumsloven	64
3.2.5. Lov om planlægning.....	65
3.2.6. Sommerhusloven.....	66
3.2.7. Jernbaneloven.....	68
4. Konsekvenser for FN's verdensmål	68

UDKAST

5. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige.....	69
6. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.	70
7. Administrative konsekvenser for borgerne	71
8. Klima- og miljømæssige konsekvenser.....	71
9. Regionale konsekvenser, herunder konsekvenser for landdistrikter	72
10. Forholdet til EU-retten	72
10.1. VVM-direktivet.....	72
10.2. Naturdirektiverne	73
10.3. Vandrammedirektivet.....	73
10.4. Trafiksikkerhedsrevision.....	73
11. Hørte myndigheder og organisationer m.v.....	75
12. Sammenfattende skema.....	75

1. Indledning

Formålet med lovforslaget er at skabe en retlig ramme for etablering og forvaltning af naturnationalparker i Danmark med henblik på at styrke områdernes natur og biodiversitet. Med lovforslaget foreslås et nyt kapitel om naturnationalparker i lov om naturbeskyttelse.

Hovedformålet med naturnationalparkerne er at styrke natur og biodiversitet ved at give mulighed for etablering af store sammenhængende naturområder, hvor naturen i højere grad end i dag kan udvikle sig på egne præmisser, og hvor der kan udsættes store planteædere med henblik på, at de kan udføre en vigtig økosystemfunktion. Herved tilstræbes så vidt muligt naturlige økosystemer. Naturnationalparkerne skal samtidig give mere spædende naturoplevelser og dermed mulighed for mere friluftsliv og øget turisme i de pågældende områder.

Det foreslås, at etablering af en naturnationalpark skal forudsætte en tilladelse fra miljøministeren, og at ansøgning herom udarbejdes efter anmodning fra miljøministeren. Det forudsættes, at ministerens anmodning afgives efter inddragelse af ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri, kulturministeren, erhvervsministeren, transportministeren og klima-, energi- og forsyningsministeren.

Lovforslaget giver miljøministeren hjemmel til at meddele tilladelse til etablering af naturnationalparker i større statsejede områder. En tilladelse vil indebære, at det enkelte område forvaltes med natur og biodiversitet som hovedhensyn med henblik på, at naturen i området så vidt muligt skal kunne udvikle sig på egne præmisser. Desuden vil området blive friholdt for skov- og landbrugsproduktion, bortset fra særlige forvaltningstiltag foretaget med natur og biodiversitet som hovedhensyn. Endvidere foreslås, at vandløbskvaliteten i området skal afspejle uberørte forhold med en naturlig afstrømning og dynamik, idet vandløbsmyndigheden dog under henvisning til andre væsentlige hensyn inden for eller uden for naturnationalparken kan fravige dette udgangspunkt. Det foreslås tillige, at tilladelsen kan meddeles på baggrund af ansøgningen herom fra den statslige lodsejer, indeholdende bl.a. en projektbeskrivelse for etablering af naturnationalparken og en forvaltningsplan for naturnationalparken.

Det er hensigten, at der i naturnationalparkerne kan udsættes store planteædere, der kan bidrage til at genskabe vigtige økosystemfunktioner og dermed være med til at skabe en varieret natur med forskellige levesteder for andre dyr samt planter og svampe. Der foreslås derfor også en ændring vedrørende naturbeskyttelseslovens regler om offentlighedens adgang til naturen og enkelte ændringer af reglerne i lov om skove for at skabe mulighed for hel eller delvis indhegning af naturnationalparkerne med henblik på helårsgræsning i områderne.

Det er hensigten, at de udsatte dyr holdes så ekstensivt som muligt inden for rammerne af den eksisterende lovgivning på veterinærområdet med henblik på, at dyrene kan udføre deres nøglefunktioner i økosystemet. Det foreslås, at dyrevelfærdsloven ændres, således at ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri bemyndiges til at kunne undtage dyr, der

UDKAST

udsættes i en naturnationalpark fra visse af lovens regler, bl.a. om tilsyn med de udsatte dyr, hvilket vil gøre tilsynet med dyrene mindre omkostningstungt end tilsyn efter gældende regler.

De store planteædere skal så vidt muligt have adgang til hele naturnationalparken, der som udgangspunkt skal være ét stort sammenhængende naturområde. Det er derfor hensigten, at veje og stier i naturnationalparkerne som udgangspunkt ikke frahegnes. Ifølge færdselsloven er det imidlertid et krav, at større dyr af færdselssikkerhedsmæssige hensyn skal være tøjrede og adskilt fra vej. Hvis de ikke er det, skal de være under hegn. Udsætning af store planteædere på den måde, som lovforslaget lægger op til, kræver derfor en ændring af færdselsloven.

Det er dog regeringens opfattelse, at man ved etablering af naturnationalparker ikke må gå på kompromis med færdselssikkerheden. Det skal være trygt at færdes på vejene i naturnationalparkerne. Det vil være farligt for bilisterne, hvis man tillader større dyr at gå frit rundt på vejstrækninger med megen trafik. Det vil øge risikoen for alvorlige trafikulykker, som i sidste ende vil kunne koste menneskeliv.

Det er regeringens vurdering, at det af hensyn til etableringen af naturnationalparker og de særlige hensyn, der i den forbindelse gør sig gældende for udsættelse af store planteædere, vil kunne anses for færdselssikkerhedsmæssigt forsvarligt at lade større dyr gå rundt i naturnationalparker, hvis mængden af trafik er begrænset, og hastigheden er lav.

Lovforslaget indeholder på den baggrund en ændring af færdselsloven, hvorefter færdselslovens hegnspligt ikke gælder for vejstrækninger i en naturnationalpark, der er meddelt tilladelse til at etablere efter den foreslåede bestemmelse i naturbeskyttelseslovens § 61 a, hvis vejstrækningen ikke fungerer som en væsentlig færdselsåre. For at sikre, at ophævelse af færdselslovens hegnspligt på de pågældende vejstrækninger i naturnationalparker vil være færdselssikkerhedsmæssigt forsvarligt, foreslås det endvidere, at transportministeren får hjemmel til at fastsætte nærmere regler om tiltag til at sikre færdselssikkerheden i naturnationalparkerne, herunder krav om trafiksikkerhedsrevision inden etableringen af den enkelte naturnationalpark.

For at muliggøre, at de udsatte dyr vil kunne bevæge sig frit rundt i naturnationalparker, foreslås det endvidere, at arealer inde i naturnationalparker undtages fra visse bestemmelser i mark- og vejfredsloven.

Skovloven foreslås ændret, således at kravene til anvendelse af fredskovspligtige arealer, om højstammede træer, hugstmodenhed, foryngelsespligt og forbud mod dyrehold, ikke skal gælde i en naturnationalpark. Endvidere foreslås en administrativ forenkling, hvorefter en

tilladelse til etablering af en naturnationalpark vil erstatte visse dispensationer fra reglerne i skovlovens kapitel 4 om beskyttede naturtyper m.v.

Endelig foreslås ændringer af naturbeskyttelsesloven, som indebærer, at miljøministeren bemyndiges til at fastsætte regler om, at habitatbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 1595 af 6. december 2018) vil finde anvendelse ved meddelelse af tilladelse til etablering af en naturnationalpark, at miljøministeren vil skulle føre tilsyn med overholdelsen af tilladelsen, og at afgørelsen om tilladelse vil kunne påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Retlig ramme for etablering af naturnationalparker

2.1.1. Ny tilladelsesordning

2.1.1.1. Gældende ret

I Danmark findes en række større og mindre naturområder med forskellige karakteristika. De er i varierende omfang beskyttet af forskellige regler, herunder f.eks. i form af konkrete naturfredninger efter naturbeskyttelseslovens kapitel 6, udpegede vildtreservater m.v. efter jagt- og vildtforvaltningslovens kapitel 5 eller reglerne i naturbeskyttelseslovens § 3 om beskyttede naturtyper. Mange overfladevandområder er omfattet af vandplanlægningen efter lov om vandplanlægning og dermed af en vidtgående beskyttelse og indsats for at opnå og fastholde god økologisk tilstand i områderne. Endvidere er en række naturområder udpeget som Natura 2000-områder som følge af EU's habitatdirektiv og EU's fuglebeskyttelsesdirektiv. Hertil kommer regler om individuel artsbeskyttelse af dyr og planter, uanset hvor de er, f.eks. de særlige bilag IV-arter i naturbeskyttelseslovens kapitel 5.

Begrebet "naturnationalpark" er ikke defineret i lovgivningen i dag.

Efter § 2, stk. 1, i lov om nationalparker kan miljøministeren oprette en nationalpark, hvis området har national eller international betydning på grund af de naturmæssige og landskabelige værdier i området, og hvis oprettelsen giver mulighed for på kortere eller længere sigt at opfylde lovens formål. En nationalpark skal sammen med andre danske nationalparker kunne repræsentere de vigtigste danske naturtyper, jf. lovens § 2, stk. 2. Efter lovens § 3, stk. 3, skal oprettelse af nationalparken kunne forbedre og styrke mulighederne for en koordineret og langsigtet udvikling af de naturmæssige, landskabelige, geologiske, kulturhistoriske og friluftsmæssige værdier i samspil med nationale interesser, lokalbefolkningen og erhverv.

I dag gælder der ikke generelle regler, hvorefter naturen så vidt muligt skal udvikle sig på egne præmisser inden for et afgrænset område, herunder med udsætning af helårsgræssende dyr. Der gælder heller ikke særlige regler om dyrevelfærd i sådanne områder.

2.1.1.1.1. Generel regulering af arealanvendelsen

En række generelle regler for arealanvendelse vil kunne være relevante for mulighederne for at gennemføre en række af de tiltag, som forudsættes i forbindelse med etablering og forvaltning af naturnationalparker. Indsatser i kommende naturnationalparker vil derfor kunne forudsætte en række tilladelser, godkendelser eller dispensationer efter gældende regler.

Det drejer sig bl.a. om afgørelser efter naturbeskyttelsesloven vedrørende konkrete fredninger, beskyttede naturtyper, klitfredede arealer, strandbeskyttelseslinjen, sø- og å-beskyttelseslinjen, skovbyggelinjen og fortidsmindebeskyttelseslinjen, afgørelser efter skovloven om fredskov og beskyttet natur samt afgørelser efter vandløbsloven vedrørende regulering af vandløb m.v. Også museumsloven kan i visse tilfælde være relevant. Disse regler indeholder bl.a. en række forbud mod tilstandsændringer og visse former for ændret arealanvendelse, som kan være relevante i forbindelse med en ændret forvaltning inden for en naturnationalpark, f.eks. som følge af ændret græsning i området.

Hvad angår opsætning af hegn og etablering af andre anlæg i forbindelse med en naturnationalpark vil bl.a. naturbeskyttelsesloven, skovloven, planloven, museumsloven, hegnsloven og vandløbslovgivningen kunne være relevant. Også færdselsloven, lov om jernbaner og mark- og vejfredsloven indeholder regler om hegning m.v. af udsatte dyr langs veje og jernbaner.

Det vil bero på en konkret vurdering, hvilke regler der vil være relevante for den enkelte naturnationalpark. Vurderingen vil bl.a. afhænge af de konkrete anlæg og tiltag, som ønskes gennemført, og de mulige påvirkninger heraf, sammenholdt med den nuværende benyttelse, beskyttelse og arealforvaltning af området.

2.1.1.1.2. Håndtering af vildt og udsatte dyr

For så vidt angår håndteringen af dyr i naturnationalparkerne, vil dyrevelfærdslovgivningen og dyresundhedslovgivningen finde anvendelse – herunder regler om tilsyn, øremærker, græsningstryk, bestandsregulering, fodring m.m. Reglerne i jagt- og vildtforvaltningslovgivningen, herunder regler om jagt og regulering, vil gælde i forhold til vildtet i naturnationalparkerne. Hertil kommer særlige regler om hjortedyr. Der henvises til pkt. 2.2.2.1.3.

2.1.1.1.3. Miljøvurdering og administration af internationale naturbeskyttelsesområder og beskyttede arter.

Lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) (herefter miljøvurderingsloven) vil skulle overholdes, i det omfang etableringen/ændringen af et eller flere projekter inden for en udpeget naturnationalpark er omfattet af lovens bilag 1 eller 2. Den konkrete proces vil følge de almindelige regler om screening eller miljøvurdering af et ansøgt projekt efter miljøvurderingsloven.

Efter § 6 i habitatbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 1595 af 6. december 2018) skal der, før der træffes afgørelse i medfør af de bestemmelser, der er nævnt i bekendtgørelsens § 7, foretages en vurdering af, om et projekt i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt. De projekter, der omfattes af kravet om vurdering, er projekter som ikke direkte er forbundet med eller nødvendige for Natura 2000-områdets forvaltning. Efter bekendtgørelsens § 6, stk. 2, skal der, hvis myndigheden vurderer, at projektet kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt, foretages en nærmere konsekvensvurdering af projektets virkninger på Natura 2000-området under hensyn til bevaringsmålsætningen for det pågældende område. Viser konsekvensvurderingen, at projektet vil skade det internationale naturbeskyttelsesområdes integritet, kan der ikke meddeles tilladelse, dispensation eller godkendelse til det ansøgte. For en nærmere beskrivelse af disse regler henvises til pkt. 2.1.2.1.

EU-Kommissionen anbefaler i ”Guidelines on Wilderness in Natura 2000” fra 2013, at der lægges en forvaltningsplan til grund, hvis man ønsker at overgå til en vildere naturforvaltning. Det fremgår af vejledningen, at store arealer i økologisk balance har større modstandskraft over for pludselige hændelser og klimaforandringer, hvilket giver mulighed for at forvalte f.eks. for mere vild natur og en vis fleksibilitet i at opnå habitatdirektivets mål om gunstig bevaringsstatus. En evt. vildere naturforvaltning gennemføres efter de samme regler i habitatdirektivets artikel 6, stk. 1, som anden forvaltning i Natura 2000-områderne; dvs. at det i Danmark skal være i overensstemmelse med bevaringsmålsætningen i Natura 2000-planerne. EU-planerne opdateres henholdsvis hvert 6. år (Natura 2000-planen) og hvert 12. år (Natura 2000-skovplanen), dog kan indsatsprogrammet ændres i planperioden, jf. § 46, stk. 2, i miljømålsloven og § 8, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 946 af 27. juni 2016 om tilvejebringelse af Natura 2000-skovplanlægning. Næste planopdatering forventes afsluttet i 2022.

[2.1.1.2. Miljøministeriets overvejelser og den foreslåede ordning](#)

[2.1.1.2.1. Tilladelsen](#)

Regeringen ønsker med dette lovforslag at supplere den nævnte eksisterende lovgivning, således at begrebet naturnationalparker lovfæstes, og at der tilvejebringes en retlig ramme for etablering og forvaltning af naturnationalparker. Hensigten hermed er at forbedre mulighederne for at skabe større sammenhængende naturområder, hvor naturen så vidt muligt kan udvikle sig på egne præmisser.

Det indgår derfor som et centralt element i den foreslåede regulering, at naturnationalparkerne skal forvaltes med natur og biodiversitet som hovedhensyn med henblik på, at naturen i områderne så vidt muligt kan udvikle sig på egne præmisser. Forvaltningen i naturnationalparkerne vil have fokus på de naturlige processer, som karakteriserer de økosystemer, arterne er udviklet i, bl.a. ved at begrænse menneskelig indgriben. Ved at give naturen plads til i højere grad at udfolde naturlige processer og dynamikker i store sammenhængende naturområder kan der skabes nye og bedre levesteder og livsbetingelser for

arter af dyr, planter og svampe. Af hensyn til betingelserne for disse processer og dynamikker bør områderne have en vis størrelse.

Placeringen af naturnationalparkerne bør ske under hensyn til de øvrige interesser i området, herunder kommunernes planlægning, infrastruktur samt ønsker til udvikling af landsbyer og turismen samt under hensyntagen til klima, kultur- og verdensarv, klitfredede arealer og strandbeskyttelseslinjen. Naturnationalparker vil endvidere kunne understøtte Grønt Danmarkskort.

Naturnationalparker, som lovforslaget omhandler, vil både kunne etableres inden for og uden for nationalparkerne. Naturnationalparkerne vil adskille sig fra de eksisterende nationalparker, der har et bredere sigte: Hvor en nationalpark f.eks. skal understøtte en udvikling til gavn for det lokale erhvervsliv og styrke mulighederne for udvikling af bl.a. kulturhistoriske værdier, vil en naturnationalpark have natur og biodiversitet som hovedhensyn. Naturnationalparker vil på denne måde kunne supplere nationalparkerne, så der skabes flere muligheder for udvikling af naturen i Danmark.

Det foreslås, at der indsættes et nyt kapitel i naturbeskyttelsesloven. De foreslåede bestemmelser vil fastlægge en retlig ramme for etablering af naturnationalparker, der nærmere gennemgås nedenfor.

Efter den foreslåede § 61 a i naturbeskyttelsesloven kan en naturnationalpark efter tilladelse etableres på et større statsejet område. Det foreslås, at tilladelse til etablering af en naturnationalpark meddeles af miljøministeren. Det er forudsat, at meddelelse af tilladelse sker efter inddragelse af ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri, kulturministeren, erhvervsministeren, transportministeren og klima-, energi- og forsyningsministeren.

Lovforslaget er rettet mod naturnationalparker på statens arealer, herunder de to første naturnationalparker ved Fussingø og i Gribskov, som fremgår af aftalen ”Naturnationalparker og mere natur på land og i havet” indgået den 19. juni 2020 mellem regeringen, Radikale Venstre, SF, Enhedslisten og Alternativet.

Regeringen har den 4. december 2020 indgået aftale med Radikale Venstre, SF, Enhedslisten og Alternativet om en natur- og biodiversitetspakke. Med aftalen er der afsat 888 mio. kr. i perioden 2021-2024 til bl.a. etablering af naturnationalparker. For de afsatte midler vil der skønsomt kunne etableres 13 nye naturnationalparker.

Naturstyrelsen forvalter 210.000 ha statslige skove og naturarealer, hvoraf nogle efter lovforslaget vil kunne komme i betragtning som kommende naturnationalparker. Det kan også være relevant at undersøge mulighederne for etablering af naturnationalparker på andre statsejede arealer.

Der er imidlertid også potentiale for, at kommunale og private arealer kan indgå helt eller delvist i fremtidige naturnationalparker. Miljøministeriet vil derfor se på mulighederne for på

et senere tidspunkt at skabe et retligt grundlag for etablering af naturnationalparker på kommunale og private arealer.

Det foreslås, at en tilladelse til at etablere en naturnationalpark indebærer, at området skal forvaltes med natur og biodiversitet som hovedhensyn med henblik på, at naturen i området så vidt muligt kan udvikle sig på egne præmisser. Som et led i at genskabe betingelserne for, at naturen så vidt muligt kan udfolde naturlige processer, foreslås områderne friholdt for skov- og landbrugsproduktion, bortset fra særlige forvaltningstiltag foretaget med natur og biodiversitet som hovedhensyn. Ved særlige forvaltningstiltag forstås, at øvrige forvaltningstiltag, der foretages med natur og biodiversitet som hovedhensyn, ikke er tilstrækkelige.

Med friholdelse for skovbrugsproduktion menes, at skovene i naturnationalparkerne udlægges som urørt skov uden kommerciel hugst. Træer og buske skal som udgangspunkt gennemføre deres naturlige livscyklus og forgå naturligt, hvorved de kan udgøre levesteder for bl.a. svampe, biller og mosser. Hvis det vurderes nødvendigt at fælde træer af sikkerhedsmæssige hensyn eller flytte træer, der er faldet ned over stier, fredede fortidsminder eller lignende, vil træet blive udlagt som dødt ved i naturnationalparken, med mindre der er tale om ikke-hjemmehørende arter, der fjernes som en del af en naturgenopretningsindsats.

Med friholdelse for landbrugsproduktion menes, at der ikke i naturnationalparkerne vil finde en landbrugsmæssig arealanvendelse sted med henblik på opretholdelse eller forøgelse af udbyttet fra arealerne, eller at der i øvrigt vil foregå landbrugsproduktion af andre kommercielle hensyn, herunder med henblik på at kunne hjemtage landbrugsstøtte. Arealerne må ikke sprøjtes, gødskes, jordbehandles (herunder pløjes, harves eller tromles) eller tilføres jordforbedringsmidler (herunder kalkning), ligesom der som udgangspunkt ikke må foretages såning eller plantning på arealerne, og disse ikke må høstes (herunder må arealerne ikke afpudses). Endvidere vil der ikke blive holdt husdyr, herunder bier, i naturnationalparkerne af kommercielle hensyn.

Der er hensigten, at der i naturnationalparkerne kan udsættes store planteædere (f.eks. hest, kvæg, europæisk bison, dådyr, kronstyr og elg) – samt evt. andre arter, der kan have en særligt positiv effekt på økosystemet – og at dyrene lever i naturnationalparkerne hele året og holdes så ekstensivt som muligt og uden tilskuds fodring. Den enkelte naturnationalpark vil som udgangspunkt skulle hegnes med ét ydre hegn, der skal holde de udsatte planteædere inden for området, således at naturnationalparken græsses som ét samlet område. Derved indgår dyrene i det samlede økosystem, hvor de udfører en vigtig økosystemfunktion igennem deres græsning, spredning af frø og efterladenskaber samt de forstyrrelser, de skaber. Det foreslås derfor, at miljøministeren i en tilladelse til etablering af en naturnationalpark kan tillade, at området helt eller delvist indhegnes med henblik på helårsgræsning, hvis hegningen udføres på en sådan måde, at offentlighedens adgang til og fra området ikke forhindres eller vanskeliggøres unødigt, og at vildtets frie bevægelighed opretholdes i videst mulige omfang. Der henvises til pkt. 2.2.1. for en nærmere beskrivelse af dette forslag.

Naturnationalparkerne forventes at være tilgængelige for offentligheden, så der i almindelighed vil være mulighed for at færdes i områderne og opleve naturen. Det er hensigten, at forskellige former for friluftsliv udøves på en måde, hvor der både tages de nødvendige hensyn til de udsatte dyr, og hvor der gennem låger, færister m.v. åbnes for offentlighedens adgang.

Holdes der store planteædende dyr bag hegn i en naturnationalpark, er det hensigten at justere størrelsen af deres bestande ved afskydning eller flytning, f.eks. hvis græsningstrykket ønskes ændret inden for naturnationalparken. I det omfang dyrene reproducerer sig, vil det af dyreetiske grunde som regel være nødvendigt at gennemføre en aktiv justering af bestandsstørrelserne af de udsatte dyr for derved at sætte grænser for, hvor mange dyr der er i naturnationalparken. For en beskrivelse af de dyrevelfærdsmæssige og dyresundhedsmæssige aspekter henvises til pkt. 2.2.2.2.

Der lægges op til, at naturnationalparkerne generelt vil blive friholdt for jagt, der ikke sker som led i forvaltningen af områderne. Det vil sige, at den statslige lodsejer (f.eks. Naturstyrelsen) som udgangspunkt forventes ikke at gennemføre jagtudleje, betalingsjagter, nyjægerjagter og invitationsjagter i naturnationalparkerne. Der vil dog fortsat være mulighed for bestandsregulerende jagt på vildtet i området, jagt på invasive arter, eller hvis det på anden måde er konkret begrundet.

Det er endvidere hensigten, at der skal kunne gennemføres regulering af invasive og ikke-hjemmehørende arter og regulering af dyrearter som led i bekæmpelse eller forebyggelse af smitsomme sygdomme som f.eks. afrikansk svinepest eller rabies.

I forvaltningsplanen vil det blive angivet, om evt. eksisterende fiskeri i området søer og vandløb vurderes at være foreneligt med forvaltningen af naturnationalparken, der har natur og biodiversitet som hovedhensyn.

Det foreslås desuden, at vandløbskvaliteten i en naturnationalpark tilladt efter § 61 a, stk. 1, skal afspejle uberørte forhold med en naturlig afstrømning og dynamik, idet vandløbsmyndigheden dog under henvisning til andre væsentlige hensyn inden for eller uden for naturnationalparken kan fravige dette udgangspunkt. Der henvises til pkt. 2.2.3.

2.1.1.2.2. Ansøgning, projektbeskrivelse og forvaltningsplan

Det foreslås, at ejeren af et større statsligt område udarbejder ansøgning om tilladelse til etablering af en naturnationalpark på et nærmere afgrænset område, herunder om hegning og helårsgræsning. Hvis der er flere ejere, vil ansøgningen skulle udarbejdes af ejerne i fællesskab. Ansøgningen udarbejdes efter anmodning fra miljøministeren og efter inddragelse af offentligheden og berørte myndigheder.

Hovedformålet med naturnationalparkerne er at styrke natur og biodiversitet. Etableringen af de enkelte naturnationalparker kan ske i områder, hvor det er foreneligt med andre

UDKAST

samfundsinteresser og -hensyn, herunder friluftsliv, klima, færdselssikkerhed, kultur- og verdensarv, infrastruktur samt andre naturinteresser, som f.eks. omfattes af EU's naturdirektiver.

Det er forudsat, at miljøministerens anmodning om udarbejdelse af en ansøgning afgives efter inddragelse af ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri, kulturministeren, erhvervsministeren, transportministeren og klima-, energi- og forsyningsministeren med henblik på hensyntagen til de nævnte andre samfundsinteresser og -hensyn.

Efter lovforslaget vil den pågældende statslige lodsejer, som en integreret del af ansøgningen, skulle udarbejde en projektbeskrivelse for etablering af naturnationalparken og en forvaltningsplan for området.

Projektbeskrivelsen vil bl.a. indeholde oplysninger om planlagte tiltag og anlæg ved etableringen af området, herunder etablering af hegn, udsætning af store planteædere, veje og stier, trafiksikkerhedsmæssige foranstaltninger samt friluftsfaciliteter. Også oplysninger om naturgenopretningsinitiativer i området, herunder planlagte tiltag til genopretning af naturlig hydrologi i området, vil indgå i projektbeskrivelsen.

Endvidere vil projektbeskrivelsen indeholde oplysninger om følgende: områdets nuværende status, herunder naturgrundlag, landskabelige forhold, veje, stier og andre anlæg samt fredet eller beskyttet kultur- og verdensarv; om naturnationalparkens etablering og forvaltningsplanens gennemførelse er afhængig af tilladelser, godkendelser eller dispensationer efter denne lov eller anden lovgivning; forholdet til planlægning m.v. for området; andre foranstaltninger; inddragelsen af den berørte offentlighed, berørte myndigheder og berørte lodsejere i den videre proces.

En naturnationalpark vil som udgangspunkt udgøre ét stort sammenhængende naturområde, hvor der så vidt muligt tilstræbes naturlige økosystemer. Forvaltningen skal så vidt muligt ikke målrettes den enkelte art eller den enkelte naturtype, men have fokus på de naturlige processer, som karakteriserer de økosystemer, arterne er udviklet i. Det tilstræbes at genskabe betingelserne for, at naturlige processer kan udfolde sig, ligesom menneskelig indgriben begrænses. Som et led i at genskabe betingelser for de naturlige processer kan der udsættes store planteædere med henblik på, at de kan udføre en vigtig økosystemfunktion.

Forvaltningsplanen vil – under hensyn til kravet om forvaltning af området med natur og biodiversitet som hovedhensyn med henblik på, at naturen i området så vidt muligt kan udvikle sig på egne præmisser – indeholde udviklingsmål og principper for: områdets forvaltning og drift, herunder økosystemer, naturtyper og arter, de udsatte dyr, friluftsliv og turisme, vandmiljø, kultur- og verdensarv, trafiksikkerhed, klimahensyn, afværgeforanstaltninger, naturgenopretningstiltag i området samt overvågning af udviklingen i naturnationalparken. Hvis en naturnationalpark omfatter arealer inden for internationale naturbeskyttelsesområder, vil forvaltningen skulle medvirke til at gennemføre Natura 2000-

planens langsigtede målsætning. Det er hensigten, at Miljøministeriet i forbindelse med den forestående opdatering af Natura 2000-planerne, der forventes afsluttet i 2022, vil undersøge, i hvilket omfang det er muligt at indarbejde mere smidighed i planernes bevaringsmålsætninger, således at disse i højere grad vil kunne imødekomme et ønske om vildere naturforvaltning i de enkelte Natura 2000-områder.

Som et led i at genskabe betingelserne for naturlige processer og understøtte, at naturen så vidt muligt kan udfolde disse processer og udvikle sig på egne præmisser i naturnationalparkerne, kan det være nødvendigt at gennemføre naturgenopretningstiltag.

Naturgenopretning i skov kan bl.a. ske ved fældning af hjemmehørende træer, der efterlades i skoven, eller ved at skade en del af træerne (veteranisering), så de over nogle år henfalder og bliver til stående dødt ved. Der kan også ske fjernelse og salg af ikke-hjemmehørende arter som en del af en naturgenopretningsindsats. Hvis kommende naturnationalparker ønskes etableret i områder, der på grund af mangeårig skov- og landbrugsdrift er præget af ensartet og artsfattigt natur, kan det som led i en naturgenopretning evt. blive aktuelt at introducere manglende hjemmehørende arter. Også andre væsentlige hensyn kan begrunde, at der plantes i naturnationalparkerne, eksempelvis for at dæmpe sandflugt.

I forbindelse med en konvertering af tidligere landbrugsarealer til naturarealer kan det være hensigtsmæssigt at foretage naturgenopretningstiltag som eksempelvis udpining af arealerne igennem høslæt og omlægning af arealerne, herunder eksempelvis ved at pløje mv. Sådanne naturgenopretningstiltag vil kunne finde sted. Det kan endvidere blive nødvendigt at bekæmpe invasive og ikke-hjemmehørende arter i naturnationalparkerne, hvis disse efter en konkret vurdering er under kraftig spredning.

Udviklingen af naturen i naturnationalparkerne vil løbende blive vurderet. Naturens udvikling og tilstand forventes bl.a. at blive fulgt via det eksisterende nationale overvågningsprogram for de områder i naturnationalparkerne, der indgår i NOVANA-programmet. I programmet overvåges naturtyperne repræsentativt hvert 6. år. Udbredelse af naturtyper og udvalgte naturparametre kortlægges desuden indenfor Natura 2000-områderne hvert 6. år, (dog hvert 12. år for de fredskovspligtige arealer). Arterne og fuglene overvåges med varierende frekvens afhængig af den konkrete art eller fugl.

Den nationale skovovervågning har til formål at følge ændringer i skovens vækst og tilstand og sætte dem i relation til menneskeskabte såvel som naturlige påvirkninger, at overvåge skovressourcer og skovproduktionen, at levere grundlaget for driftsmæssige såvel som natur- og miljøstrategiske beslutninger, og at levere nationale og internationale rapporter.

Hvis en naturnationalpark helt eller delvist etableres på arealer, der ligger uden for Natura 2000-områder, vil disse arealer dog ikke nødvendigvis blive overvåget i NOVANA-programmet.

UDKAST

Det foreslås, at der med en tilladelse til etablering af en naturnationalpark vil følge en pligt til at overvåge udviklingen i naturnationalparken, herunder naturudviklingen i området. Dette vil især have betydning for arealer uden for Natura 2000-områder, der ikke er dækket af NOVANA-programmet. Pligten til at overvåge udviklingen i naturnationalparken foreslås udformet som et krav til indholdet af forvaltningsplanen. Overvågning af udviklingen i naturnationalparkerne vil kunne medvirke til opsamling af erfaring og viden, der kan være nyttige bidrag til at vurdere resultaterne af gennemførte tiltag og behovet for at iværksætte yderligere tiltag, f.eks. målrettet forvaltning på enkelte naturarealer.

Efter naturbeskyttelseslovens § 52, stk. 1, har kommuner, der ejer ikke-fredede arealer omfattet af bestemmelserne om beskyttede naturtyper i lovens § 3 (fraset vandløb og søer), pligt til at pleje disse. Plejepligten indebærer, at kommunen har ansvaret for at forhindre, at de pågældende områder varigt skifter karakter, og at der sker irreversible skader. Dette kan f.eks. opnås ved fra tid til anden at tage slet, etablere afgræsning eller fjerne selvsåede træer og buske.

Staten og statsejede arealer er ikke udtrykkelig nævnt i naturbeskyttelseslovens § 52, da det ifølge lovens forarbejder forudsættes, at de statslige arealforvaltende myndigheder løbende træffer de foranstaltninger, der er nødvendige for at holde deres arealer i en rimelig stand (FT 1991-92, Tillæg A 1482). På arealer ejet af Miljøministeriet varetager Naturstyrelsen plejen af de § 3-beskyttede naturtyper.

I naturnationalparkerne forventes den løbende pleje af lysåbne naturarealer primært at ske ved udsætning af helårsgræssende dyr i større naturområder bag ét ydre hegn. Det kan være et skift i forhold til mere traditionel naturpleje, der kan være mere målrettet pleje af de enkelte § 3-beskyttede områder.

Det er hensigten med naturnationalparkerne, at naturen i højere grad skal kunne udvikle sig på egne præmisser. Miljøministeriet vurderer, at de statslige arealforvaltende myndigheders pligt til pleje af § 3-beskyttede arealer beliggende inden for en naturnationalpark vil være opfyldt ved udsætning af helårsgræssende dyr, idet denne plejeform i så fald vil erstatte den pleje af arealerne, der praktiseres i dag. Det forudsættes herved, at der inden for naturnationalparken så vidt muligt etableres og fastholdes et græsningstryk, der er tilpasset de § 3-beskyttede arealer med hensyn til antal og sammensætning af græssende dyr. Det kan ikke udelukkes, at dette skift i naturplejen kan føre til, at konkrete § 3-beskyttede arealer skifter karakter, herunder at grænserne mellem skov og lysåben natur bliver mindre skarpe. Det kan endvidere ikke udelukkes, at det i konkrete tilfælde vil kunne føre til, at arealer ”vokser ud” af § 3-beskyttelsen. Der kan efter en konkret vurdering iværksættes supplerende tiltag såsom høslæt, afbrænding og fjernelse af opvækst af træer og buske, hvis opretholdelse af væsentlige naturværdier taler for det.

Det bemærkes, at overvågningen af udviklingen i den enkelte naturnationalpark, som lovforslaget lægger op til, bl.a. skal gøre det muligt for den arealforvaltende myndighed løbende at holde øje med behovet for eventuelt at iværksætte supplerende plejetiltag i forhold til de § 3-beskyttede arealer. Det bemærkes endvidere, at § 3-beskyttelsen fortsat vil udgøre et

væsentligt bidrag til den danske implementering af EU's naturdirektiver og vandrammedirektivet, herunder de grundlæggende forpligtelser om henholdsvis sikring af gunstig bevaringsstatus for naturtyper og arter (habitatdirektivet) og beskyttelse m.v. af fugles levesteder (fuglebeskyttelsesdirektivet) og af god økologisk tilstand i målsatte overfladevandområder.

2.1.1.2.3. Offentliggørelse mv.

Det forslås, at miljøministeren foretager offentlig bekendtgørelse af afgørelsen om tilladelse til etablering af en nationalpark, og at denne offentlige bekendtgørelse kan ske udelukkende digitalt. Desuden foreslås det, at nationalparkens geografiske afgrænsning offentliggøres i en bekendtgørelse.

2.1.2. Afledte ændringer i lov om naturbeskyttelse (habitatbekendtgørelsen, tilsyn og klage)

2.1.2.1. Habitatbekendtgørelsen

2.1.2.1.1. Gældende ret

I habitatbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 1595 af 6. december 2018) er de internationale naturbeskyttelsesområder udpeget, dvs. fuglebeskyttelsesområder og habitatområder, som samlet betegnes Natura 2000, samt Ramsarområder, jf. bekendtgørelsens § 1, stk. 1 og 2. Efter § 1, stk. 3, fastsætter bekendtgørelsen bindende forskrifter til myndighederne om planlægning og administration, der berører internationale naturbeskyttelsesområder. Det fremgår af bekendtgørelsens § 4, at bevaringsmålsætningen for Natura 2000-områderne er at sikre eller genoprette en gunstig bevaringsstatus for de arter og naturtyper, områderne er udpeget for. For Ramsarområderne er målsætningen, at beskyttelsen skal fremmes. Ifølge § 4, stk. 2, er Natura 2000-områderne udpeget for at beskytte naturtyper og i Danmark naturligt hjemmehørende arter, der er medtaget i EF-habitatdirektivets bilag I og II og i EF-fuglebeskyttelsesdirektivets bilag I, samt regelmæssigt tilbagevendende trækfuglearter og forekomster, der er relevante som følge af EF-fuglebeskyttelsesdirektivets artikel 4, stk. 2.

Efter bekendtgørelsens § 6 skal der, før der træffes afgørelse i medfør af de bestemmelser, der er nævnt i § 7, foretages en vurdering af, om projektet i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt. De projekter, der omfattes af kravet om vurdering, er projekter som ikke direkte er forbundet med eller nødvendige for Natura 2000-områdets forvaltning. Efter bekendtgørelsens § 6, stk. 2, skal der, hvis myndigheden vurderer, at projektet kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt, foretages en nærmere konsekvensvurdering af projektets virkninger på Natura 2000-området under hensyn til bevaringsmålsætningen for det pågældende område. Viser konsekvensvurderingen, at projektet vil skade det internationale naturbeskyttelsesområdes integritet, kan der ikke meddeles tilladelse, dispensation eller godkendelse til det ansøgte.

I bekendtgørelsen § 7, stk. 2, er det fastsat, hvilke sager efter naturbeskyttelsesloven, der er omfattet af bekendtgørelsens § 6. Bestemmelsen er fastsat med hjemmel i § 71, stk. 4, i naturbeskyttelsesloven, hvorefter miljøministeren med henblik på gennemførelse af Det Europæiske Fællesskabs direktiver og beslutninger på naturbeskyttelsesområdet fastsætter regler om, i hvilke tilfælde og på hvilke vilkår der kan træffe afgørelser efter en række af lovens bestemmelser.

Bekendtgørelsens §§ 10 og 11 indeholder regler, der sikrer, at også hensynet til beskyttelse af bilag IV-arter bliver varetaget i forbindelse med behandlingen af bl.a. de konkrete sager, der er oplyst i bekendtgørelsens § 7, stk. 2.

2.1.2.1.2 Miljøministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Det er Miljøministeriets vurdering, at habitatbekendtgørelsens regler bør finde anvendelse for et projekt vedrørende etablering af en nationalpark.

Der foreslås derfor en ændring af naturbeskyttelseslovens § 71, stk. 4, nr. 1, således at den foreslåede bestemmelse i naturbeskyttelseslovens § 61 a, stk. 1, om tilladelse til etablering af en nationalpark tilføjes § 71, stk. 4, nr. 1.

Det er hensigten, at miljøministeren med hjemmel i den foreslåede ændring af lovens § 71, stk. 4, nr. 1, ændrer habitatbekendtgørelsen, således at sager om tilladelse til etablering af en nationalpark tilføjes bekendtgørelsens § 7, stk. 2. I forbindelse med behandlingen af sådanne sager vil miljøministeren således skulle opfylde kravet i habitatbekendtgørelsens § 6 om væsentlighedsvurdering og/eller konsekvensvurdering af det enkelte projekt samt bekendtgørelsens regler om beskyttelse af bilag IV-arter.

Der henvises i øvrigt til de specielle bemærkninger til lovforslagets § 1.

2.1.2.2 Tilsyn

2.1.2.2.1. Gældende ret

Naturbeskyttelseslovens § 73 indeholder regler om tilsyn. Kommunerne fører tilsyn med overholdelsen af loven og regler udstedt i medfør af loven, jf. § 73, stk. 1. Undtaget herfra er tilsyn med overholdelse af reglerne i lovens §§ 8 og 9 om klitfredning, § 15 om strandbeskyttelse og reglerne i lovens kapitel 5 om beskyttelse af plante- og dyrearter m.v., der varetages af miljøministeren, jf. § 73, stk. 2. Efter § 73, stk. 3, kan miljøministeren bestemme, at tilsynet udøves af en anden myndighed. I § 73, stk. 6, er der fastsat regler om gensidig udveksling af oplysninger om ulovlige forhold mellem kommunerne og miljøministeren for de områder, som hver myndighed fører tilsyn med.

I bekendtgørelse nr. 924 af 27. juni 2016 om pleje af fredede arealer og tilsyn er der med hjemmel i naturbeskyttelseslovens § 73, stk. 3, fastsat regler, der fraviger udgangspunktet i

lovens § 73, stk. 1, hvorefter kommunalbestyrelsen er tilsynsmyndighed efter naturbeskyttelsesloven og i den forbindelse også påser overholdelse af fredningsbestemmelser. På arealer, der ejes af Naturstyrelsen, varetager Naturstyrelsen således tilsynet med overholdelse af reglerne i naturbeskyttelsesloven og af regler, der er udstedt efter loven, samt af fredningsbestemmelser, jf. bekendtgørelsens § 3. Endvidere er det i bekendtgørelsens § 4 bestemt, at reglen i naturbeskyttelseslovens § 73, stk. 1, ikke gælder for fredninger efter lovens § 51, stk. 1, på statsejede arealer og på søterritoriet og fiskeriterritoriet. For sådanne fredninger fastsættes bestemmelser om tilsynet efter forhandling med kommunalbestyrelsen og de øvrige berørte myndigheder og optages i fredningsbekendtgørelsen.

Det følger af cirkulæreskrivelse nr. 9664 af 27. juni 2016 om Naturstyrelsen, at myndighedsopgaverne i reservat- og fredningsbekendtgørelser udstedt i medfør af lov om jagt og vildtforvaltning eller lov om naturbeskyttelse eller i medfør af begge love varetages af Naturstyrelsen.

Naturbeskyttelsesloven indeholder ikke regler om, at tilsynsmyndigheden har pligt til at føre et systematisk opfølgende tilsyn. Tilsynsmyndigheden har med andre ord ikke pligt til løbende og regelmæssigt ved eftersyn ”i marken” at undersøge, om reglerne bliver overholdt. Det er tilsynsmyndigheden, der bestemmer tilsynets tilrettelæggelse og omfang, jf. Vejledning om håndhævelse af Naturbeskyttelsesloven, Planloven og Byggeloven, maj 2007, udarbejdet af Erhvervs- og Byggestyrelsen og Skov- og Naturstyrelsen.

Tilsynsmyndigheden skal foranledige et ulovligt forhold lovliggjort, medmindre forholdet har underordnet betydning, jf. lovens § 73, stk. 5. Efter lovens § 74, stk. 1, påhviler det den til enhver tid værende ejer eller bruger af en ejendom at berigtige et ulovligt forhold, medmindre andet følger af reglerne i lovens kapitel 11 a om miljøskade.

2.1.2.2.2. Miljøministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Det følger af den foreslåede ændring af naturbeskyttelseslovens § 73, stk. 2, at reglerne i det foreslåede kapitel 8 a om naturnationalparker tilføjes bestemmelsen. Forslaget indebærer, at miljøministeren vil føre tilsyn med overholdelsen af reglerne i kapitel 8 a. Det er hensigten, at tilsynskompetencen delegeres til en styrelse i Miljøministeriet.

2.1.2.3. Klage

2.1.2.3.1. Gældende ret

Efter naturbeskyttelseslovens § 78, stk. 4, 1. pkt., kan miljøministerens afgørelser efter lovens § 9, § 11, stk. 1 og 2, § 27, stk. 1 og 2, § 53, stk. 1, 2 og 4, og § 65 b, stk. 1, og 3-7, påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet, som behandler sagen i den læge afdeling, jf. § 3, stk. 1, nr. 9, i lov om Miljø- og Fødevarerklagenævnet efter bestemmelserne i lovens kapitel 12. Der er fuld prøvelse af disse afgørelser. Miljøministerens afgørelser efter lovens § 65 a, stk. 1 og

4, kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet efter kapitel 12, for så vidt angår retlige spørgsmål.

Af naturbeskyttelseslovens §§ 86 og 87 fremgår bl.a., at de klageberettigede er adressaten for afgørelsen, ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører, offentlige myndigheder, en berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker, lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen, landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser. Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentlig bekendtgjort regnes fristen altid fra bekendtgørelsen. De tilladelser, der meddeles efter naturbeskyttelsesloven, må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet. Rettidig klage har med enkelte undtagelser opsættende virkning for den påklagede afgørelse, medmindre klagemyndigheden bestemmer andet.

2.1.2.3.2. Miljøministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Efter naturbeskyttelsesloven gælder, at miljøministerens afgørelser kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, hvis der er tale om en afgørelse nævnt i lovens § 78, stk. 4. Det følger af den foreslåede ændring i § 1, nr. 4 (lovens § 78, stk. 4, 2. pkt.), at miljøministerens afgørelser efter den foreslåede bestemmelse i lovens § 61 a, stk. 1, om tilladelse til etablering af en naturnationalpark vil kunne påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet for så vidt angår retlige spørgsmål.

Den retlige klageadgang vil omfatte lovligheden af den meddelte tilladelse efter lovens § 61 a, stk. 1, i bred forstand. Retlige spørgsmål kan bl.a. være spørgsmål om hjemmel og regelfortolkning, spørgsmål om overholdelsen af forvaltningsretlige regler, herunder processuelle regler, eller spørgsmål om overholdelsen af andre processuelle krav i medfør af eksempelvis habitatreglerne. Nævnet vil derimod ikke få adgang til at omgøre eller ændre tilladelsen i relation til de skønsmæssige elementer heri. Der henvises i øvrigt til de specielle bemærkninger til lovforslagets § 1, nr. 4 (§ 78).

2.2. Særlig regulering i naturnationalparker – fravigelser af generel regulering

Udgangspunktet for lovforslaget er, at gældende generel regulering og beskyttelsesniveauer fortsat vil finde anvendelse, og at der fortsat vil skulle foretages en konkret vurdering af, hvorvidt der kræves og i givet fald kan meddeles tilladelser eller dispensationer til anlæg og aktiviteter, der er forbundet med etablering og forvaltning af en naturnationalpark.

For at muliggøre og forenkle etableringen og forvaltningen af naturnationalparker foreslås dog visse ændringer og fravigelser af gældende regler om hegning og offentlighedens adgang (pkt. 2.2.1), udsætning af større planteædere (dyrevelfærdsloven m.v.) (pkt. 2.2.2) og vandløb

i naturnationalparker (pkt. 2.2.3). Desuden foreslås det, at naturnationalparker undtages fra visse af skovlovens krav til fredskovspligtige arealer (pkt. 2.2.4), trafikikkerhed i naturnationalparkerne (mark- og vejfredsloven (pkt. 2.2.5)) og færdselsloven (pkt. 2.2.6).

2.2.1. Hegning og offentlighedens adgang

2.2.1.1. Gældende ret

2.2.1.1.1. Naturbeskyttelsesloven

Reglerne i naturbeskyttelseslovens §§ 22 og 23 omhandler offentlighedens adgang til strandbredder og andre kyststrækninger samt skove.

Det fremgår af lovens § 22, stk. 1, at strandbredder og andre kyststrækninger er åbne for færdsel til fods, kortvarigt ophold og badning på arealer mellem daglig lavvandslinje og den sammenhængende landvegetation, der ikke er domineret af salttålede planter eller anden strandbredsvegetation. Efter § 22, stk. 3, må offentlighedens adgang ikke forhindres eller vanskeliggøres.

Endvidere fremgår det af lovens § 23, stk. 1, at skove er åbne for færdsel til fods og på cykel samt for ophold, hvis der er lovlig adgang dertil. Efter § 23, stk. 2, må offentlighedens adgang ikke må forhindres eller vanskeliggøres, og der må ikke opsættes usædvanlige hegn omkring skove. Der kan ikke dispenseres fra reglen om usædvanlige hegn.

2.2.1.1.2. Skovloven

Der henvises til pkt. 2.2.4 om vedrørende skovlovens regler om dyrehold og hegning.

2.2.1.1.3. Lov om hold af dyr – bekendtgørelse om opdræt af hjorte (dyrehaver)

Der henvises til pkt. 2.2.2. vedrørende de særlige regler om opdræt af hjorte (dyrehaver).

2.2.1.2. Miljøministeriets overvejelser

2.2.1.2.1. Naturbeskyttelsesloven

Det er hensigten, at der kan udsættes store planteædere (f.eks. hest, kvæg, europæisk bison, dådyr, kronstyr og elg) i naturnationalparkerne – samt evt. andre arter, der kan have en særligt positiv effekt på økosystemet – og at dyrene vil leve i naturnationalparkerne hele året og holdes så ekstensivt som muligt. Ved at lade de udsatte dyr indgå i naturen på mere naturlige præmisser vil de udfylde en vigtig nøglefunktion. De store planteædere vil bidrage til at give bedre levevilkår og livsbetingelser for en række andre arter af dyr samt planter og svampe, og de vil dermed bidrage til en biodiversitetsgevinst i naturnationalparkerne.

Naturnationalparkerne forventes at være tilgængelige for offentligheden, så der i almindelighed vil være mulighed for at færdes i områderne og opleve naturen. Derfor foreslås ikke ændring af de eksisterende adgangsregler i naturbeskyttelsesloven, når der ses bort fra, at naturnationalparkerne i almindelighed forventes at blive heget af hensyn til at holde de

UDKAST

udsatte dyr inde på arealet. Det er hensigten, at outdoorturisme og friluftsmuligheder, herunder cykling, ridning, vandring, overnatning i naturen m.v. vil ske på en måde, hvor der både tages de nødvendige hensyn til de udsatte dyr, og hvor der gennem låger, færister m.v. vil blive åbnet for offentlighedens adgang. Færden i naturnationalparkerne vil ske under hensyntagen til vildtet og de udsatte dyr. Desuden kan det blive nødvendigt i perioder helt eller delvist at begrænse den offentlige adgang, f.eks. af hensyn til visse fuglearters yngletid.

Da naturnationalparker i de fleste tilfælde vil blive indhegnet af hensyn til de udsatte dyr, er der imidlertid behov for at fravige gældende regler om hegn. Der forventes at blive opsat to typer hegn i naturnationalparkerne: Kreaturhegn og vildtheqn. Hegnstypen vil afhænge af, hvilke store planteædere der ønskes udsat – nogle store planteædere kan holdes inde alene med kreaturhegn, mens andre arter kun kan holdes inde i områderne ved etablering af et vildtheqn. Hegn vil blive opført i neutrale farver, og af hensyn til færdsel, vedligeholdelse og naboer vil hegnene normalt ikke blive opsat direkte i skel til evt. naboarealer, men trukket ind på statens areal.

Kreaturhegn, der typisk vil være dobbeltrådede elektriske hegn med en glat hegnstråd, vil i kraft af den elektriske spænding i trådene afholde de relevante dyrearter fra at forcere hegnet. Gennemgange kan etableres på forskellig vis; låger, stenter eller vinklede gennemgange samt færister og låger ved egentlige veje. Kreaturhegn vil være egnet til at indhegne kreaturer, heste og muligvis europæisk bison. Størsteparten af den naturlige fauna vil kunne passere kreaturhegn uden nævneværdige problemer. Det drejer sig om f.eks. hjortevildt, ræv, grævling, odder og ulv, da de enten vil kunne springe over hegnet eller kravle under hegnet eller grave sig ud.

Vildtheqn (netheqn) vil typisk være over 2 m høje, men de konkrete krav til vildtheqnets udformning, f.eks. vedrørende minimumshøjde, maskestørrelse og brudstyrke afhænger af, hvilke dyrearter der skal holdes inde af hegnet. Gennemgange kan etableres som større eller mindre låger, og ved vejene vil der blive etableret færister. Vildtheqn vil være egnede til indhegning af hjortevildt (kronvildt, dåvildt, råvildt) og elg, men også kreaturer, heste og europæisk bison. Vildtheqnets funktion består i, at det udgør en ren fysisk barriere for de arter, der skal holdes bag hegnet. Der anvendes generelt ikke el til selve vildtheqnet. En eller flere eltråde på indersiden vil dog kunne være nødvendigt, da det kan modvirke, at store dyr presser mod vildtheqnet. Dermed forlænges heqnets levetid, og vedligeholdelsesudgifterne nedsættes betydeligt. Vildtheqn vil kunne forhindre den frie bevægelighed for f.eks. fritlevende hjortevildtarter, mens mindre pattedyr, padder og krybdyr ofte vil kunne kravle igennem/grave sig under eller anvende forskellige former for faunapassager, der som en integreret del af hegnet kan etableres til formålet. På den måde vil hegnet ikke forhindre mindre vildt i at bevæge sig frit ind og ud af naturnationalparkerne.

De store planteædere skal så vidt muligt have adgang til hele naturnationalparken. Det er derfor hensigten, at veje og stier i naturnationalparkerne som udgangspunkt ikke frahegnes. Dermed kan områderne forblive sammenhængende, hvorved vejene ikke kommer til at udgøre en barriere for dyrenes færden. Det kan dog på baggrund af en konkret vurdering blive nødvendigt at frahegne dele af naturnationalparken permanent eller periodevis af hensyn til bevarelsen af fortidsminder eller sårbare naturtyper, hvor græsningen vurderes at kunne udgøre en trussel. Det kan også være nødvendigt at opføre fanganlæg med tilhørende hegnslinjer for at kunne leve op til krav om mærkning, sygdomsforebyggelse eller sygdomsbekæmpelse.

2.2.1.2.2. Skovloven

Der henvises til pkt. 2.2.4 vedrørende skovlovens regler om dyrehold og hegning.

2.2.1.2.3. Lovgivning om hold af dyr

Der henvises til pkt. 2.2.2. vedrørende de særlige regler om opdræt af hjorte (dyrehaver).

2.2.1.3. Den foreslåede ordning

2.2.1.3.1. Tilladelse til hegning af naturnationalparker

Det foreslås, at miljøministeren i en tilladelse til etablering af en naturnationalpark, uanset naturbeskyttelseslovens § 22, stk. 3, og § 23, stk. 2, kan tillade, at området helt eller delvist indhegnes med henblik på helårsgræsning, hvis hegningen udføres på en sådan måde, at offentlighedens adgang til og fra området ikke forhindres eller vanskeliggøres unødigt, og at vildtets frie bevægelighed opretholdes i videst mulige omfang. Bestemmelsen skal gøre det muligt, at en naturnationalpark kan indhegnes, så der kan udsættes store planteædere. Den enkelte naturnationalpark vil som udgangspunkt skulle hegnes med ét ydre hegn, der skal holde de udsatte planteædere inden for området, således at naturnationalparken græsses som ét samlet område. Herved kan man opnå det ønskede græsningstryk af hensyn til biodiversiteten. Desuden kan man undgå, at udsatte dyr skaber konflikter i områder uden for nationalparken, f.eks. ved påvirkning af landbrugsarealer.

Dertil kommer, at den i lovforslagets § 5, nr. 2, foreslåede undtagelsesbestemmelse i færdselslovens § 88, stk. 2, alene vil finde anvendelse i områder, hvor der er meddelt tilladelse til etablering af naturnationalparker efter lov om naturbeskyttelse. Bestemmelsen vil medføre, at det vil være nødvendigt at sikre, at udsatte dyr ikke bevæger sig uden for det pågældende område. Der henvises endvidere til bemærkningerne til lovforslagets § 5, nr. 2.

Bestemmelsen åbner også mulighed for, at en naturnationalpark helt eller delvist ikke hegnes, hvis forholdene taler for det, f.eks. hvis der ikke udsættes dyr i naturnationalparken, eller hvis der i området er naturlige barrierer i form af kyststrækninger eller ferske vande.

2.2.1.3.2. Ændring af skovloven

Der henvises til pkt. 2.2.4 vedrørende skovlovens regler om dyrehold og hegning.

2.2.1.3.3. Lovgivning om hold af dyr

Der henvises til pkt. 2.2.2 vedrørende de særlige regler om opdræt af hjorte (dyrehaver).

2.2.2. Udsætning af større planteædere (dyrevelfærdsloven m.v.)

2.2.2.1. Gældende ret

2.2.2.1.1. Dyrevelfærdsloven

Lov nr. 133 af 25. februar 2020 om dyrevelfærd (dyrevelfærdsloven) indeholder bl.a. en række krav til dem, som holder dyr, herunder om behandling af dyrene og om tilsyn med dyrene.

Det fremgår af dyrevelfærdslovens § 2, at dyr er levende væsener og skal behandles forsvarligt og beskyttes bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt men og væsentlig ulempe. Loven omfatter alle dyr, såvel vilde som domesticerede dyr, samt dyr, som forefindes vildtlevende i naturen, men som holdes som opdrættede dyr med henblik på f.eks. kødproduktion. Dyr skal behandles forsvarligt uanset, om dyrene er vildtlevende eller holdes af mennesker.

Dyrevelfærdslovens § 3 fastsætter, at enhver, der holder dyr, skal sørge for, at de behandles omsorgsfuldt, herunder at de huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov i overensstemmelse med anerkendte praktiske og videnskabelige erfaringer.

Lovens § 3 omfatter ethvert dyrehold, herunder hold af landbrugsdyr og hold af familie- og hobbydyr, og retter sig mod alle, der holder dyr, såvel privatpersoner som virksomheder m.v., herunder landbrug, dyrehandlere, dyreformidlere, vagtselskaber, zoologiske haver, dyreparker, cirkus, internater og lignende. Udtrykket ”behandles omsorgsfuldt” indebærer, at man vil skulle føre regelmæssigt tilsyn med dyret. Hvor ofte og hvor længe vil afhænge af en konkret vurdering af det enkelte dyrs behov. Udtrykket ”behandles omsorgsfuldt” omfatter også beskyttelse mod og behandling af sygdom. Det indebærer endvidere en pligt til at tilkalde en dyrlæge, hvis et dyrs sygdom eller tilskadekomst vil medføre smerte, lidelse m.v., og dyret ikke kan behandles forsvarligt uden veterinær bistand, medmindre dyret bliver aflivet.

Ved vurdering af dyrs fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov vil der skulle tages hensyn til dyrets art, graden af udvikling, tilpasning og tamhed. Graden af udvikling vil i denne sammenhæng skulle forstås som dyrets placering i det zoologiske system – hvirveldyr (pattedyr, fugle, krybdyr, padder og fisk) eller ikke-hvirveldyr (pighuder, bløddyr, leddyr, orme m.v.) og ikke som udviklingsstadier (fostre) indtil fødsel/klækning.

UDKAST

Kravene til omsorgsfuld behandling af dyr og dyrs fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov skal tage udgangspunkt i anerkendte danske og udenlandske praktiske og videnskabelige erfaringer. Dette betyder, at kravene til den omsorgsfulde behandling vil kunne ændres i takt med, at der vil blive indvundet nye erfaringer. Ved ”anerkendte praktiske” erfaringer forstås viden, som vil være hævet over enhver tvivl, og som vil være opnået ved praktisk deltagelse i hold af landbrugsdyr eller ved udførelse af klinisk veterinær praksis. Ved ”videnskabelige” erfaringer forstås resultater, der vil være offentliggjort efter peer review i internationalt almindeligt kendte og anerkendte tidsskrifter, eller af en internationalt almindelig kendt og anerkendt videnskabelig institution. Udtrykkene ”anerkendte praktiske og videnskabelige erfaringer” er i overensstemmelse med artikel 3 i den europæiske konvention af 10. marts 1976 om beskyttelse af dyr, der holdes til landbrugsformål.

I medfør af dyrevelfærdslovens § 9, stk. 1, skal enhver, der holder dyr, sørge for, at dyret tilses mindst en gang om dagen. Efter dyrevelfærdslovens § 9, stk. 2, gælder kravet i stk. 1 ikke fritgående dyr på græs eller lignende. Sådanne dyr skal dog tilses jævnlige. Tilsynsfrekvensen med fritgående dyr på græs eller lignende vil bero på en konkret vurdering afhængig af dyrets art, dyrets tilstand, områdets beskaffenhed, vejrforhold m.v. Der skal dog føres tilsyn så ofte, at dyrenes velfærd til enhver tid er sikret. Det bemærkes, at udtrykket ”fritgående dyr på græs eller lignende” også omfatter dyr, der udsættes til naturpleje, herunder visse former for rewilding.

Det fremgår af dyrevelfærdslovens § 18, stk. 1, at opholdsrum og opholdsarealer, hvor dyr holdes, skal indrettes på en sådan måde, at dyrets behov tilgodeses. Det skal herunder sikres, at dyret har den fornødne bevægelsesfrihed også under optagelse af foder og drikke og ved hvile. Dyr skal endvidere sikres mod vejr og vind i overensstemmelse med deres behov. Det Veterinære Sundhedsråd og Dyreværnsrådet (nu nedlagt) har i en fælles udtalelse af 8. november 2012 angivet en række betingelser, som efter rådernes opfattelse skal være opfyldt for, at bl.a. dyreværnslovens § 3, stk. 1, 3. pkt., (nu dyrevelfærdslovens § 18, stk. 1, 3. pkt.) kan antages at være opfyldt for dyr, der går ude i vinterperioden og i perioder med vinterlignende vejr. Det Veterinære Sundhedsråd er efterfølgende kommet med en supplerende udtalelse af 15. juni 2018 om udendørs hold af dyr samt fodring af disse. Udtalelserne er blevet anvendt som et fortolkningsbidrag til dyreværnslovens § 3, stk. 1, 3. pkt. (nu dyrevelfærdslovens § 18, stk. 1, 3. pkt.). Bestemmelserne i dyrevelfærdsloven er rammebestemmelser, herunder kravene vedrørende tilsyn, og loven hindrer ikke, at dyrene opholder sig udendørs året rundt, forudsat, at der bliver ført tilsyn med dyrene, og at syge eller tilskadekomne dyr bliver behandlet eller aflivet, ligesom der vil skulle gribes ind, hvis dyrene på grund af fødemangel, parasitproblemer eller andet kommer i for dårligt huld. Hvis disse forhold ikke overholdes/tilgodeses, kan der blive/være tale om uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyrevelfærdslovens § 2, ligesom der vil være tale om en overtrædelse af dyrevelfærdslovens § 3. Det er efter de gældende regler ikke muligt at dispensere fra disse regler i dyrevelfærdsloven.

2.2.2.1.2. Særlige regler for heste

I bekendtgørelse nr. 1746 af 30. november 2020 om dyrevelfærdsmæssige mindstkrav til hold af heste, som er udstedt i medfør af dyrevelfærdsloven, er der fastsat særlige regler for hold af heste. Bekendtgørelsen indeholder bestemmelser for kontakt til artsfæller, opbinding, indretning af stald og opstaldning, adgang til fold, udegående heste, foder og vand, tilsyn, syge og tilskadekomne heste, aflivning, herunder slagting, af heste i hesteholdet, håndtering og træning, hovpleje samt operative og lignende indgreb.

Af relevante bestemmelser for så vidt angår udegående heste kan nævnes følgende:

Af bekendtgørelsens § 18, stk. 1, fremgår, at den ansvarlige for et hestehold skal sikre sig, at heste, som går ude i vinterperioden og i perioder med vinterlignende vejr, kun er ude i mere end 12 timer i døgnet, hvis de har udviklet et kraftigt og tæt hårlag og er ved godt huld og har adgang til læskur eller bygning, hvor alle dyr samtidig kan hvile på et tørt, strøet leje. Af § 18, stk. 2, fremgår, at i læskur eller bygning skal gulvarealet opfylde arealkravene i § 7 (arealkrav ved gruppeopstaldning af heste). Endvidere fremgår af bestemmelsens stk. 3, at læskur eller bygning skal placeres på et sted med tilstrækkelig afvanding.

Ifølge bekendtgørelsens § 19, stk. 1, kan islandske heste, konik-heste, przewalski-heste, exmoor ponyer og shetlandsponyer, uanset bestemmelsen i § 18 holdes ude i vinterperioden og i perioder med vinterlignende vejr i mere end 12 timer i døgnet uden adgang til læskur eller bygning, hvor alle dyr samtidig kan hvile på et tørt, strøet leje, hvis de holdes på meget store arealer, hvor naturlige forhold, som tæt beplantning, lavninger eller lignende, yder hestene en høj grad af både læ og beskyttelse mod nedbør, og hvor der findes et tørt, strøet lejeareal med en veldrænet bund som f.eks. et tykt lag grannåle. I § 19, stk. 2, er det fastsat, at bestemmelsen i stk. 1 finder anvendelse på rene racer med stambog af de nævnte hesteracer, eller dyr som dokumenterbart er mindst 7/8-rene racedyr. Hestene skal endvidere have udviklet et kraftigt og tæt hårlag og være ved godt huld.

Det fremgår endvidere af bekendtgørelsens § 23, stk. 1, at den ansvarlige for et hestehold skal sikre sig, at hestene tilses mindst én gang om dagen, jf. § 9, stk. 1, i dyrevelfærdsloven. Det daglige tilsyn gælder også heste på græs eller lignende.

Bekendtgørelsen indeholder ikke en bestemmelse om dispensation fra de nævnte regler for så vidt angår heste, der udsættes og holdes i naturnationalparker, men der vil i forbindelse med udsættelse af heste i naturnationalparker kunne dispenseres fra de nævnte bestemmelser.

2.2.2.1.3. Særlige regler for hjortedyr

2.2.2.1.3.1. Lov om hold af dyr

Det fremgår af § 13, stk. 1, i lov om hold af dyr, jf. lovbekendtgørelse nr. 38 af 15. januar 2020, at landbrugsmæssigt hold af dyrearter, der traditionelt ikke holdes som husdyr i Danmark, kun må finde sted efter tilladelse fra ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri. I

tilladelsen kan der fastsættes vilkår for hold af den pågældende dyreart. Af stk. 2 fremgår, at ministeren kan fastsætte regler om hold af de i stk. 1 omhandlede dyr. Ministeren kan forbyde hold af bestemte dyrearter, herunder at forskellige arter af dyr opdrættes på den samme bedrift. Bestemmelsen i stk. 2 har bl.a. været anvendt til at fastsætte regler om opdræt af hjortedyr.

Det fremgår endvidere af lovens § 16, stk. 1, at opdrættet vildt kun må udsættes, hvis det må forventes at være i stand til at overleve i naturen. Bestemmelsen medfører, at enhver som udsætter opdrættet vildt på den fri vildtbane eller afhænder opdrættet vildt med henblik på udsætning har ansvaret for, at de pågældende dyr efter udsætningen har den nødvendige etablerings- og overlevelsessevne. Bestemmelsen omfatter ikke hensynet til beskyttelse af den fritlevende vildtbestand, som er reguleret i jagtloven.

Lovens § 17, stk. 1, fastsætter, at opdrættet vildt betragtes som husdyr, så længe det er i menneskelig varetægt. Af stk. 2 fremgår, at mærkede hjortedyr, som undslipper fra en bedrift med opdræt af hjortedyr, betragtes som vildtlevende, hvis de har været undsluppet i mere end 2 måneder. Tilsvarende gælder afkom, der følger moderdyret.

Herudover fremgår det af lovens § 19, at ministeren efter ansøgning helt eller delvis kan undtage ejere af indhegninger med hjortedyr fra reglerne i lovens kapitel om hold af visse dyrearter eller regler fastsat i medfør heraf. Ministeren kan knytte særlige vilkår til en sådan undtagelse.

2.2.2.1.3.2. Bekendtgørelse om opdræt af hjortedyr

Opdræt af hjortedyr er reguleret i bekendtgørelse nr. 1497 af 10. december 2015 om opdræt af hjortedyr (hortebekendtgørelsen), som er udstedt med hjemmel i lov om hold af dyr (lovbekendtgørelse nr. 38 af 15. januar 2020). Bekendtgørelsen indeholder bestemmelser for indretning af indhegninger med hjortedyr, herunder belægningsgrad, læmuligheder samt krav til fanghuse og skydepladser, mærkning og registrering i Det Centrale HusdyrbrugsRegister (CHR). Der stilles endvidere krav om, at personer, der har ansvaret for et horteopdræt, skal have gennemgået et af Fødevarestyrelsen godkendt kursus.

Ifølge hortebekendtgørelsens § 1, stk. 2, er hjortedyr i zoologiske haver (zoologiske anlæg), dyreparker og lignende, som kræver tilladelse efter dyrevelfærdslovens § 28, stk. 3, ikke omfattet af bekendtgørelsen.

Det fremgår af hortebekendtgørelsens § 2, at en indhegning med hjortedyr efter ansøgning fra ejeren helt eller delvis kan undtages fra reglerne i bekendtgørelsen, hvis betingelserne i bekendtgørelsens bilag 1 er opfyldt. Af bilag 1 fremgår det, at betingelserne for hel eller delvis undtagelse fra reglerne i bekendtgørelsen er:

- 1) Indhegningens areal skal være over 50 ha.
- 2) Indhegningens vinterbestand må højst udgøre 2 krondyr eller 4 dådyr pr. ha. Andre hjortedyr end krondyr og dådyr må holdes, hvis der er meddelt tilladelse, jf. § 6, stk. 2.

- 3) Indhegningen skal primært etableres eller være etableret med rekreative eller jagtmæssige formål for øje, og
- 4) Ejeren skal kunne godtgøre, at indhegningen ikke vil blive drevet med henblik på kødproduktion eller salg af levende hjortedyr.

Når indhegninger med hjortedyr registreres i henhold til hjortebekendtgørelsens § 2, gælder det samtidig, at tilsynet med indhegningen overgår til Naturstyrelsen, og at reglerne i lov om jagt og vildtforvaltning finder anvendelse.

Tilladelser til sådanne hjortehold, der populært betegnes ”§ 2-dyrehaver”, omhandler således hjortehold, der netop ikke har et landbrugsmæssigt formål. Kravet om, at sådanne hjortehold skal registreres, skal ses i historisk sammenhæng, idet der i slutningen af 1980’erne forekom kvægtuberkulose hos hjortedyr i indhegninger, og der således ud fra et dyresundhedsmæssigt hensyn var behov for at sikre, at alle hjortedyr under hegn kunne lokaliseres i forbindelse med smitteopsporing.

Som udgangspunkt er de hjortearter, der må holdes i indhegninger med hjortedyr, begrænset til kron dyr og dådyr, jf. hjortebekendtgørelsens § 6. I praksis har det endvidere i forbindelse med ”§ 2-dyrehaver” været accepteret, at der i større områder, der er blevet registreret i henhold til bekendtgørelsen, har befundet sig rådyr. Baggrunden herfor er, at hold af rådyr i mindre indhegninger med kødproduktion ikke er i overensstemmelse med rådyrenes natur, da de meget aktivt søger at komme ud og er i stor risiko for skader, når de forsøger at forcere hegn. I større områder, som opfylder kravene til dispensation i henhold til hjortebekendtgørelsens § 2, er dette ikke aktuelt. Der er desuden i 2014 dispenseret fra reglerne i hjortebekendtgørelsen i forbindelse med udsætning af elge i Lille Vildmose.

Bestemmelsen i hjortebekendtgørelsens § 2 indebærer således, at der er registreret en række hjortehold i CHR, som har karakter af parker, dyrehaver eller større naturområder, og hvor der er dispenseret fra bekendtgørelsens regler. Det gælder som nævnt f.eks. Jægersborg Dyrehave og Lille Vildmose.

Fra den 21. april 2021 finder EU’s nye dyresundhedsforordning, Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/429 af 9. marts 2016 om overførbare dyresygdomme og om ændring og ophævelse af visse retsakter på området for dyresundhed (»dyresundhedsloven«), anvendelse. Dermed bliver der krav om mærkning af hjortedyr (cervidae) og registrering af steder med hjortedyr, når der er tale om dyr, der holdes af mennesker. Det betyder, at nogle af dispensationsmulighederne vil bortfalde – og hjortebekendtgørelsen vil skulle revideres.

[2.2.2.2. Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeris overvejelser og den foreslåede ordning](#)

Det er hensigten, at der i nationalparker skal kunne udsættes større planteædere, der skal holdes så ekstensivt som muligt i områderne.

UDKAST

Ud fra en overordnet betragtning kan udsætning af dyr ske på to måder i Danmark. Den ene, hvor visse dyr, f.eks. bævere, udsættes som egentlig vildtlevende, idet de ikke begrænses i deres mulighed for at bevæge sig rundt. Ved den anden måde udsættes dyr i indhegninger eller evt. på mindre øer. Indhegningen vil uanset størrelse begrænse dyrenes mulighed for f.eks. ved fødeknaphed at søge til steder med bedre fødemulighed. Når dyr udsættes i en indhegning, er der tale om et dyrehold. Den ansvarlige for de dyr, der udsættes, uanset om der er tale om en privatperson, en virksomhed, en organisation eller en myndighed, pådrager sig derfor et ansvar for dyrenes velfærd og sundhed.

Der er ikke krav om særlig tilladelse til at udsætte og holde dyr i en naturnationalpark, forudsat at naturnationalparken ikke drives som erhvervsmæssig virksomhed, som f.eks. zoologiske haver, dyreparker og lignende, der kræver tilladelse, jf. dyrevelfærdsloven § 28, stk. 3. De dyr, der udsættes, skal dog holdes i overensstemmelse med dyrevelfærdsloven og lovgivningen på veterinærområdet i øvrigt.

Enkelte bestemmelser i dyrevelfærdsloven er til hinder for, at der kan ske begrænset indblanding fra mennesker. Det drejer sig om lovens § 3, hvorefter enhver, der holder dyr, skal sørge for, at de behandles omsorgsfuldt, herunder at de huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov. Endvidere fremgår af lovens § 9, stk. 1, at enhver, der holder dyr, skal sørge for, at dyret tilses mindst en gang om dagen. Dette gælder dog ikke for fritgående dyr på græs. Sådanne dyr skal dog tilses jævnlige, jf. § 9, stk. 2. Bestemmelserne i § 9, stk. 1-2, om tilsyn indebærer således, at de enkelte dyr skal tilses henholdsvis daglig og jævnlige.

Det er Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeris vurdering, at robuste dyrearter, herunder visse kvæg- og hesteracer, under normale danske klimaforhold typisk vil kunne finde føde og tilstrækkeligt ly og læ i naturområder, der har en passende størrelse og en karakter med varieret, kuperet landskab og vekslende bevoksning, omfattende såvel skov som mere lysåbne græsningsarealer. Jordbundsforholdene skal give dyrene mulighed for at finde passende tørt leje.

Med henblik på at dyrene i en naturnationalpark skal holdes så ekstensivt som muligt, er det Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeris vurdering, at de dyr, der udsættes i en naturnationalpark kan tilses jævnlige på bestandsniveau. Det er dog ministeriets opfattelse, at der skal sikres et tilstrækkeligt tilsyn, så f.eks. syge, tilskadekomne eller meget svækkede dyr opdages og enten behandles eller aflives, og at der foretages regulering af bestanden, hvis tilsynet med de udsatte dyr og deres afkom viser, at der er risiko for, at bestanden stiger til en størrelse, hvor dyrene ikke kan klare sig, fordi der ikke er tilstrækkeligt med føde eller mulighed for, at alle dyr kan finde ly og læ m.v. Endvidere er et vist tilsyn nødvendigt for at sikre en effektiv sygdomsovervågning m.v. af bestanden.

Når dyr, der går ude hele året, ikke gives adgang til læskur eller bygning, hvor de kan søge ly og læ, er det en forudsætning, at arealet, hvor dyrene udsættes og holdes, har en sådan

UDKAST

beskaffenhed, at deres behov tilgodeses. Det er Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeris vurdering, at de naturnationalparker, som udpeges, og hvor dyrene udsættes og holdes, skal have en passende størrelse og en karakter med varieret, kuperet landskab og vekslende bevoksning, omfattende såvel skov som mere lysåbne græsningsarealer, som kan sikre dyrene tilstrækkelig beskyttelse mod vejr og vind, herunder mulighed for at finde passende tørt leje. Samtidig er det hensigten, at der vil ske en løbende regulering af bestanden, så denne er tilpasset området størrelse og tilgængelig føde. Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri finder således ikke, at der er behov for at kunne undtage fra kravet i dyrevelfærdslovens § 18, stk. 1, 3. pkt., om sikring af dyr mod vejr og vind i overensstemmelse med deres behov.

Med lovforslagets § 3 foreslås indsat et nyt kapitel 4 a i dyrevelfærdsloven om særlige bestemmelser for dyr, som udsættes i naturnationalparker.

Der foreslås indsat en ny § 20 a i dyrevelfærdsloven, hvorefter ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan dispensere fra dyrevelfærdslovens § 3 og § 9, stk. 1-2, for så vidt angår bestemte dyrehold, herunder dyr, der udsættes i en naturnationalpark tilladt efter den foreslåede bestemmelse i naturbeskyttelseslovens § 61 a, samt dyrenes afkom. Endvidere bemyndiges ministeren efter den foreslåede § 20 a, stk. 2, til at kunne fastsætte vilkår for en dispensation efter stk. 1, herunder om krav til arealets beskaffenhed, hvilke dyr der må udsættes i naturnationalparken, tilsyn, behandling eller aflivning af syge, afmagrede eller tilskadedekomne dyr samt regulering af bestanden af de udsatte dyr og deres afkom.

Det er Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeris vurdering, at der i forbindelse med udsættelse af heste i naturnationalparker vil kunne dispenseres fra visse bestemmelser i bekendtgørelse nr. 1746 af 30. november 2020 om dyrevelfærdsmæssige mindstekrav for hold af heste. Det vil bl.a. være relevant for så vidt angår kravet i § 23, stk. 1, om dagligt tilsyn og §§ 18-19 med hensyn til muligheden for at udsætte andre hesteracer, eller krydsninger heraf, end de racer, som det i dag er tilladt at holde udendørs døgnet rundt, forudsat, at det er en race eller krydsning, der er lige så robust som de under pkt. 2.2.2.1.2. nævnte hesteracer.

Endvidere er der efter de gældende regler mulighed for helt eller delvist at undtage indhegninger med hjortedyr fra reglerne i bekendtgørelse nr. 1497 af 10. december 2015 om opdræt af hjortedyr. Det er Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeris vurdering, at hjortedyr, der udsættes i en naturnationalpark, vil kunne undtages fra hjortebekendtgørelsen.

Det skal dog bemærkes, at den nye EU-dyresundhedsforordning finder anvendelse fra 21. april 2021, hvormed der bliver krav om mærkning af hjortedyr (cervidae) og registrering af steder med hjortedyr, når der er tale om dyr, der holdes af mennesker. Det betyder, at nogle af dispensationsmulighederne vil bortfalde – og hjortebekendtgørelsen vil skulle revideres.

Det er Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeris vurdering, at afgørelser om dispensation på det veterinære område (både efter eksisterende regler og efter den foreslåede

§ 20 a i dyrevelfærdsloven) bør træffes af ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri, herunder Fødevarestyrelsen, da flere af disse områder kræver dyrlægefaglig ekspertise. Dette gælder endvidere muligheden for at dispensere fra kravet om chipmærkning af heste, der lever delvist vildt i en naturnationalpark. Der skal i hvert enkelt tilfælde foretages en konkret vurdering og EU-Kommissionen skal underrettes forud for udstedelsen af dispensationen. Hvad angår chipmærkning henvises der til afsnit 3.2.2.2.1.

2.2.3. Vandløb i naturnationalparker

2.2.3.1. Gældende ret

Med lov om vandløb jf. lovbekendtgørelse nr. 1217 af 25. november 2019, i det følgende omtalt som vandløbsloven, tilstræbes at sikre, at vandløb kan benyttes til afledning af vand, navnlig overfladevand, spildevand og drænvand, jf. lovens § 1, stk. 1. Fastsættelse og gennemførelse af foranstaltninger efter loven skal ske under hensyntagen til de miljømæssige krav til vandløbskvaliteten, som fastsættes i henhold til anden lovgivning, jf. lovens § 1, stk. 2.

Lovens udgangspunkt er dermed, at vandløbene skal sikre vandaflledning, men foranstaltninger efter loven skal ske inden for rammen af den miljø- og naturbeskyttelse, som følger af anden lovgivning. Det kan f.eks. være miljømål, der gælder for vandløb og søer efter lov om vandplanlægning eller mål for naturtilstanden efter miljømålsloven, men også krav og beskyttelse, som følger af museumsloven, naturbeskyttelsesloven eller miljøbeskyttelsesloven, vil skulle overholdes ved fastsættelse og gennemførelse af foranstaltninger efter vandløbsloven. Loven indeholder således regler, der skal sikre både beskyttelse og benyttelse af vandløbene, herunder en balanceret fordeling af rettighederne til anvendelse af vandløbene til afledning, sejlads, (lyst)fiskeri mv.

Vandløbslovens regler om vandløb finder også anvendelse på grøfter, kanaler, rørledninger og dræn samt søer, damme og andre lignende indvande. Loven finder kun anvendelse på vandløb, hvis tilstedeværelse og vedligeholdelse flere end en enkelt har interesse i. Miljøministeren kan dog bestemme, at loven finder anvendelse på andre vandløb, hvis disse optages som offentlige vandløb.

Kommunalbestyrelsen er myndighed efter vandløbsloven (vandløbsmyndighed), jf. lovens § 7. Uenigheder mellem vandløbsmyndigheder afgøres af Miljøstyrelsen efter delegation fra miljøministeren. Bestemmelsen i vandløbslovens § 7, stk. 2, skal læses i sammenhæng med lignende bestemmelser om vandløbsmyndigheders forpligtelse til at forhandle, når en sag berører vandløbsforhold i flere kommuner i bekendtgørelsen om vandløbs-regulering og - restaurering – og i bekendtgørelsen om regulativer.

Vandløb inddeles efter vandløbslovens § 9 i offentlige og private. De enkelte strækninger af et vandløb, der gennemløber flere kommuner, kan henregnes til forskellige klasser af vandløb.

Dog må de lavere liggende strækninger ikke henregnes til en lavere klasse end de højere liggende strækninger.

Fælles for private og offentlige vandløb gælder efter lovens § 27, at de skal vedligeholdes således, at det enkelte vandløbs skikkelse eller vandføringsevne ikke ændres. For private vandløb er det de enkelte bredejere, der skal vedligeholde vandløbet, jf. lovens § 35, og for offentlige vandløb er det kommunen, jf. lovens § 31. For offentligt vandløb skal vandløbsmyndigheden efter § 12 udarbejde et regulativ, som foruden en tydelig betegnelse af vandløbet skal indeholde bestemmelser om:

- 1) vandløbets skikkelse eller vandføringsevne,
- 2) vandløbets vedligeholdelse, jf. lovens stk. 4 og kapitel 7,
- 3) ændringer i retten til sejlads, jf. lovens § 4, stk. 3,
- 4) restaureringsforanstaltninger, jf. lovens kapitel 8, og
- 5) beslutninger om friholdelse af arealer langs vandløb, jf. lovens § 69.

Ændring af regulativer for offentlige vandløb, der gennemløber flere kommuner, kan kun ske under behørig hensyntagen til det samlede vandløbssystem, jf. lovens 12 a. For private vandløb kan vandløbsmyndigheden fastsætte bestemmelser om vandløbets skikkelse eller vandføringsevne, jf. lovens § 15. Et vandløbsregulativ indeholder normalt en bestemmelse om, at det skal revideres efter et vist antal år, typisk 10 år. Det kan ske enten ved et helt nyt, revideret regulativ eller ved et tillæg til det eksisterende regulativ. Lodsejere har også mulighed for at anmode kommunen om, at regulativet revideres på et tidligere tidspunkt, men de har ikke efter vandløbsloven et retskrav på, at kommunen efterkommer anmodningen. Kommunen vil dog af egen drift skulle revidere et vandløbsregulativ, hvis der opstår nye forhold af betydning for vandløbsforvaltningen efter det gældende vandløbsregulativ, herunder hvis anden lovgivning stiller særlige miljømæssige krav til vandløbskvaliteten, som vil kræve ændring af regulativet. Dette kan f.eks. være krav, der nødvendiggør ændring af regulativbestemmelser om vandløbets skikkelse eller vandføring samt vedligeholdelse. Bekendtgørelse nr. 919/2016 om udarbejdelse af regulativer for offentlige vandløb fastsætter de nærmere processuelle regler om regulativernes tilvejebringelse, herunder om offentlig høring af forslag til regulativ i mindst 8 uger.

Det følger af praksis fra Miljø- og Fødevareklagenævnet, at hvis der i et vandløbsregulativ hverken er fastsat krav til vandløbets skikkelse eller vandføringsevne, er regulativets bestemmelser om vedligeholdelse i strid med vandløbslovens § 12, stk. 1, nr. 1. Efter nævnets praksis er der således ikke hjemmel i vandløbsloven til at udlægge et offentligt vandløb som et naturvandløb, dvs. uden fastsat krav til vandløbets skikkelse eller vandføringsevne.

Det følger af vandløbslovens § 6, stk. 1 og 2, at det kræver vandløbsmyndighedens tilladelse at ændre vands naturlige afløb til anden ejendom eller hindre det naturlige afløb af vand fra

højere liggende ejendomme samt tilladelse til at bortlede vandet fra vandløb, forandre vandstanden i vandløb eller hindre vandets frie løb, og ingen må foretage beplantning så nær rørlagte strækninger af vandløb, at der kan være fare for, at rørledninger beskadiges eller tilstoppes, jf. lovens § 6.

Vandløbslovens kapitel 6 indeholder nærmere bestemmelser om regulering af vandløb og anlæg af nye vandløb. Begge dele kræver vandløbsmyndighedens tilladelse. Ved regulering af et vandløb forstås ændring af vandløbets skikkelse, herunder vandløbets forløb, bredde, bundkote og skråningsanlæg, medmindre foranstaltningerne er omfattet af kapitel 8 om vandløbsrestaurering eller kapitel 10 om broer, opstemningsanlæg og flodemål m.v.

Enhver, der lider tab ved en regulering, ved forandring af vandstanden i en sø, eller ved anlæg af nyt vandløb, har ret til erstatning, jf. lovens § 23. Udgifterne i forbindelse med de i lovens §§ 16 og 18 nævnte foranstaltninger (regulering af vandløb samt sænkning af vandstanden i eller tørlægning af søer) afholdes af de grundejere, der skønnes at have nytte af foranstaltningerne. Udgifterne fordeles mellem grundejerne efter den nytte, foranstaltningerne har for den enkelte ejendom, jf. lovens § 24.

Vandløbslovens kapitel 8 indeholder nærmere bestemmelser om vandløbsrestaurering. For at forbedre de fysiske forhold i og omkring vandløb kan vandløbsmyndigheden beslutte, at der gennemføres restaureringsforanstaltninger, herunder genopretning af vandløbs naturlige løb og fjernelse af fysiske spærringer for vandgennemstrømningen. Vandløbsmyndigheden afholder udgifterne ved restaureringer. Miljøministeren kan inden for rammerne af de bevillinger, der afsættes på de årlige finanslove, yde tilskud til gennemførelse af restaureringsprojekter. Restaureringsforanstaltninger kan ikke gennemføres, hvis der derved tilsidesættes væsentlige kulturhistoriske interesser. Enhver, der lider tab ved en restaureringsforanstaltning, har ret til erstatning, jf. lovens § 37, stk. 4.

2.2.3.2. Miljøministeriets overvejelser

I naturnationalparkerne tilstræbes en naturlig hydrologi, hvorfor der ikke forventes at ville blive etableret nye afvandingskanaler, grøfter eller lignende. Naturen i naturnationalparkerne skal så vidt muligt kunne udvikle sig på egne præmisser. Naturlige vandløb er kendetegnet ved variation af levesteder og artssammensætninger. Derfor foreslås at give mulighed for, at vandløb i naturnationalparkerne kan være selvforvaltende. Det vil som udgangspunkt betyde et ophør med vandløbsvedligeholdelse, medmindre det er nødvendigt af hensyn til f.eks. lodsejere uden for naturnationalparkerne. Det vil kræve, at vandløbsregulativer revideres, så bestemmelserne om vandløbsskikkelse eller vandføringsevne og vedligeholdelse er i overensstemmelse med de forudsætninger, der ligger til grund for tilladelsen til etablering af en naturnationalpark.

Hvis det bliver nødvendigt med vandløbsregulering eller vandløbsrestauration for at sikre den nødvendige naturlige udvikling for et vandløb i naturnationalparkerne, vil det kræve vandløbsmyndighedens godkendelse, og tab som følge af foranstaltningerne vil skulle erstattes, f.eks. tab som følge af ændret mulighed for arealanvendelse for berørte lodsejere. Det er ikke hensigten med dette lovforslag at ændre disse regler.

Det bemærkes, at forbedring af de hydrologiske forhold også vil kunne kræve tilladelser efter anden lovgivning, herunder f.eks. bestemmelser i naturbeskyttelsesloven, som indeholder forbud mod tilstandsændringer/terrænændringer. Inden for arealer omfattet af klitfredning og strandbeskyttelse kan Kystdirektoratet efter konkret vurdering dispensere fra forbuddet mod at ændre tilstanden til forbedring af de hydrologiske forhold i forbindelse med naturforvaltningsprojekter i medfør af naturbeskyttelseslovens § 65 b. I nogle tilfælde kan forbedring af de hydrologiske forhold ske uden forudgående dispensation fra klitfredning og strandbeskyttelse.

2.2.3.3. Den foreslåede ordning

Efter Miljø- og Fødevareklagenævnets praksis er der ikke hjemmel i vandløbsloven til at udlægge naturvandløb, og det vil derfor skulle følge af anden lovgivning, hvis et vandløbs skikkelse skal være dynamisk og afspejle uberørte forhold uden vandløbsvedligeholdelse, jf. herved vandløbslovens § 1, stk. 2. Det foreslås derfor, at vandløbskvaliteten i en naturnationalpark tilladt efter § 61 a, stk. 1, skal afspejle uberørte forhold med en naturlig afstrømning og dynamik, idet vandløbsmyndigheden dog under henvisning til andre væsentlige hensyn inden for eller uden for naturnationalparken kan fravige dette udgangspunkt, jf. den foreslåede § 61 b.

Herved etableres udtrykkelig hjemmel til, at vandløbslovens bestemmelser ikke vil forhindre, at et vandløbs skikkelse og vandføringsevne efter omstændighederne kan være dynamisk og afspejle uberørte forhold uden vandløbsvedligeholdelse. Samtidig fastslås det, at der i vandløbsmyndighedens konkrete afvejning kan inddrages andre væsentlige hensyn inden for eller uden for naturnationalparken. Dette kan inden for naturnationalparken f.eks. være hensyn til kulturarven, nødvendig infrastruktur, boliger eller andre bygninger, mens der uden for naturnationalparken også vil kunne tages hensyn til eventuelle konsekvenser af en mere dynamisk og uberørt vandløbskvalitet for bl.a. produktionsinteresser. Hertil kommer i øvrigt, at vandløbsmyndigheden, hvor dette måtte være relevant, skal inddrage hensyn betinget af EU-retlige forpligtelser i afvejningen. Det bemærkes herved, at ikke alle vandløb i naturnationalparkerne nødvendigvis vil være omfattet af miljømål efter vandrammedirektivet.

Forslaget indebærer ingen ændringer af vandløbslovgivningen. Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 1, (den foreslåede bestemmelse i naturbeskyttelseslovens § 61 b) og bemærkningerne hertil.

2.2.4. Skovloven – undtagelse af naturnationalparker fra visse krav til fredskovspligtige arealer

2.2.4.1. Gældende ret

Efter lov om skove, jf. lovbekendtgørelse nr. 315 af 28. marts 2019 (herefter skovloven), gælder en række krav til driften og anvendelsen af fredskovspligtige arealer, herunder krav om højstammede træer, hugstmodenhed, foryngelsespligt og forbud mod dyrehold.

Efter § 8, nr. 1, i skovloven gælder det således for fredskovspligtige arealer, at arealet skal holdes bevokset med træer, der danner, eller som inden for et rimeligt tidsrum vil danne, sluttet skov af højstammede træer. Dog kan 30 pct. af et fredskovspligtigt areal forvaltes på en måde, som ikke danner højstammet skov. På arealer bevokset med højstammet skov stilles efter praksis krav om 50 pct. kronedække. I § 8, nr. 2, er det fastsat, at hugst bortset fra tynding ikke må finde sted, før bevoksningen eller det enkelte træ har opnået en alder eller dimension, hvor den er hugstmoden.

Endvidere gælder efter § 8, nr. 3, at arealet senest 10 år efter afvikling af en hugstmoden bevoksning skal opfylde kravet i bestemmelsens nr. 1, om, at arealet er bevokset med træer, der inden for et rimeligt tidsrum kan danne sluttet skov af højstammede træer. Efter bestemmelsen gælder således en pligt til at forynge skoven. Der kan uden dispensation anvendes naturlig tilgroning som foryngelsesmetode. Hvis der inden for 10 år efter en afdrift (eller stormfald) ikke er et passende antal planter, som kan danne sluttet højstammet skov, skal arealet tilplantes eller tilsås.

Endelig gælder det for fredskovspligtige arealer, at dyrehold er forbudt, jf. skovlovens § 8, nr. 4. Forbuddet mod dyrehold gælder dog ikke på arealer, der lovligt kan holdes uden træbevoksning, jf. lovens § 10. Undtagelsen gælder, når det er nødvendigt for skovdriften, når det bestemmes i en fredning efter lov om naturbeskyttelse eller lov om bygningsfredning, og for marker og klitter, så længe anvendelsen ikke ændres. Åbne naturarealer kan etableres på op til 10 pct. af det enkelte fredskovspligtige areal. Der kan etableres 10 pct. ud over de arealer, der ved lovens ikrafttræden lovligt var uden træbevoksning. Forbuddet mod dyrehold omfatter både husdyrhold, hjortefarme og dyrehaver. I en dyrehave er bestanden af dyr større end en normal vildtbestand på det pågældende sted ville være uden hegning.

Miljøministeren kan efter § 38, når særlige grunde taler for det, dispensere fra skovlovens § 8. Praksis for dispensation efter skovlovens § 38 er meget restriktiv. Dispensation til en ny dyrehave kan bl.a. komme på tale, når det er af hensyn til fremme af biodiversiteten. I en dispensation efter skovloven til etablering af en dyrehave vil der blive fastsat krav om udarbejdelse af en detaljeret forvaltningsplan.

Dyrehaver er typisk heget med et højt hegn, som ikke tillader ud- eller indspring. Etablering af hegn, der ikke er nødvendigt for skovdriften, er et anlæg, der kræver dispensation fra

skovlovens § 11. På fredskovspligtige arealer må der således i medfør af skovlovens § 11 ikke opføres bygninger, etableres anlæg gennemføres terrænændringer eller anbringes affald. Forbuddet mod etablering af anlæg omfatter også opsætning af hegn i eller omkring dele af skoven, der ikke er nødvendige for skovdriften. Miljøministeren kan dispensere fra forbuddet i § 11, stk. 1. Praksis for at tillade anlæg m.v. er restriktiv. Reglen i skovlovens § 11 om hegn skal ses i sammenhæng med naturbeskyttelseslovens § 23, stk. 2, hvorefter der ikke må opsættes usædvanlige hegn omkring skove. Bestemmelsen i naturbeskyttelseslovens § 23, stk. 2, tilsigter navnlig at undgå hegn, der ved deres højde, konstruktion eller materialevalg virker dominerende eller skræmmende, eller som hindrer vildtets frie passage.

Efter § 26 i skovloven skal bevaringsværdige egekrat bevares som egekrat. Miljøministeren skal registrere bevaringsværdige egekrat og kan på grundlag heraf indgå aftaler med ejerne om at sikre deres bevaring. Bevaringsværdien er bl.a. knyttet til de kulturhistoriske aspekter af driftsformen samt betydningen for biodiversiteten. Egekrat som naturtype kan være omfattet af beskyttelsen efter EU's habitatdirektiv, hvis der er tale om stilkegekrat på mager sur bund (habitatnaturtype 9190). Bestemmelsen i § 26 gælder kun for bevaringsværdige egekrat. Der er ifølge skovlovens § 38 mulighed for at dispensere fra kravet om at bevare bevaringsværdige egekrat. I praksis har denne mulighed ikke været anvendt særskilt. Nedlægges et bevaringsværdigt egekrat vil dette typisk være i forbindelse med ophævelse af fredskovspligt eller tilladelse til byggeri, anlæg eller terrænændringer. I disse tilfælde skal udmålingen af erstatningsskov afspejle, at der er inddraget en bevaringsværdig skovtype.

Efter § 27 i skovloven skal ydre skovbryn af løvtræer og buske på fredskovspligtige arealer bevares. Skovbryn er ikke en beskyttet naturtype efter habitatdirektivet, men kan indgå heri og evt. være levested for beskyttede arter. Reglen i § 27 omfatter hele skovbrynet, dvs. såvel træerne som de buske, der hører til randzonen mellem skoven og arealet udenfor. Som følge af bestemmelsen skal ydre skovbryn forynges ved selvfor yngelse, stedvis stævning eller gruppevis hugst med efterfølgende indplantning for at sikre skovbrynets robusthed. Renafdrift eller egentlig rydning kan efter lovbemærkningerne kun ske med dispensation efter skovlovens § 38. Indre skovbryn er ikke omfattet af bestemmelsen.

Hensigten med skovlovens § 27 er ifølge lovbemærkningerne at sikre, at de ydre skovbryns funktion som lægiver for bagvedliggende bevoksninger bevares, og at skovbrynenes værdifulde landskabelige, biologiske, kulturhistoriske og miljøbeskyttende funktioner og deres deraf følgende betydning for friluftslivet understøttes. I bestemmelsen ligger også, at driften af skovbrynene skal være i overensstemmelse med kravet om bevaring. Bredden må således ikke reduceres mere, end de lokale forhold tilsiger, herunder graden af eksponering. Især mod vest og nord kan der således være behov for skovbryn af en vis bredde. Driften skal også i øvrigt være tilpasset de lokale vækstbetingelser og den enkelte skovs størrelse. For de særlige skovbryn, der samtidig har en rolle som »værnskov«, f.eks. for jernbaner og veje, kan hensynet til sikkerheden tilsige en særlig drift.

Efter § 28, stk. 1, i skovloven må søer, moser, heder, strandenge eller strandsumpe, ferske enge og biologiske overdrev, der hører til fredskov, og som ikke er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, fordi de er mindre end de deri fastsatte størrelsesgrænser, ikke dyrkes, afvandes, tilplantes eller på anden måde ændres. Ifølge skovlovens § 28, stk. 2, gælder forbuddet i stk. 1 også vandløb, som ikke er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, fordi de ikke er udpeget som beskyttede af miljøministeren efter indstilling fra kommunalbestyrelsen. Forbuddet gælder dog ikke for sædvanlige vedligeholdelsesarbejder i vandløb, jf. § 28, stk. 2, 2. pkt.

For de nævnte småbiotoper gælder ifølge lovbemærkningerne, at der ikke er noget krav om, at de skal plejes. Men hvis ejeren ønsker det, kan arealerne plejes, så biotopen bevares, uden at der skal indhentes dispensation. For vandløb er det - som i den tilsvarende bestemmelse i naturbeskyttelseslovens § 3 - nævnt i skovlovens § 28, at sædvanlig vedligeholdelse ikke er omfattet af forbuddet mod afvanding m.v. Almindelig vandløbsvedligeholdelse kan således ske uden dispensation. Der er ifølge skovlovens § 38 mulighed for at dispensere fra forbuddet mod ændring af smånaturtyper. Dispensationsadgangen bør ifølge lovbemærkningerne administreres restriktivt.

Dispensation fra bestemmelserne i skovlovens §§ 26-28 forudsætter, at reglerne i habitatbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 1595 af 6. december 2018) om væsentlighedsvurdering/konsekvensvurdering og beskyttelse af bilag IV-arter er blevet fulgt.

2.2.4.2. Miljøministeriets overvejelser

Et af målene med den gældende skovlov fra 2004 var at skabe større frihed for skovejerne til at indrette deres skovdrift efter egne ønsker og lokale forhold. Det skete bl.a. ved at lempe den meget detaljerede regulering af skovdriften, som fandtes før 2004. Der er dog fortsat meget konkrete krav til driften af skoven i skovlovens § 8 om anvendelse af fredskovspligtige arealer, som en skovejjer skal overholde, ud over forbuddet mod dyrehold. Disse konkrete krav og forbud har navnlig til formål at sikre, at der vedbliver at være skov på fredskovspligtige arealer, som drives efter principperne om bæredygtig skovdrift i skovlovens § 1.

Etablering af naturnationalparker, hvor naturen så vidt muligt udvikler sig på egne præmisser, og hvor der kan udsættes større planteædere, kan komme i konflikt med skovlovens krav om højstammet skov. En fravigelse af skovlovens § 8 for naturnationalparker er en fleksibel løsning, der vil kunne understøtte hovedformålet med naturnationalparkerne.

Det er hensigten med naturnationalparkerne, at der kan udsættes store planteædere i større områder, herunder i skovområder, der som udgangspunkt kun er afgrænset af et ydre hegn. Når der udsættes dyr i skoven, vil det kunne medføre skade på bevoksningen og dermed

vanskeligere vækstvilkår for skovtræerne. Det må derfor forventes, at skovområder i naturnationalparker med tiden kan skifte karakter fra lukket skov i retning af mere åbne arealer med enkeltstående store træer og græssletter, afhængigt af græsningstrykket og sammensætningen af græssende dyr. Det vil derfor være relevant at fravige kravet om højstammede træer. I forbindelse med etableringen af naturnationalparkerne kan der af hensyn til at fremme biodiversiteten blive behov for, at ikke-hjemmehørende træarter afdrives på arealerne før hugstmodenhed som led i en naturgenopretningsindsats.

Ved at fravige forbuddet mod dyrehold i skovlovens § 8, nr. 4, vil det kunne undgås, at naturnationalparkerne bliver underlagt skovlovens restriktive praksis for tilladelser til dyrehaver, hvilket vil kunne begrænse mulighederne for have større græssende planteædere i naturnationalparkerens skovområder. Det er hensigten, at der som udgangspunkt opsættes ét ydre hegn omkring naturnationalparkerne, så disse hegnes som ét stort sammenhængende naturområde. Sådanne hegn vil kunne passere gennem fredskovspligtige arealer. Det er hensigten, at der kan meddeles tilladelse til opsætning hegn som led i tilladelsen til etablering af naturnationalparken i medfør af den foreslåede § 61 a i lov om naturbeskyttelse.

Efter skovloven kan opsætning af hegn i visse tilfælde ske uden dispensation. Normalt vil kun anlæg af beskedent omfang og i en udformning med hensyn til størrelse, materialer og farver, som falder naturligt ind i omgivelserne, og som tilgodeser den almindelige skovgæst, kunne anlægges uden dispensation. Det vil altid være en konkret afvejning om etableringen kræver dispensation. Det er vurderingen, at opsætning af hegn i naturnationalparker i en række tilfælde vil kræve dispensation efter gældende regler. Andre typer byggeri og anlæg kan muligvis også komme på tale i forhold til naturnationalparkerne.

I naturnationalparker med større sammenhængende naturområder med græssende dyr kan bevaringsværdige egekrat (skovlovens § 26) risikere at blive påvirket negativt, enten ved overgræsning, eller ved at andre træarter overvokser og udkonkurrerer egne. Skovbryn (skovlovens § 27) bidrager til biodiversiteten i og omkring skovene. Kravene til bevaring af skovbryn kan dog vise sig at være uhensigtsmæssige, da de kan begrænse mulighederne for at etablere større sammenhængende græsningsområder i naturnationalparker. Forsvinder dele af et skovbryn på grund af græsningen, vil det normalt medføre håndhævelse og retablering af skovbrynet. Beskyttelsen mod tilstandsændringer af områder omfattet af skovlovens § 28 kan ligeledes vise sig uhensigtsmæssig på grund af hensigten med naturnationalparkerne. Forsvinder et § 28-område på grund af græsning med dyr vil det medføre håndhævelse fra skovlovsmyndigheden.

Miljøministeriet har på den baggrund overvejet muligheden for helt at fravige §§ 26 og 27 om bevaring af egekrat og skovbryn og § 28 om beskyttede naturtyper (småbiotoper) i naturnationalparkerne, da der ikke skal varetages produktionsformål i naturnationalparkerne, og opgive den beskyttelse mod skovproduktion, der i dag sikres ved bestemmelserne, således

at denne må vige for hensigten med naturnationalparkerne om at styrke områdets natur og biodiversitet. Det er imidlertid ministeriets vurdering, at det ikke er muligt ved en generel fravigelse af reglerne at sikre, at dette ikke kan have konsekvenser for Natura-2000 områder og beskyttede arter.

2.2.4.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at § 8 i skovloven ikke skal gælde for fredskovpligtige arealer i en naturnationalpark omfattet af en tilladelse efter § 61 a i lov om naturbeskyttelse. Forslaget indebærer, at skovlovens krav om højstammede træer, hugstmodenhed og foryngelsespligt ikke finder anvendelse på fredskovpligtige arealer, som er beliggende inden for en naturnationalpark omfattet af en tilladelse til etablering af en naturnationalpark. Evt. særlige krav til driften af arealerne kan fremgå af tilladelsens vilkår. Forslaget indebærer dermed også, at etableringen og forvaltningen af den enkelte naturnationalpark, herunder overvejelser om evt. tilplantning, vil være styret af hensigten med naturnationalparken og ikke af reglerne i skovloven. Det bemærkes herved, at naturnationalparkerne som udgangspunkt vil blive friholdt for skov- og landbrugsproduktion, se også pkt. 2.1.1.2.

Den foreslåede fravigelse af forbuddet mod dyrehold i § 8, nr. 4, i skovloven indebærer bl.a., at udsættelse af store planteædere i en naturnationalpark ikke vil kræve dispensation til dyrehold efter skovlovens § 8.

Det foreslås i tilknytning hertil, at skovlovens § 11 ikke skal gælde for bygninger, anlæg eller terrænændringer, herunder hegn, som miljøministeren efter § 61 a i lov om naturbeskyttelse har meddelt tilladelse til, og som er nødvendige for at styrke områdets natur og biodiversitet. Forslaget er primært rettet mod opsætning af hegn, men vil også indebære en fravigelse af forbuddet i § 11, for så vidt angår andre typer anlæg og byggeri eller terrænændringer, som er nødvendige for at styrke områdets biodiversitet under hensyn til formålet med naturnationalparken.

For at understøtte formålet med etablering af naturnationalparker foreslås endelig, at miljøministeren gør undtagelse fra reglerne i skovlovens §§ 26-28 om egekrat, ydre skovbryn og beskyttede naturtyper (småbiotoper), medmindre det vil stride mod reglerne i habitatbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 1595 af 6. december 2018), der også efter gældende ret skal følges ved meddelelse af dispensation efter skovlovens § 38. Forslaget indebærer, at den hidtidige dispensationspraksis efter skovloven fraviges. Evt. øvrige hensyn til beskyttelse af landskabelige, biologiske og kulturelle værdier, som ønsket varetaget ved forvaltningen af en naturnationalpark af hensyn til egekrat, ydre skovbryn og småbiotoper, vil herefter skulle håndteres i forbindelse med meddelelse af tilladelse efter den foreslåede § 61 a i lov om naturbeskyttelse.

Der henvises endvidere til bemærkningerne til lovforslagets § 2.

2.2.5. Mark- og vejfredsloven

2.2.5.1. Gældende ret

I lovbekendtgørelse nr. 1847 af 14. december 2015 om mark- og vejfred er det i § 1, stk. 1, bestemt, at ”Enhver er pligtig til på alle årets tider at holde sine husdyr på sit eget”. Lovens regler omfatter de i landbruget almindelige husdyr som f.eks. kvæg, får, fjerkræ og svin. Vildt, såsom rådyr, dådyr, fasaner m.v., betragtes som husdyr, når de opdrættes i menneskelig varetægt, men ikke, hvor de findes som vildtlevende, ynglende bestand i landet. Ejere af husdyr skal sikre, at dyrene ikke bevæger sig ind på anden mands ejendom eller bevæger sig ud på veje til fare for færdslen. Ud over denne generelle regel fremgår det af mark- og vejfredslovens § 15, stk. 1, at husdyr ikke må græsse på arealer tilhørende offentlige veje eller tøjres så tæt på, at de kan nå ud på vejene. Af § 15, stk. 2, fremgår det, at tyre over 1½ år og uvane kreaturer kun må græsse på marker, som grænser op til offentlig tilgængelig vej, hvis de er forsvarligt tøjret, eller marken er frahegnet vejen på betryggende måde. Endelig bestemmes det i § 15, stk. 3, at tilsvarende bestemmelser også kan fastsættes for private veje, der er åbne for almindelig færdsel. Ejere af husdyr er erstatningsansvarlige for skader, som dyrene forvolder, herunder skader på afgrøder og dyr. Ejere kan straffes med bøde, når husdyr, der er til væsentlig gene, færdes løse på fremmed grund.

2.2.5.2. Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeris overvejelser og den foreslåede ordning

Lovforslaget indebærer, at der i naturnationalparker vil kunne udsættes husdyr, herunder kvæg. Det er hensigten, at der skal være mulighed for, at dyrene kan være selvreproducerende, og at de som udgangspunkt skal kunne bevæge sig frit på alle naturnationalparkernes arealer. Det er derfor muligt, at de udsatte dyr vil bevæge sig rundt på og omkring de veje, som gennemskærer naturnationalparkerne. Derfor foreslås, at der i mark- og vejfredslovens kapitel V indsættes en bestemmelse, der undtager arealer i en naturnationalpark tilladt efter naturbeskyttelseslovens § 61 a fra bestemmelserne i § 15, stk. 1-3.

2.2.6. Ophævelse af hegnspligt i naturnationalparker

2.2.6.1. Gældende ret

2.2.6.1.1. Hegnspligten i færdselslovens § 88

Færdselslovens § 2 indeholder en række definitioner, som har betydning for til anvendelsen af loven. Efter færdselslovens § 2, nr. 28, defineres ”vej” som vej, gade, cykelsti, fortov, plads, bro, tunnel, passage, sti eller lignende, hvad enten den er offentlig eller privat. Lovens definition af, hvad der anses for at være en vej, er således bred, og der lægges ved fastlæggelsen heraf ikke større vægt på det pågældende areals fysiske fremtræden, herunder kørebanens beskaffenhed.

Færdselslovens regler om dyr på vej fremgår af lovens § 88. Ifølge § 88, stk. 1, 1. pkt., skal heste, kreaturer m.v. være forsvarligt bevogtet, når de færdes på vej. Det fremgår af § 88, stk. 1, 2. pkt., at dyrene ikke må være tøjret således, at de kan nå ind på vejen. Ifølge § 88, stk. 1, 3. pkt., skal dyr, der ikke er tøjret, være adskilt fra vej ved en forsvarlig indhegning.

Bestemmelsen omfatter efter sin ordlyd heste, kreaturer m.v. Ifølge bestemmelsens forarbejder (Folketingstidende 1931-32 tillæg A, spalte 3643-44) skal ordet "kreatur" forstås i overensstemmelse med almindeligt sprogbrug og omfatter de større husdyr, dvs. hornkvæg, får, geder og svin. Fjerkræ falder således ikke ind under betegnelsen.

Bestemmelsens angivelse af, hvilke dyr der er omfattet af hegnspligten, er ikke udtømmende. Under henvisning til bestemmelsens formål om beskyttelse af færdselssikkerheden er det Transport- og Boligministeriets vurdering, at større dyr, som ikke kan betragtes som husdyr i traditionel forstand, men som dog er undergivet tilsyn og med afgrænsede leveområder, er omfattet af færdselslovens § 88, stk. 1, og hermed undergivet kravet om hegnspligt. F.eks. er hjorte, elge og europæisk bison efter Transport- og Boligministeriets vurdering omfattet af kravet om hegnspligt i færdselslovens § 88, stk. 1, i det omfang de udsættes i et afgrænset område og med jævne mellemrum tilses med henblik på at sikre, at dyrene klarer sig i det naturlige miljø, hvor de er blevet udsat.

Overtrædelse af færdselslovens § 88, stk. 1, straffes med bøde, jf. færdselslovens § 118, stk. 1, nr. 1.

2.2.6.1.2. Trafiksikkerhedsrevision

Trafiksikkerhedsrevision er en systematisk gennemgang af et nyt vej- og trafikprojekt eller af et eksisterende vejanlæg, som skal ændres, med henblik på at klarlægge eventuelle trafikale udfordringer. Der ses i den forbindelse bl.a. på oversigtsforhold og hastigheder.

Projektgennemgangen dokumenteres i en skriftlig rapport med forslag til, hvilke konkrete initiativer, som bygherren kan tage for at løse de påpegede udfordringer og hermed sikre færdselssikkerheden. Revisionens forløb og omfang tilpasses det enkelte projekts størrelse og kompleksitet.

Trafiksikkerhedsrevision er således et kvalitetssikringsværktøj, som kan anvendes på alle typer vej- og trafikprojekter, men uden at der sættes spørgsmålstejn ved projektets berettigelse.

På det transeuropæiske vejnet (herefter benævnt TEN-T-vejnettet), er der ifølge Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/96/EF af 19. november 2008 om forvaltning af vejinfrastrukturens sikkerheds artikel 1, stk. 1, jf. artikel 1, stk. 2, krav om, at

medlemsstaterne fastsætter og gennemfører procedurer for trafiksikkerhedsrevisioner. TEN-T-vejnettet består primært af motorveje, større landeveje og nogle få byveje.

Ifølge direktivets artikel 1, stk. 3, kan medlemsstaterne som god praksis endvidere anvende bestemmelserne i direktivet på nationale veje, der ikke indgår i TEN-T-vejnettet, og som helt eller delvist er bygget for fællesskabets midler.

På TEN-T-vejnettet er det ifølge direktivets artikel 4, stk. 1, et krav, at medlemsstaterne sikrer, at der foretages trafiksikkerhedsrevisioner for alle infrastrukturprojekter. Et infrastrukturprojekt defineres ifølge direktivets artikel 2, nr. 9, som et anlægsprojekt for ny vejinfrastruktur eller en væsentlig ændring af det eksisterende vejnet, som indvirker på trafikstrømmen.

Trafiksikkerhedsrevision er nærmere reguleret i bekendtgørelse nr. 850 af 18. juni 2018 om forvaltning af vejinfrastrukturens sikkerhed. Bekendtgørelsen implementerer således kravene i direktivet i dansk ret.

Ifølge bekendtgørelsens § 1, stk. 1, gælder bekendtgørelsen for TEN-T-vejnettet i Danmark. En oversigt over TEN-T-vejnettet i Danmark, 2018, fremgår af bilag 5 til bekendtgørelsen.

Når der er tale om TEN-T-vejnettet, skal vejmyndigheden ifølge bekendtgørelsens § 3, stk. 1, sikre, at der for hovedlandevejene og kommunevejene bliver gennemført trafiksikkerhedsrevisioner ved anlægsprojekter for ny infrastruktur eller en væsentlig ændring af det eksisterende vejnet, som indvirker på trafikafviklingen. Det samme krav stilles til vejerejen for den resterende del af TEN-T-vejnettet, dvs. når der er tale om private veje, jf. bekendtgørelsens § 3, stk. 2.

Det følger af bekendtgørelsens § 3, stk. 3, at trafiksikkerhedsrevisioner efter bekendtgørelsens § 3, stk. 1 og 2, skal gennemføres i overensstemmelse med bilag 2 til bekendtgørelsen. Ifølge bilag 2 skal trafiksikkerhedsrevisionen udføres af mindst en person, der er certificeret som trafiksikkerhedsrevisor efter bekendtgørelsens § 12, stk. 4. Det vil typisk være en ingeniør, som er ansat i Vejdirektoratet, en kommune eller en privat virksomhed. Derudover kan trafiksikkerhedsrevision efter bekendtgørelsens § 3 også udføres af en person, som opfylder andre medlemsstaters krav til trafiksikkerhedsrevisorer, jf. bekendtgørelsens § 12, stk. 5.

Det følger af bilag 2 til bekendtgørelsen, at trafiksikkerhedsrevision af infrastrukturprojekter skal foregå flere gange og på faste stadier i projektførelsen. Der er i den forbindelse beskrevet fem revisionstrin. Trin 1 og 2 foretages i planlægnings- og forslagsfasen, trin 3 og 4 foretages i projekterings- og udførelsesfasen, og trin 5 foretages omkring et år efter ibrugtagning.

Den praktiske afvikling af en trafiksikkerhedsrevision fremgår endvidere af bekendtgørelsens bilag 2. Det fremgår bl.a. heraf, at trafiksikkerhedsrevisoren skal granske projektet på grundlag af tegningsmateriale, projektbeskrivelser m.v.

2.2.6.2. Transport- og Boligministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Ifølge den gældende færdselslov er det ikke muligt at lade større dyr gå frit rundt i sammenhængende naturområder, hvis der i områderne er det, der efter færdselslovens § 2, nr. 28, defineres som ”vej”. Færdselslovens definitionen af vej er meget bred og omfatter både offentlige og private veje. Der vil derfor efter Transport- og Boligministeriets vurdering utvivlsomt være veje og stier i de kommende naturnationalparker, hvor færdslen er omfattet af færdselslovens regler.

Udsætning af store planteædere kan bidrage til at styrke natur og biodiversitet i naturnationalparker. Det er derfor væsentligt, at der kan udsættes store planteædere i naturnationalparkerne, som skal kunne bevæge sig frit rundt i store sammenhængende naturområde.

Det er dog Transport- og Boligministeriets opfattelse, at man ikke herved må gå på kompromis med færdselssikkerheden. Man skal kunne bevæge sig trygt rundt på vejene i naturnationalparkerne. På vejstrækninger med megen trafik og høj hastighed vil det være farligt for bilisterne, hvis store planteædere bevæger sig ind på vejen, da der vil være risiko for alvorlige trafikulykker, som kan have store menneskelige og samfundsmæssige konsekvenser og i værste fald vil kunne koste menneskeliv.

Efter Transport- og Boligministeriets vurdering vil det derfor ikke være færdselssikkerhedsmæssigt forsvarligt at ophæve færdselslovens hegnspligt på vejstrækninger med megen trafik, og hvor der køres med høj hastighed.

Af hensyn til etableringen af naturnationalparker og de særlige hensyn, der i den forbindelse gør sig gældende for udsættelse af store planteædere, er det derimod Transport- og Boligministeriets opfattelse, at ophævelse af færdselslovens hegnspligt vil kunne gøres færdselssikkerhedsmæssigt forsvarligt, hvis der er tale om vejstrækninger, hvor mængden af trafik er begrænset, og hvor hastigheden er lav.

Det foreslås på den baggrund med lovforslagets § 5, nr. 2, at der indsættes en undtagelsesbestemmelse i færdselslovens § 88 som nyt stk. 2, hvoraf vil følge, at kravet til indhegning efter stk. 1 ikke gælder for vejstrækninger i områder, hvor der er meddelt tilladelse til etablering af naturnationalparker efter den foreslåede § 61 a i lov om naturbeskyttelse, hvis vejstrækningen ikke fungerer som en væsentlig færdselsåre.

UDKAST

Hvis der påtænkes udsat større planteædere i en given naturnationalpark, vil den foreslåede ordning i lovforslagets § 1, nr. 1, om, at der skal ansøges om tilladelse til etablering af en naturnationalpark, medføre, at ejeren af arealet som ansvarlig for projektet på et tidligt tidspunkt i projektfasen og i god tid inden beslutningen om at ansøge miljøministeren om etablering af en naturnationalpark vil skulle tage kontakt til vejmyndigheden med henblik på en vurdering af, om der på vejnettet i det specifikke område er en eller flere vejstrækninger, som kan klassificeres som en væsentlig færdselsåre. For så vidt angår den nærmere forståelse af begrebet ”væsentlig færdselsåre”, henvises til bemærkningerne til lovforslagets § 5, nr. 2.

I tilfælde, hvor vejstrækninger i en naturnationalpark, ikke udgøres af væsentlige færdselsåre, og hvor det derfor i medfør af den foreslåede nye undtagelsesbestemmelse i færdselslovens § 88, stk. 2, vil blive muligt at undlade hegning ved udsættelse af større planteædere, vil der efter Transport- og Boligministeriets vurdering endvidere kunne være behov for forskellige færdselssikkerhedsmæssige tiltag for at sikre, at undladelse af hegning sker færdselssikkerhedsmæssigt forsvarligt.

Vejstrækningerne i de kommende naturnationalparker vil være forskelligartede. Der vil derfor skulle foretages en konkret vurdering af det enkelte område med henblik på en vurdering af, hvordan sammenspillet mellem dyr på vejen og trafikken i det pågældende område bør håndteres rent færdselssikkerhedsmæssigt. Efter Transport- og Boligministeriets opfattelse skal en sådan vurdering og gennemgang af vejnettet foretages, inden man åbner for offentligheden.

Det er i den forbindelse Transport- og Boligministeriets opfattelse, at de regler, som gælder for trafiksikkerhedsrevision af TEN-T-vejnettet efter bekendtgørelse nr. 850 af 18. juni 2018 om forvaltning af vejinfrastrukturens sikkerhed, med de fornødne tilpasninger vil kunne anvendes som et brugbart værktøj.

Det foreslås på den baggrund med lovforslagets § 5, nr. 2, at der indsættes en bemyndigelsesbestemmelse i færdselslovens § 88 som nyt stk. 3, hvoraf vil følge, at transportministeren kan fastsætte nærmere regler om tiltag til at sikre færdselssikkerheden i naturnationalparker, hvor kravet til indhegning ikke gælder i medfør af stk. 2, herunder krav om trafiksikkerhedsrevision forud for meddelelse af tilladelse til etablering af en naturnationalpark efter lov om naturbeskyttelse.

Den foreslåede bemyndigelsesbestemmelse vil blive anvendt til at fastsætte nærmere regler om, at dele af bekendtgørelse nr. 850 af 18. juni 2018 om forvaltning af vejinfrastrukturens sikkerhed vil finde anvendelse for etablering af naturnationalparker, hvor færdselslovens krav til indhegning ikke gælder i medfør af den foreslåede bestemmelse i færdselslovens § 88, stk. 2.

Der vil ved fastsættelse af de pågældende regler skulle tages hensyn til, at der i de pågældende tilfælde ikke er tale om et nyt anlægsprojekt eller en væsentlig ændring af et eksisterende vejnet. Der vil derimod være tale om en gennemgang af et eksisterende vejnet med særlig fokus på den færdselssikkerhedsmæssige udfordring, der er forbundet med større dyr på vej. Der vil på den baggrund f.eks. ikke være behov for, at trafikikkerhedsrevisionen skal gennemføres i det samme antal trin, som foreskrives i forhold til nye anlægsprojekter og ændringer af eksisterende vejnet.

Der vil blive fastsat regler om, at det vil være ejeren af arealet, der som ansøger og kommende tilladelsesindehaver skal have ansvaret for, at trafikikkerhedsrevision gennemføres i overensstemmelse med reglerne herfor.

Da der vil blive fastsat regler om, at trafikikkerhedsrevisionen skal være gennemført, inden der meddeles tilladelse til etablering af en naturnationalpark, og da vejmyndighederne vil skulle have tilstrækkelig tid til at forholde sig til trafikikkerhedsrevisionens resultat og gennemføre de tiltag, som anbefales i trafikikkerhedsrevisionen, er det derfor vigtigt, at ejeren af arealet på et tidligt tidspunkt forud for indgivelse af ansøgningen efter den foreslåede ordning i lovforslagets § 1, nr. 1, får arrangeret den praktiske afvikling af trafikikkerhedsrevision.

3. Forholdet til anden lovgivning

Ud over den lovgivning, som er behandlet under pkt. 2 i lovforslagets hovedpunkter vil en række yderligere love på miljø- og naturområdet kunne have betydning for muligheden for at etablere og forvalte naturnationalparker. I det følgende angives en ikke-udtømmende oversigt over lovgivning, som vil kunne være relevant for mulighederne for etablering og forvaltning af den enkelte naturnationalpark.

3.1. Miljøministeriet

3.1.1. Miljøvurderingsloven

Lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) (herefter miljøvurderingsloven) har et bredt anvendelsesområde for planer og programmer. Det medfører, at der for såvel konkrete planer som f.eks. plejeplaner og indsatspleje som generel retlig regulering som f.eks. bekendtgørelser vil skulle foretages en konkret vurdering af, om de er omfattet af miljøvurderingslovens bestemmelser om screening/miljøvurdering forud for vedtagelsen/godkendelsen. Miljøvurderingslovens bestemmelser om screening/miljøvurdering finder også anvendelse på konkrete projekter, som er omfattet af bilag 1 eller 2 i miljøvurderingsloven forud for etablering/ændring af sådanne projekter. Uanset om det er en plan, et program eller et konkret projekt vil en screening have karakter af en vurdering af væsentligheden af indvirkningen på miljøet.

3.1.2. Særlig beskyttelse af arter og deres levesteder efter naturbeskyttelsesloven, jagt- og vildtforvaltningsloven og artsfredningsbekendtgørelsen

Nogle dyrearter er særligt beskyttede i lovgivningen, og beskyttelsen gælder også deres levesteder (yngle- eller rasteområder). Dette følger bl.a. af naturbeskyttelseslovens § 29 a, jagt- og vildtforvaltningslovens § 6 a og § 7 samt artsfredningsbekendtgørelsens § 4, stk. 1, og § 10, stk. 2. Det gælder f.eks. alle flagermus, padder (frøer, tudser og salamandere), krybdyr (hugorme, snog og firben), og oddere. Også fugle og deres æg og reder er beskyttede og må derfor ikke fjernes eller ødelægges. En række planter er ligeledes beskyttede efter artsfredningsbekendtgørelsens § 10, stk. 2, og må ikke plukkes eller ødelægges, f.eks. alle arter af orkideer. Hvorvidt en aktivitet kan tillades vil afhænge af en konkret vurdering fra sag til sag.

EU's naturdirektiver (Rådets direktiv nr. 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter med senere ændringer (habitatdirektivet) og Rådets direktiv nr. 2009/147/EF af 30. november 2009 om beskyttelse af vilde fugle (fuglebeskyttelsesdirektivet)) sætter ligeledes rammer for beskyttelsen af arter og deres levesteder. Efter naturdirektiverne gælder en generel beskyttelse af arter og i et vist omfang deres levesteder også udenfor Natura 2000-områderne, jf. fuglebeskyttelsesdirektivets artikel 5 og habitatdirektivets artikel 12 og 13. Yngle- eller rasteområder for arter på habitatdirektivets bilag IV må ikke beskadiges eller ødelægges. Bestemmelserne gælder, uanset om de pågældende arter forekommer inden for et internationalt naturbeskyttelsesområde eller ej. I sager, hvor der skal meddeles en tilladelse efter f.eks. naturbeskyttelsesloven, skovloven eller vandløbsloven henholdsvis planloven, varetages dette hensyn i forbindelse med administrationen af de pågældende sektorlove, jf. bl.a. ovennævnte habitatbekendtgørelser (bekendtgørelse nr. 1595 af 6. december 2018 (samlebekendtgørelsen), og bekendtgørelse nr. 1383 af 26. november 2016 (habitatbekendtgørelsen efter planloven). Beskyttelsen kan fraviges i sager, der opfylder de betingelser, der gennemfører habitatdirektivets artikel 16, og som fremgår direkte af de nævnte bekendtgørelser, bl.a. § 16 i bekendtgørelse nr. 1595 af 6. december 2018 (samlebekendtgørelsen). Udover ovennævnte områdebeskyttelse indeholder naturbeskyttelseslovens § 29 a, stk. 1, og jagt- og vildtforvaltningslovens § 7 endvidere bestemmelser om, at nærmere angivne arter ikke forsætligt må forstyrres med skadelig virkning for arten eller bestanden.

Artsfredningsbestemmelser i fuglebeskyttelsesdirektivet og habitatdirektivet er derudover gennemført i bekendtgørelse nr. 1466 af 6. december 2018 om fredning af visse dyre- og plantearter og pleje af tilskadekommet vildt. Bekendtgørelsen er udstedt i medfør af både naturbeskyttelsesloven og jagt- og vildtforvaltningsloven. Bekendtgørelsens § 4, stk. 1, indeholder et forbud mod forsætligt at dræbe eller indfange fugle, mens bekendtgørelsens § 10, stk. 1, indeholder forbud mod alle former for forsætlig indfangning eller drab af bilag IV-arter og forsætlig ødelæggelse eller indsamling af æg i naturen. Endelig indeholder bekendtgørelsens § 10, stk. 2, et forbud mod forsætlig plukning, indsamling, afskæring,

opgravning eller oprivning med rod eller anden ødelæggelse af vildtvoksende planter omfattet af habitatdirektivets bilag IV. Bekendtgørelsen rummer endvidere fredninger af arter, som ikke er omfattet af de to direktiver. Dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 29 a og artsfredningsbekendtgørelsens bestemmelser meddeles af miljøministeren (Miljøstyrelsen) efter reglerne i naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 3, og artsfredningsbekendtgørelsens §§ 9 og 12, samt jagt- og vildtforvaltningslovens § 46. Disse bestemmelser sikrer, at eventuelle dispensationer alene kan meddeles i overensstemmelse med betingelserne i fuglebeskyttelsesdirektivets art. 9 og habitatdirektivets art. 16 for at fravige de nævnte forbud. Afgørelser efter lovgivningen eller regler fastsat i medfør heraf, som indebærer fravigelse af beskyttelsen efter § 29 a, træder i stedet for dispensationer efter naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 3, hvis afgørelsen er truffet under betingelser, som svarer til stk. 3, og som er fastsat i lovgivningen.

Til gennemførelse af habitatdirektivet er endvidere fastsat bestemmelser i naturbeskyttelseslovens § 19 b og skovlovens § 17 om, at der i internationale naturbeskyttelsesområder inden iværksættelse af de aktiviteter, der er nævnt i bilag 2 til naturbeskyttelsesloven eller bilag 1 til skovloven, skal gives skriftlig meddelelse herom til kommunalbestyrelsen henholdsvis miljøministeren med henblik på en vurdering af virkningen på området under hensyntagen til områdets bevaringsmålsætninger. En aktivitet, der er omfattet af forbuddene i § 3, § 8, § 15 eller § 18 eller i § 28 i lov om skove, er ikke omfattet af anmeldelseskravet. Det samme gælder aktiviteter, som i øvrigt kræver tilladelse efter naturbeskyttelses-, miljø- eller planlovgivningen, eller hvis konsekvenser efter denne lovgivning er vurderet eller skal vurderes forud for iværksættelsen.

Jagt- og vildtforvaltningsloven § 6 a og 7 og bestemmelser i naturbeskyttelseslovens kapitel 5 implementerer EU's naturdirektiver (habitatdirektivet og fuglebeskyttelsesdirektivet), som bl.a. forpligter medlemslandene til at beskytte specifikke arter (bilag II, IV og V), herunder at sikre gunstige bevaringsstatus for disse arter.

3.1.3. Jagt- og vildtforvaltningsloven

Det fremgår af jagt- og vildtforvaltningslovens § 2, stk. 1, at lovens regler om vildt gælder for pattedyr og fugle, herunder trækfugle, som er naturligt forekommende i den danske natur. Reglerne gælder også for pattedyr og fugle, som er udsat eller er undsluppet menneskelig varetægt, og som har etableret vildtlevende, reproducerende bestande i naturen, medmindre de traditionelt betragtes som husdyr. Jagt- og vildtforvaltningslovens regler finder således anvendelse for de pattedyr og fugle, som til enhver tid måtte befinde sig inden for en nationalpark, uanset om det er hegnat eller ej, med mindre de traditionelt betragtes som husdyr.

En dyreart, men ikke det enkelte dyr, kan både være et husdyr og betragtes som vildt. Et vildsvin bag et større eller mindre hegn er ikke vildt, mens et vildsvin, der på den "frie

vildtbane” krydser den dansk/tyske grænse, er vildt. Derimod er det enkelte vildsvin enten et husdyr (som holdes af mennesker) eller vildt.

Jagt- og vildtforvaltningslovens kapitel 5 (§§ 33-36) regulerer vildtreservater. Vildtreservater er områder, hvor vildtet beskyttes mod menneskelig forstyrrelse som jagt, sejlads og færdsel i almindelighed. Vildtreservaterne indgår også som foranstaltninger til opfyldelse af Danmarks forpligtelser til at opfylde de internationale forpligtelser i bl.a. fuglebeskyttelsesdirektivet. I medfør af jagt- og vildtforvaltningslovens § 33, stk. 1, opretter miljøministeren ved bekendtgørelse vildtreservater på landjorden, i ferske vande på og fiskeriterritoriet for at beskytte og ophjælpe landets vildtbestande og sikre raste- og fødesøgningsområder for trækkende fugle. I medfør af § 33, stk. 2, skal reglerne for et vildtreservat indeholde bestemmelser om jagt, færdsel og ophold samt oplyse om reservatets beliggenhed. I medfør af § 33, stk. 5, gælder reglerne for et vildtreservat ikke for færdsel og ophold, som er nødvendig for udnyttelsen af en tilladelse til kystbeskyttelsesforanstaltninger efter lov om kystbeskyttelse m.v. Et område, som indgår i en naturnationalpark, der etableres efter lovforslaget, kan være omfattet af en vildtreservatbekendtgørelse, og i det omfang kan de særligt fastsatte regler for f.eks. jagt, færdsel og ophold sætte begrænsninger for naturnationalparken, med mindre reglerne i den pågældende vildtreservatbekendtgørelse ændres.

3.1.4. Naturbeskyttelsesloven

3.1.4.1. Naturbeskyttelseslovens regler om beskyttede naturtyper

Reglerne i naturbeskyttelseslovens § 3 indeholder en generel beskyttelse af en række nærmere angivne naturtyper: naturlige søer, vandløb (udpeget af miljøministeren), heder, moser og lignende, strandenge, strandsumpe, ferske enge og biologiske overdrev. § 3-beskyttelsen består i et forbud mod ændringer i tilstanden af de nævnte naturtyper, når disse overstiger nærmere angivne arealgrænser (bortset fra vandløb). Kommunalbestyrelsen administrerer reglerne i naturbeskyttelseslovens § 3 og kan efter lovens § 65, stk. 2, i særlige tilfælde dispensere fra forbuddet mod tilstandsændringer. Dispensationspraksis er generelt restriktiv.

En række tiltag med relation til etablering og drift af en naturnationalpark kan efter omstændighederne forudsætte dispensation fra forbuddet mod tilstandsændringer af § 3-beskyttede naturtyper, herunder: hegning; udsætning af dyr til afgræsning; evt. etablering af læskure, fangfolde og andre anlæg nødvendige for græsning; naturgenopretning såsom rydninger og ændring af hydrologi; bekæmpelse af f.eks. invasive ikke-hjemmehørende arter.

3.1.4.2. Naturbeskyttelseslovens regler om beskyttelseslinjer

Naturbeskyttelsesloven indeholder en række generelle forbudsbestemmelser, der har til formål at beskytte bestemte landskabelementer, men også for eksempel levesteder for planter og dyr. Der gælder bygge- og beskyttelseslinjer ved søer og vandløb, skove, fortidsminder og kirker.

Der må ikke placeres bebyggelse, campingvogne og lignende eller foretages beplantning eller ændringer i terrænet inden for en afstand af 150 m fra søer med en vandflade på mindst 3 ha og de vandløb, der er registreret med en beskyttelseslinje i henhold til den tidligere lovgivning, jf. lovens § 16. Der gælder en række undtagelser fra dette forbud.

Ifølge lovens § 17 må der ikke placeres bebyggelse, campingvogne og lignende inden for en afstand af 300 m fra skove. I lovens § 18 er det fastsat, at der ikke må foretages ændring i tilstanden af arealet inden for 100 m fra fortidsminder, der er beskyttet efter bestemmelserne i museumsloven. Der må heller ikke etableres hegn – bortset fra sædvanlig hegning på jordbrugsjendomme – placeres campingvogne og lignende.

Kommunalbestyrelsen kan gøre undtagelse fra reglerne i lovens §§ 16 og 17 om sø- og åbeskyttelseslinjen og skovbyggelinjen. Endvidere kan kommunalbestyrelsen i særlige tilfælde gøre undtagelse fra reglerne i lovens § 18 om fortidsmindebeskyttelseslinjen.

3.1.4.3. Naturbeskyttelseslovens regler om klitfredning og strandbeskyttelseslinjen

Kysterne er beskyttet af naturbeskyttelseslovens §§ 8 og 9 om klitfredning og § 15 om strandbeskyttelseslinjen. Bestemmelserne indeholder et forbud mod tilstandsændringer. Der må f.eks. ikke placeres bebyggelse, ske beplantning eller terrænændringer, etableres hegn eller placeres campingvogne og lign., der må ikke foretages udstykning, matrikulering eller arealoverførsel, hvorved der fastlægges skel. Derved holdes kysterne åbne og der sikres en generel friholdelse af strandene og de bagvedliggende kystområder mod indgreb, der ændrer den nuværende tilstand og anvendelse. Reglerne om klitfredning og strandbeskyttelseslinjen administreres af Kystdirektoratet.

Efter lovens § 8, stk. 1, må klitfredede arealer desuden ikke må afgræsses. Tilsvarende indeholder § 1, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 1061 af 21. august 2018 om klitfredning yderligere forbud mod afbrænding af kvas og lignende, kørsel eller ridning m.v. uden for lovligt anlagte veje og uden for den ubevoksede strandbred, fjernelse eller beskadigelse af træer, planter eller indretninger, der tjener til sandflugtens dæmpning, camping, opstilling af telte, bænke eller andre faste indretninger og udførelse af gravearbejde. De nævnte forbud vil typisk kræve dispensation fra forbuddet i lovens § 8, stk. 1, mod tilstandsændringer.

Med klitfredning og strandbeskyttelsen varetages udover landskabelige hensyn også biologiske hensyn, der sikrer plante- og dyrelivet. Reglerne sikrer også de rekreative interesser, idet strandene og de klitfredede områder er åbne for offentlighedens adgang og ophold og giver muligheder for friluftsliv. Klitfredning sikrer derudover, at der ikke opstår sandflugt eller risiko herfor.

Klitfredningslinjen omfatter kysterne langs Skagerrak og Vesterhavet, dvs. især den jyske vestkyst. Klitfredningslinjen omfatter strandbredden og kan nogle steder strække sig op til 500 meter ind i landet. Derudover findes arealer, der er klitfredet efter ældre sandflugtslovgivning, og som kan ligge langt fra kysten, f.eks. de store sandmiler og indlandsklitter i Nordjylland. De øvrige kyster er generelt omfattet af strandbeskyttelseslinjen,

hvor beskyttelsen omfatter strandbredden og arealet op til 300 meter bag strandbredden; i bebyggede områder typisk 100 meter fra stranden eller mindre.

Da forbuddet i § 8, stk. 1 og § 15, stk. 1 primært retter sig mod tilstandsændringer, forhindrer klitfredningen/strandbeskyttelsen ikke, at en lovligt eksisterende tilstand opretholdes. Fjernelse af en eksisterende bygning eller anden fast konstruktion er efter fast praksis heller ikke omfattet af forbuddet. Yderligere fastlægger § 8 a, § 15 a og § 15 b en række lovbestemte forhold og aktiviteter, som forbuddet ikke gælder for som f.eks. mindre vedligeholdelsesarbejder på bygninger.

Kystdirektoratet kan gøre undtagelse fra forbuddet mod at ændre tilstanden og fra forbuddene fastlagt i bekendtgørelse om klitfredning ved afgørelse efter naturbeskyttelseslovens § 65 b. Som hovedregel kan der kun dispenseres i særlige tilfælde, men der gælder en række undtagelser fra hovedreglen om lempet dispensationsadgang. Ved dispensation skal der altid foretages en konkret vurdering i forhold til praksis, præcedensvirkning og de hensyn, der varetages med klitfredning og strandbeskyttelse. Andre hensyn, som f.eks. kulturhistoriske hensyn, kan ikke i sig selv begrunde en dispensation.

Nogle elementer ved etablering af en naturnationalpark kan stride imod forbudsbestemmelserne for klitfredningen og strandbeskyttelseslinjen. Det gælder særligt forbuddet mod hegning, forbud mod afgræsning af klitfredede arealer og etablering af byggeri, anlæg og faciliteter. Kystdirektoratet må endvidere ikke dispensere til foranstaltninger, hvis offentlighedens adgang til kysten og stranden dermed forhindres eller vanskeliggøres.

3.1.4.3.1. Hegning

Inden for klitfredning og strandbeskyttelseslinjen gælder et generelt forbud mod at etablere hegn. Der kan dispenseres til etablering af hegn i særlige tilfælde. I forbindelse med større, sammenhængende naturforvaltningsprojekter dispenseres der efter praksis ofte til fornødne foranstaltninger. Når hegning sker på jordbrugsejendomme inden for strandbeskyttelseslinjen, hvor hegnet opsættes som led i landbrugsmæssig drift, herunder græsning, er det undtaget fra forbuddet jf. § 15 a, stk. 1, nr. 3. Inden for klitfredede arealer gælder en tilsvarende undtagelse for sædvanlig hegning jf. § 8 a, stk. 1, nr. 3, når det er på arealer, der hidtil lovligt har været udnyttet landbrugsmæssigt, dog ikke, hvis den landbrugsmæssige drift har bestået af tilplantning af arealerne.

Undtagelsen omfatter hegning på både skovbrugsejendomme og ejendomme, der drives landbrugsmæssigt, uanset om ejendommen er undergivet landbrugspligt. Undtagelsen omfatter kun "sædvanlig" hegning såsom lette trådhegn og lignende. Hegn, som ved deres højde eller udseende ændrer væsentligt ved landskabsbilledet som f.eks. hjortehegn, er ikke omfattet af undtagelsen og kræver dispensation. Der gælder ikke en tilsvarende undtagelse i forhold til naturpleje. Der kan dispenseres til etablering af hegn i særlige tilfælde.

3.1.4.3.2. Afgræsning af klitfredede arealer

Klitfredede arealer må ikke afgræsses jf. lovens § 8, stk. 1. Forbuddet gælder dog ikke for græsning, på arealer, der hidtil lovligt har været udnyttet landbrugsmæssigt jf. § 8 a, stk. 1, nr. 2. Derudover kan der i særlige tilfælde dispenseres til afgræsning af klitfredede arealer, hvis det ikke strider imod de hensyn, der skal varetages med beskyttelsen, herunder hensynet til Natura 2000-områder og bilag IV-arter, sandflugtshensyn samt af hensyn til kystbeskyttelsen.

3.1.4.3.3. Naturforbedrende foranstaltninger, herunder fornødne matrikulære ændringer

Inden for arealer omfattet af klitfredning jf. §§ 8 og 9 og inden for strandbeskyttelseslinjen jf. § 15 må der ikke foretages udstykning, matrikulering eller arealoverførsel, hvorved der fastlægges skel og der må ikke udføres terrænændringer jf. § 8, stk. 1 og § 15, stk. 1. Der kan dog efter omstændighederne dispenseres som led i realisering af større, samlede naturforvaltningsprojekter.

Genskabelse af en mere naturlig hydrologi, der indebærer terrænændringer vil typisk kræve dispensation. Der kan efter omstændighederne dispenseres hertil i medfør af lovens § 65 b, stk. 1, særligt i forbindelse med større naturforvaltningsprojekter. Genskabelse af en mere naturlig hydrologi ved tilstopning af dræn vil typisk ikke kræve forudgående dispensation.

På arealer omfattet af strandbeskyttelse er der ved afgræsning i forbindelse med naturpleje mulighed for uden dispensation at etablere læskure til bl.a. dyrehold jf. § 15 a, stk. 1, nr. 10. Dog skal der ske forudgående anmeldelse til Kystdirektoratet jf. § 15 a, stk. 5. Der dispenseres efter omstændighederne til bekæmpelse af invasive arter.

Inden for arealer omfattet af klitfredning og inden for strandbeskyttelseslinjen gælder forbuddet mod at ændre tilstanden ikke for landbrugsmæssig drift bortset fra tilplantning og for genplantning af skovarealer (§ 15 a, stk. 1, nr. 1 og 2). Der gælder ikke en tilsvarende undtagelse fra forbuddet i forhold til naturpleje.

3.1.4.3.4. Foranstaltninger til støtte for friluftslivet og anlæg til offentlighedens brug

På arealer, der er omfattet af klitfredning og strandbeskyttelse, kan der efter fast praksis som forudsat ved tidligere ændring af naturbeskyttelsesloven dispenseres til begrænsede udvidelser og mindre nye anlæg af foranstaltninger til støtte for friluftslivet og dermed til fremme af turismen. Der sigtes herved til anlæg af mindre parkeringsarealer og stier til eller langs med kysten, opførelse af toiletbygninger, naturformidlings- og miljøinformation (f.eks. blå flag, skilte og informationstavler) og beskedne opholdsfaciliteter for friluftslivet. Det forudsættes, at anlægget placeres og udføres under hensyntagen til den omgivende natur og landskab. Der kan derudover dispenseres til visse yderligere foranstaltninger til støtte for friluftsliv og turisme uden at det kræver et særligt tilfælde, herunder også foranstaltninger til brug for en begrænset kreds af brugere jf. naturbeskyttelseslovens § 65 b, stk. 3, nr. 1-11 og § 65 b, stk. 5.

3.1.4.4. Regler om fredninger

Fredninger omfatter både enkeltstående fredninger efter naturbeskyttelsesloven,

bekendtgørelsesfredninger på statsejede arealer og på søterritoriet og samt vildtreservater efter jagt- og vildtforvaltningsloven. En fredning kan efter naturbeskyttelseslovens kapitel 6 gennemføres ved afgørelse truffet af et fredningsnævn eller af Miljø- og Fødevareklagenævnet efter naturbeskyttelseslovens kapitel 6 til varetagelse af de formål, der fremgår af naturbeskyttelseslovens § 1, og kan vedrøre større eller mindre arealer eller naturelementer for at sikre naturen med dens bestand af vilde dyr og planter samt deres levesteder, landskaber, kulturspor, naturvidenskabelige, undervisningsmæssige og rekreative værdier. En fredning kan gå ud på bevaring af den nuværende tilstand eller tilvejebringelse af en bestemt tilstand, der herefter skal bevares, og den kan regulere offentlighedens adgang, jf. naturbeskyttelseslovens § 38, stk. 3.

I fredninger, der omfatter arealer inden for internationale naturbeskyttelsesområder, skal det fremgå af formålet, at fredningen skal medvirke til at sikre en gunstig bevaringsstatus for arter og naturtyper, som områderne er udpeget for. En fredning kan indeholde de bestemmelser, herunder påbud og forbud vedrørende arealernes anvendelse, der skønnes nødvendige for, at fredningsformålet kan opnås. I fredede områder, der er fredet efter naturbeskyttelseslovens kapitel eller på statsejede arealer fredet efter § 51, vil der ofte i nogle tilfælde være forbud mod hegning.

Fredningsnævnet kan dispensere fra en fredning, hvis det ikke vil være i strid med fredningens formål. Afgørelsen er baseret på en konkret vurdering. Hvis en foranstaltning påtænkes etableret i et fredet område eller i et område, hvor der foreligger et forslag til fredning, kan dette således forudsætte, at det pågældende fredningsnævn giver dispensation fra fredningen eller fredningsforslaget -, eller at der rejses et fredningsforslag, som har til formål, at det ændrer eller ophæver fredningen. Hvorvidt en dispensation er fornøden, og hvorvidt der kan gives en dispensation, afhænger af de konkrete fredningsbestemmelser og af formålet med den konkrete fredning. Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra en foreslået eller fastsat fredningsbestemmelse, når det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

Videregående afvigelser fra en fredning samt hel eller delvis ophævelse af en fredning kan kun foretages efter reglerne om gennemførelse af fredninger. Afgørelse træffes af fredningsnævnet/Miljø- og Fødevareklagenævnet, og efter hidtidig praksis kan fredninger alene tilsidesættes, hvis tungtvejende samfundsmæssige hensyn tilsiger dette.

Ministeren kan ved bekendtgørelse i medfør af naturbeskyttelseslovens §51, stk. 1, gennemføre fredninger på statsejede arealer samt på søterritoriet og fiskeriterritoriet, til varetagelse af de formål, der er nævnt i naturbeskyttelseslovens §1. Her kan ligeledes fastsættes de bestemmelser, der skønnes nødvendige for at opnå det ønskede formål.

Bekendtgørelse om fredning og vildtreservat i Vadehavet (bekendtgørelse nr. 867 af 21. juni 2007) indeholder f.eks. bl.a. et forbud mod færdsel.

Der er endvidere fastsat forbud mod etablering af luftledninger med dertil hørende master samt vindmøller på søterritoriet. Anlægsarbejder, herunder terrænændringer, etablering af bygningsværker, kanaler, dæmninger, havne eller andre faste anlæg, kræver tilladelse. For så vidt angår dispensation fra bestemmelser i en bekendtgørelsesfredning og dispensation fra reglerne for et vildtreservat, kan disse meddeles af Naturstyrelsen, når det ikke strider mod formålet med fredningen.

3.1.4.5. Invasive arter

Af bekendtgørelse nr. 1285 af 12. november 2018 om forebyggelse og håndtering af introduktion og spredning af invasive ikke-hjemmehørende arter på EU-listen og om en national liste med handelsforbud m.v. over for invasive arter fremgår reglerne for håndtering af invasive ikke hjemmehørende arter, der er problematiske på EU-plan og på national plan. Invasive arter kan få alvorlig skadelig indvirkning på biodiversiteten og relaterede økosystemtjenester, hvilket bør hindres. Efter bekendtgørelsen gælder derfor målrettede tiltag mod forebyggelse, opdagelse, udryddelse og håndteringen af invasive arter. Bekendtgørelsen gennemfører bl.a. forpligtelser efter EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS FORORDNING (EU) Nr. 1143/2014 af 22. oktober 2014 om forebyggelse og håndtering af introduktion og spredning af invasive ikke-hjemmehørende arter. I forordningen fastlægges udarbejdelse af EU-listen, som ajourføres regelmæssigt, over invasive ikke-hjemmehørende arter, der anses for at være problematiske på EU-plan. Det er derfor væsentligt, at arter i en naturnationalpark, der findes på EU-listen, håndteres (f.eks. bekæmpes/reguleres). Endvidere fremgår hjemmel til vedtagelse af en nationale liste over invasive ikke-hjemmehørende arter der er problematiske på nationalt plan, jf. forordningens artikel 12. Pt. er der ikke hjemmel til at vedtage eksempelvis håndteringsforanstaltninger for disse arter.

De naturnationalparker, der tillige er udpeget som Natura 2000-områder forventes fortsat – med en god naturtilstand - at kunne bidrage til opnåelse af målet om en gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau, hvilket vanskeligt vil kunne opnås, hvis der optræder invasive arter på arealet, der ikke bekæmpes. For at naturnationalparkerne kan bidrage til gunstig bevaringsstatus, skal man til hver tid bekæmpe de arter, der er på gældende EU- og nationalliste. Derfor skal det forventes, at det løbende vil være nødvendigt at foretage overvågning og evt. bekæmpelse af invasive arter i naturnationalparkerne.

3.1.5. Lov om beskyttelse af de ydre koge i Tøndermarsken

Efter § 18 i lov om beskyttelse af de ydre koge i Tøndermarsken, jf. lovbekendtgørelse nr. 123 af 26. januar 2017, må der ikke foretages hegning af vedvarende græsarealer. Reglerne gælder ikke hegning, der er nødvendig af hensyn til digernes sikkerhed, eller hegning langs veje, afvandings- og vandingsforsyningskanaler samt langs landegrænsen. Miljøministeren kan fastsætte regler om hegning, herunder at hegning er tilladt i andre tilfælde. Regler herom er fastsat i bekendtgørelse nr. 869 af 27. juni 2016 om hegning i de ydre koge i Tøndermarsken.

3.1.6. Vandløbslovens regler om beskyttelse og benyttelse af vandløb m.v.

Med lov om vandløb (vandløbsloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 1217 af 25. november 2019, tilstræbes det at sikre, at vandløb kan benyttes til afledning af vand, navnlig overfladevand, spildevand og dræn. Fastsættelse og gennemførelse af foranstaltninger efter loven skal ske under hensyntagen til de natur- og miljømæssige krav, som er fastsat efter eller er forudsat i anden lovgivning. Lovens regler om vandløb finder også anvendelse på grøfter, kanaler, rørledninger og dræn samt søer, damme og andre lignende indvande. Loven omfatter endvidere diger, sluser, broer og andre anlæg i og ved vandløb. Vandløbslovens § 4 fastsætter, at vandløb, hvor der er flere bredejere, og som ikke er undergivet særskilt ejendomsret, er åbne for almenheden for sejlads med ikke-motordrevne småfartøjer. Den, der lovligt spærrer for sådan sejlads, skal anvise anden adgangsvej over sin ejendom. Efter vandløbslovens § 17, må vandløb kun reguleres efter vandløbsmyndighedens bestemmelse. Nye vandløb må kun anlægges efter vandløbsmyndighedens bestemmelse, jf. § 21, og broer, overkørsler eller lignende må ikke anlægges eller ændres uden vandløbsmyndighedens godkendelse, jf. § 47. Efter vandløbslovens § 48 må opstemningsanlæg eller andre anlæg, der kan hindre vandets frie løb eller i øvrigt kan være til skade for vandløbet, ikke anlægges eller ændres, herunder driftsmæssigt, uden vandløbsmyndighedens godkendelse. Der er en erstatningsbestemmelse knyttet til etablering af opstemninger m.v. i lovens § 51, hvorefter enhver, der lider tab ved en foranstaltning efter kapitlet (om broer, opstemninger m.v.), har ret til erstatning. Dyrkning, jordbehandling, plantning, terrænændring, anbringelse af hegn og opførelse af bygværker i landzone må som udgangspunkt ikke foretages i en bræmme på 2 meter langs åbne, naturlige vandløb og søer, jf. vandløbslovens § 69, stk. 1. Det samme gælder langs kunstige vandløb og søer, for hvilke der i regler udstedt med hjemmel i § 7, stk. 1, i lov om vandplanlægning er fastsat miljømålet ”godt økologisk potentiale” eller ”maksimalt økologisk potentiale”. Bestemmelsen gælder dog ikke for isolerede søer under 100 m².

3.1.7. Lov om råstoffer

Et område kan være udpeget i regionernes råstofplaner som råstofområde. Regionerne skal jf. § 5 a i råstofloven udarbejde en plan for indvinding af og forsyning med råstoffer (sten, grus, sand mv) herunder udlægge graveområder og råstofinteresseområder. Ved Regionsrådets udarbejdelse af råstofplanen skal der foretages en samlet vurdering, hvori indgår hensyn til bl.a. miljøbeskyttelse, naturbeskyttelse og rekreative interesser, jf. råstofloven § 3. For de udlagte råstofgraveområder må der ikke ske ændring af arealanvendelsen i form af byggeri og anlægsarbejder m.v., der kan forhindre udnyttelsen af råstofferne. Ændret arealanvendelse tillades kun, når råstofferne er udnyttet, og det er foreneligt med udnyttelsen af de tilstødende forekomster.

Inden for råstofgraveområderne prioriteres råstofindvinding over andre generelle interesser. Udpegning af interesseområder i råstofplanerne har til formål at sikre, at der ikke foregår aktiviteter i områderne, der kan forhindre en senere indvinding af råstofforekomsten.

Råstofplanerne kan fraviges, således at interesseområder kan anvendes eller udlægges til andre formål, der på sigt forhindrer en udnyttelse af råstofferne, hvis der kan opnås enighed herom mellem regionsrådet og de implicerede parter, her staten, efter en afvejning mellem råstofinteressen og den ønskede arealanvendelse. Miljøministeren kan modsætte sig endelig vedtagelse af en råstofplan med henblik på varetagelse af statslige interesser, jf. § 6 a, stk. 4. Miljøministeren skal skriftligt meddele regionsrådet dette inden udløbet af indsigelsesfristen på 8 uger.

Det er grundejer, der beslutter, om der skal indvindes råstoffer i et område udlagt til graveområde. Råstofindvinding på statens arealer vil dermed forudsætte, at staten selv ønsker at indvinde råstoffer. I forbindelse med behandling af en ansøgning om tilladelse til indvinding af råstoffer, skal der foretages samme afvejning mellem hensynet til råstofressourcerne og hensyn til naturbeskyttelse m.v., som ved udarbejdelse af råstofplaner, som nævnt ovenfor.

3.1.8. Lov om kystbeskyttelse

Etablering af evt. kystbeskyttelsesforanstaltninger kræver tilladelse efter § 3, stk. 1, i lov om kystbeskyttelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 705, af 29. maj 2020. Kystdirektoratet er myndighed, når staten er bygherre, jf. § 3, stk. 5. I øvrige tilfælde er kommunalbestyrelsen myndighed jf. § 3, stk. 2. Ved en evt. etablering af en kystnær naturnationalpark bør etablering og drift af denne ikke svække eksisterende kystbeskyttelse. Dette kan eksempelvis være klitter, som udgør en del af kystbeskyttelsen og som vedligeholdes med sandfodring, plantning af hjelme m.v.

Efter § 16 a, stk. 3, må der kun efter tilladelse fra Kystdirektoratet udføres faste anlæg, som også etableres på søterritoriet, eller graves, bores, pumpes, suges eller foretages nogen form for terrænændring på strandbredder og andre kyststrækninger, hvor der ikke findes sammenhængende grønsvær eller anden sammenhængende landvegetation, samt på arealer, der ligger inden for en afstand af 100 m fra, hvor denne vegetation begynder.

3.2. Andre ministeriers lovgivning

3.2.1. Lov om hegn

Lovbekendtgørelse nr. 363 af 5. april 2019 indeholder bestemmelser om hegn mellem ejendomme, herunder rejsning, ombytning, ændring og sløjfning samt vedligeholdelse, både levende hegn og andre typer af hegn. Der er også særlige regler om afstand til færdselsareal ved anvendelse af pigtrådshegn og elektrisk hegn. Lovens regler finder anvendelse i de tilfælde, hvor en naturnationalpark støder op til anden mands ejendom.

3.2.2. Lovgivning på veterinærområdet

Lov om hold af dyr, jf. lovbekendtgørelse nr. 38 af 15. januar 2020, omfatter både dyr, der er i menneskelig varetægt, og vildtlevende dyr samt animalske fødevarer og andre produkter af og affald fra dyr.

3.2.2.1. Anmeldepligtige husdyrsygdomme, herunder TSE-reglerne

I medfør af lov om hold af dyr, jf. lovbekendtgørelse nr. 38 af 15. januar 2020, og bekendtgørelse nr. 1381 af 11. december 2019 om lister over smitsomme sygdomme til lov om hold af dyr, er der fastsat krav om, at der ved mistanke/konstatering af husdyrsygdomme skal der ske anmeldelse til Fødevarestyrelsen, så sygdomme kan bekæmpes hurtigt og effektivt og hindre smittespredning til andre vilde dyr og besætninger.

EU-reglerne om dyresundhed, overvågning og udbrud af alvorlige husdyrsygdomme er fastsat i en række retsakter/direktiver samt i TSE-forordningen (Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 999/2001 af 22. maj 2001 om fastsættelse af regler for forebyggelse af, kontrol med og udryddelse af visse transmissible spongiforme encephalopatiser). Fra 21. april 2021 erstattes direktiverne af EU's nye dyresundhedsforordning, Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/429 af 9. marts 2016 om overførbare dyresygdomme og om ændring og ophævelse af visse retsakter på området for dyresundhed («dyresundhedsloven»). TSE-forordningen videreføres dog uændret.

Alvorlige husdyrsygdomme skal bekæmpes af hensyn til dyrs sundhed og velfærd, fødevarerens sikkerheden og folkesundheden, herunder for at undgå at disse sygdomme overføres mellem dyr og til mennesker. Der findes alvorlige husdyrsygdomme, som breder sig hurtigt, også på tværs af landegrænser. Nogle af disse sygdomme, f.eks. mund- og klovesyge, er luftbårne og særdeles smitsomme, hvilket gør at de kan spredes over afstande på over 100 km med luften. Derfor er der fælles EU lovgivning, der regulerer forebyggelse, hurtig inddæmning og effektiv bekæmpelse, så epidemier kan forhindres eller tages i opløbet, inden det løber løbsk.

De anmeldepligtige sygdomme er opdelt i to grupper: De alvorlige og de mindre alvorlige. Alvorlige sygdomme skal anmeldes til Fødevarestyrelsen af dyrlægen straks ved mistanke, mens de mindre alvorlige først skal anmeldes ved påvisning. De vigtigste anmeldepligtige husdyrsygdomme af væsentlig samfundsøkonomisk betydning er afrikansk og klassisk svinepest, mund- og klovesyge, kogalskab (BSE), bluetongue og fugleinfluenza. Derudover er en række sygdomme anmeldepligtige, fordi de er af væsentlig produktionsøkonomisk betydning, og/eller da frihed for sygdommen er et eksportkrav. Enkelte sygdomme er anmeldepligtige, fordi de er zoonoser, der udgør en smitterisiko for mennesker, så som salmonellose og tuberkulose.

Både vilde dyr og opdrættede dyr er omfattet af lov om hold af dyr og hermed også bekendtgørelse nr. 920 af 20. juni 2020 om lister over smitsomme sygdomme til lov om hold af dyr. For at leve op til anmelderpligten for alvorlige husdyrsygdomme kræver det, at dyr i naturnationalparker er under tilsyn, således at der sker anmeldelse til Fødevarestyrelsen ved mistanke/konstatering af sygdomme, så sygdomme kan bekæmpes hurtigt og effektivt og hindre smittespredning til andre vilde dyr og besætninger – og eventuelle epidemier dermed kan forhindres.

Da flere alvorlige husdyrsygdomme kan spredes f.eks. via inficeret kød, er der i EU forbud mod fodring af husdyr med køkken-madaffald, hvilket også omfatter henkastning af rester fra madpakker fra besøgende i en naturnationalpark.

3.2.2.1.1. Særligt om TSE-reglerne

TSE-forordningen (Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 999/2001 af 22. maj 2001 om fastsættelse af regler for forebyggelse af, kontrol med og udryddelse af visse transmissible spongiforme encephalopater) gælder for produktion og markedsføring af levende dyr og produkter heraf. De dyr, der udsættes i naturnationalparker, har været i menneskelig varetægt inden udsætningen, og da dyrene hegnes inde og eventuelt flyttes, hvis der bliver for mange dyr, er der tale om en form for produktion, hvormed TSE-forordningen finder anvendelse. Der er desuden tale om produktion af levende dyr, hvis dyr, der afskydes i forbindelse med regulering af bestanden, kan gå til konsum.

Ved symptomer på TSE er der anmeldeligt. Det gælder for alle TSE sygdomme, herunder kogalskab (BSE), scrapie (får og geder) og chronic wasting disease (CWD) hos hjorte og elge. Specificeret risikomateriale (SRM) er de dele af dyrene, der kan indeholde smitsomt materiale. Disse dele skal fjernes og forarbejdes på en forsvarlig måde både for dyr, der slagtes/skydes til konsum og for selvdøde og aflivede dyr. SRM er defineret for kreaturer, får og geder. For kreaturer, inkl. bison, er der krav om at selvdøde og aflivede dyr over 48 måneder (kan tjekkes via tandsættet) skal undersøges for BSE.

For så vidt angår elge er sygdommen CWD et problem i de øvrige nordiske lande, hvor der er tilfælde med deraf følgende restriktioner for flytning af dyrene m.m. Det bør sikres, at de dyr/elge, der eventuelt skal sættes ud i en naturnationalpark lever op til betingelserne for indførsel og ikke kommer fra CWD-områder.

3.2.2.2. Mærkning og registrering af dyr

Der gælder en række EU-retsakter om mærkning og registrering af opdrættede landdyr, som er gennemført i bekendtgørelse nr. 679 af 18. maj 2020 om mærkning, registrering og flytning af kvæg, svin, får eller geder, bekendtgørelse nr. 1407 af 30. november 2018 om registrering af besætninger i CHR og bekendtgørelse nr. 804 af 22. juni 2017 om identifikation af dyr af hestefamilien. Samtlige eksisterende EU regler vedrørende mærkning og registrering af opdrættede landdyr erstattes af reglerne i den nye dyresundhedsforordning, Europa-

Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/429 af 9. marts 2016 om overførbare dyresygdomme og om ændring og ophævelse af visse retsakter på området for dyresundhed («dyresundhedsloven»). De nye EU-regler finder anvendelse fra den 21. april 2021. Formålet med reglerne er at sikre en høj standard for dyre- og folkesundheden ved bl.a. at sikre effektiv sporbarhed i tilfælde af sygdomsudbrud, så smittede dyr hurtigt kan identificeres og håndteres.

Alle steder, hvor der pt. holdes kvæg, herunder bison, får, geder og heste m.v. under hegn, skal registreres i en central database, og reglerne om mærkning og registrering indebærer, at alle dyr på steder, hvor der kvæg, herunder bison, får, geder og heste m.v., skal kunne identificeres.

For nuværende er der ikke EU krav om mærkning af hjortedyr (cervidae), men fra den 21. april 2021 skal de forventeligt mærkes senest 9 måneder efter fødslen, og inden de forlader fødselsbedriften. Kravet vil som udgangspunkt gælde for alle hjortedyr (cervidae), dvs. både kronstyr og elge, men også f.eks. rådyr og dådyr. Samtlige steder, hvor der holdes hjortedyr, skal desuden registreres i en central database.

I den nye EU-dyresundhedsforordning (dyresundhedsloven) defineres opdrættede dyr som ”dyr, der holdes af mennesker”, og udsætning af dyr i nationalparker falder ind under denne definition.

3.2.2.2.1. Dispensationsmuligheder – mærkning af dyr

I henhold til den nye EU dyresundhedsforordning vil det ikke være muligt at udsætte kreaturer, herunder bison, kronstyr eller elge (som udgangspunkt alle hjortedyr) uden, at stederne registreres i en central database, og dyrene mærkes inden for de frister, der er fastsat i forordningen. Der er på nuværende tidspunkt ikke beskrevet nogen muligheder i EU-reglerne for helt at undtage dyrene fra kravene om mærkning og registrering, bortset fra heste.

For så vidt angår heste, er det muligt at dispensere fra kravet om chipmærkning og udstedelse af hestepas, såfremt hestene vurderes at leve delvist vildt i et særligt område.

Fødevarestyrelsen foretager en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde, og Kommissionen skal underrettes forud for udstedelsen af dispensationen. Fødevarestyrelsen har for nuværende underrettet Kommissionen om fire områder i Danmark, hvor heste lever delvist vildt og derfor er undtaget fra kravet om chipmærkning og udstedelse af hestepas.

3.2.2.3. Indsamling og bortskaffelse af døde dyr

Der er i EU-lovgivningen fastsat regler om indsamling og bortskaffelse af døde dyr. Disse regler findes i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1069/2009 af 21. oktober 2009 om sundhedsbestemmelser for animalske biprodukter og afledte produkter, som ikke er bestemt til konsum, og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1774/2002 (forordningen om animalske biprodukter) og i Kommissionens forordning (EU) nr. 142/2011 af 25. februar

2011 om gennemførelse af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1069/2009 om sundhedsbestemmelser for animalske biprodukter og afledte produkter, som ikke er bestemt til konsum, og om gennemførelse af Rådets direktiv 97/78/EF for så vidt angår visse prøver og genstande, der er fritaget for veterinærkontrol ved grænsen som omhandlet i samme direktiv (gennemførelsesforordningen) samt bekendtgørelse nr. 588 af 1. juni 2011 om opbevaring m.m. af døde produktionsdyr.

EU-reglerne indebærer, at døde opdrættede dyr, som ikke er bestemt til konsum, skal indsamles og bortskaffes i overensstemmelse med EU-regler om animalske biprodukter. Døde opdrættede dyr udgør en potentiel risiko for spredning af husdyrsygdomme. Udbrud af husdyrsygdomme har endog meget store samfundsøkonomiske konsekvenser. Derfor er der krav om korrekt indsamling og bortskaffelse af døde dyr.

Det vil sige, at de dyr, der udsættes i en naturnationalpark, såsom kvæg, herunder bison, heste, udsatte elge, udsatte kron dyr og andre dyrearter, der normalt holdes som opdrættede dyr, når de dør (selvdøde eller aflivede) skal indsamles og bortskaffes efter reglerne om animalske biprodukter, da de ikke betragtes som vildtlevende dyr, men som dyr, der holdes af mennesker.

Der er ikke krav om indsamling og bortskaffelse af døde vildtlevende dyr, som f.eks. fugle, ræve, grævlinger, bævere og rådyr, medmindre der konkret er mistanke om smitsom sygdom, der kan overføres til mennesker eller dyr.

3.2.3 Lov om drift af landbrugsjorder – bekæmpelse af kæmpebjørneklo

Driftsloven indeholder regler, som forpligter ejer eller bruger af visse arealer til at anvende disse til jordbrugsmæssige formål. Derudover gælder det, at disse arealer er omfattet af reglerne om rydningspligt, retten til genopdyrkning samt skovetablering. Reglerne om anvendelse, genopdyrkning, rydning og skovetablering vil også gælde for arealer, hvor der etableres naturnationalparker. Loven indeholder hjemmel til at fastsætte regler, som undtager naturnationalparker fra de nævnte regler.

I henhold til § 10 lov om drift af landbrugsjorder kan ministeren fastsætte regler om bekæmpelse og forebyggelse af kæmpebjørneklo (*Heraclium mantegazzianum*), herunder regler om, at ministeren kan lade bekæmpelsen udføre, hvis påbud herom ikke er efterkommet af ejeren eller brugeren. Ministeren kan herunder fastsætte, at bekæmpelsen sker helt eller delvis for ejerens eller brugerens regning. Senest ved bekendtgørelse nr. 842 af 23. juni 2017 om bekæmpelse af kæmpebjørneklo har ministeren fastsat regler om bekæmpelse. I henhold til bekendtgørelsen kan kommunerne vedtage indsatsplaner for bekæmpelse af kæmpebjørneklo, hvorefter ejer eller bruger af arealer omfattet af en indsatsplan har pligt til at bekæmpe kæmpebjørneklo. Pligten til at bekæmpe planten i overensstemmelse med indsatsplanen gælder også for offentlige myndigheder.

3.2.4. Museumsloven

Det følger af museumslovens formål, jf. § 1, stk. 1-2, at kulturarv og naturarv i Danmark skal sikres, og at loven skal sikre varetagelsen af opgaver, der vedrører sten- og jorddiger og fortidsminder. Lovens kapitel 8 a vedrører bevaring af sten- og jorddiger og fortidsminder. Det følger af § 29 a, stk. 1, at der ikke må foretages ændring i tilstanden af sten- og jorddiger og lignende. I medfør af § 29 b-d er bekendtgørelse nr. 1190 af 26. september 2013 om beskyttede sten- og jorddiger og lignende (digebekendtgørelsen) udstedt. Det følger bl.a. af denne bekendtgørelse, hvilke diger der er beskyttede efter museumslovens § 29 a, stk. 1. Kommunalbestyrelsen kan i særlige tilfælde gøre undtagelsen fra bestemmelsen i § 29 a, stk. 1, jf. § 29 j, stk. 2.

Det følger videre af museumslovens § 29 e, stk. 1, at der ikke må foretages ændring i tilstanden af fortidsminder, og der må heller ikke foretages udstykning, matrikulering og arealoverførsel, der fastlægger skel gennem fortidsminder. Hertil følger det af § 29 f, at der på fortidsminder og inden for en afstand af 2 meter fra dem, ikke må foretages jordbehandling, gødes og plantes. Kulturministeren kan i særlige tilfælde meddele undtagelse fra bestemmelserne i §§ 29 e og 29 f, jf. § 29 j, stk. 1. Kommuner, der ejer diger og/eller fortidsminder, der er omfattet af lovens beskyttelsesregler, har plejepligt, jf. museumslovens § 29 i, stk. 1. I medfør af § 29 i, stk. 2, er bekendtgørelse nr. 1514 af 14. december 2006 om pleje af fortidsminder udstedt, som fastlægger, hvem plejepligten påhviler. Dette vedrører også pleje af privatejede fortidsminder. For så vidt angår urørt skov på Naturstyrelsens arealer, er der fastsat retningslinjer for plejepligten i disse områder.

Det følger af museumslovens § 29 o, at kulturministeren påser overholdelse af de ovennævnte bestemmelser og regler udstedt i medfør heraf. Slots- og Kulturstyrelsen fører desuden tilsyn med sten- og jorddiger og fortidsminder efter bestemmelsen i bekendtgørelse nr. 729 af 27. juni 2006 om tilsyn med sten- og jorddiger samt fortidsminder. Selvom museumslovens bestemmelser om beskyttelse af sten- og jorddiger og fortidsminder er restriktiv, er der i de gældende regler mulighed for dispensation og tilladelser til ændringer. Det vil i hvert tilfælde naturligvis bero på en konkret vurdering. Det kan imidlertid stride med plejepligten og forbuddet mod at ændre tilstanden af fredede fortidsminder og beskyttede sten- og jorddiger, hvis der ligger henfald af dødt ved og ådsler. Udsætning af større planteædere vil også kunne stride mod beskyttelsen af sten- og jorddiger og de fredede fortidsminder, men det kan være muligt at iværksætte foranstaltninger som nudging eller indhegning for at sikre fortidsminderne og sten- og jorddigerne. Der må gerne være vegetation på disse diger og fortidsminder og der må gerne være dyr på fortidsminderne, men udsætning af dyr kan, hvis der er et forkert græsningstryk med for mange eller forkerte arter, skade diger og fortidsminder. Valg af arter og antal bør derfor bero på en konkret vurdering af de lokale forhold, som løbende evalueres.

I museumslovens kapitel 8 er der desuden fastsat regler om arkæologiske lokaliteter og den skjulte kulturarv, hvis formål er sikring af kultur- og naturarven i forbindelse med den fysiske planlægning og forberedelse af jordarbejder m.v., herunder arkæologiske og naturhistoriske undersøgelsesopgaver i tilknytning hertil. Retningslinjerne for den bygherrebetalte arkæologi, jf. museumslovens §§ 25-27, vil være gældende i forbindelse med jordarbejder i naturnationalparkerne. Bygherre er den statslige lodsejer, og hensynet til den skjulte kulturarv skal indgå i ansøgningen om tilladelse til etablering af naturnationalparken. Museumslovens bestemmelser på det marinarkæologiske område, jf. §§ 28 og 28 a samt hensynet til de naturhistoriske lokaliteter og fund finder ligeledes anvendelse, jf. § 29.

3.2.5. Lov om planlægning

Efter planlovens § 34, stk. 1, er hele landet opdelt i byzoner, sommerhusområder og landzoner. Landzoner er de områder, der ikke er udlagt, overført eller besluttet opretholdt som byzone eller sommerhusområde, jf. planlovens § 34, stk. 4. Efter planlovens § 35, stk. 1, må der i landzone ikke uden tilladelse (landzonetilladelse) fra kommunalbestyrelsen foretages udstykning, opføres ny bebyggelse eller ske ændring i anvendelsen af bestående bebyggelse og ubebyggede arealer.

Principielt kræves landzonetilladelse til enhver forandring i de bestående fysiske forhold, hvilket omfatter udstykning, bebyggelse og ændret anvendelse af bebyggelse og arealer. Det afgørende er, at der er tale om en relevant forandring i forhold til de formål, som landzonebestemmelserne skal varetage. Kravet om landzonetilladelser har bl.a. til formål at hindre spredt bebyggelse i det åbne land og at værne om og bevare landskabs-, natur- og kulturhistoriske værdier.

Planlovens landzonebestemmelser har en række undtagelser fra kravet om tilladelse, jf. planlovens §§ 36 og 37, ligesom der også er en bagatelgrænse for, hvad der udløser krav om landzonetilladelse. Begrebet bebyggelse i landzoneadministrationen omfatter både egentlige bygninger og andre faste konstruktioner og anlæg mv. Byggelovens bebyggelsesbegreb tillægges i almindelighed stor vægt ved vurderingen af, hvad der må anses for at være bebyggelse, men det afgørende for fastlæggelsen af bebyggelsesbegrebet i forhold til planloven er, om der er tale om et anlæg, som er relevant i forhold til landzonebestemmelsernes formål.

Opførelse af små bebyggelser, såsom læskure og lignende typiske primitive bygninger, kræver ikke landzonetilladelse. Enkeltstående, primitive hytter til dyr vil også kunne sidestilles med opstilling af enkeltstående primitive bygninger, der ikke anses for at være omfattet af krav om landzonetilladelse. Er der tale om flere primitive hytter til dyr, vil det imidlertid som udgangspunkt kræve landzonetilladelse, dog ikke til den konkrete placering af den enkelte hytte, men til et bestemt antal hytter på et nærmere bestemt areal. Ligeledes vil

flere læskure eller primitive bygninger samlet på et sted kunne medføre krav om landzonetilladelse.

Bebyggelser, som falder uden for det at være små bebyggelser eller primitive bygninger, vil kræve landzonetilladelse. Store læhegn til dyr kan f.eks. i nogle tilfælde betragtes som bebyggelse og kræver derfor landzonetilladelse, hvis de anvendte materialer og omfang udgør en fast og blivende konstruktion. I de tilfælde vil der blive lagt vægt på størrelsen og proportionerne af konstruktionen. Store læskure eller store læhegn f.eks. til mange dyr og store hytter til mange dyr vil ligeledes kunne medføre krav om landzonetilladelse.

Et sædvanligt hegn med almindelig hegnsfunktion for dyrehold kræver som udgangspunkt ikke landzonetilladelse. Et hegn kan imidlertid godt blive anset for bebyggelse. I vurderingen af dette vil hegnets dimensioner indgå, herunder højden, materialerne, farverne og længden. Store hegn eller lange hegn vil således kunne kræve landszonetilladelse. Byggeri som shelters, udsigtstårne og store skilte kræver også landzonetilladelse.

3.2.6. Sommerhusloven

Udøvelse af friluftsliv og outdoorturisme i nationalparker, herunder f.eks. overnatning i naturen m.v. kræver i nogle tilfælde tilladelse efter lov om udlejning af fast ejendom til ferie- og fritidsformål m.v. og camping m.v. (sommerhusloven). Ejer og bruger af fast ejendom må heller ikke uden tilladelse efter § 2 erhvervsmæssigt eller for et længere tidsrum end 6 uger udleje eller fremleje ejendommen eller dele af denne til camping, jf. sommerhuslovens § 1, stk. 1, nr. 3.

Det er ikke nærmere fastlagt i hverken campingreglementet eller sommerhusloven, hvad der forstås ved erhvervsmæssig udlejning. Det fremgår dog af sommerhuslovens forarbejder, at udlejning, der har en mere professionel karakter, vil være erhvervsmæssig udlejning. Det beror i hvert enkelt tilfælde på en konkret vurdering. Det kan være vanskeligere at fastslå, om der finder erhvervsmæssig udlejning sted, når der er tale om en grundejer, som – i mindre end seks uger årligt – mod et mindre vederlag tillader nogle få campister at overnatte på sin ejendom. Som udgangspunkt vil der være tale om en erhvervsmæssig udlejning, hvis udlejningsforholdet har en mere professionel karakter. Der vil på den anden side kunne forekomme tilfælde, hvor udlejningen ikke kan betragtes som erhvervsmæssig og således ikke kræver en udlejningstilladelse efter campingreglementet.

Udlejning af arealer til camping og indretning og benyttelse af campingpladser er reguleret i bekendtgørelse om tilladelse til udlejning af arealer til camping og om indretning og benyttelse af campingpladser (campingreglementet). Kommunalbestyrelsen er i medfør af sommerhuslovens § 2, stk. 2, bemyndiget til at meddele tilladelser, jf. campingreglementets § 2, stk. 1.

UDKAST

Visse former for camping er undtaget fra reglementet – også selvom udlejningen kan betegnes som erhvervsmæssig eller foregår i længere tid end seks uger årligt. Det fremgår af campingreglementets § 1, stk. 10, nr. 2, at mindre arealer, der udelukkende benyttes til primitiv overnatning i telt, ikke er omfattet af campingreglementet. Anden primitiv overnatning i f.eks. shelters er ifølge praksis heller ikke omfattet af campingreglementet. Hvis et overnatningssted f.eks. består af flere shelters og/eller en teltplads med plads til flere telte, skal kommunalbestyrelsen derfor vurdere, om overnatningsstedet omfattes af campingreglementets krav til campingpladser, for at der kan meddeles tilladelse til camping eller om det er et primitivt overnatningssted. Er overnatningsstedet primitivt og derfor omfattet af campingreglementets § 1, stk. 10, nr. 2, er der ikke krav om tilladelse til etablering og udlejning.

Hvorvidt overnatningsstedet er af primitiv karakter, beror på en konkret og samlet vurdering. Ved vurderingen kan kommunalbestyrelsen bl.a. lægge vægt på, at et primitivt overnatningssted er et mindre, afgrænset areal, at de enkelte ophold på arealet er af kortere varighed (højst to nætter) at der er tale om et ly for vejret, der ikke må være hyttelignende, lavt (ikke ståhøjde), primitivt (alene primitive faciliteter, så som et multtoilet, enkelte shelters samt mulighed for vand), at der typisk kun er adgang til arealet for f.eks. gående, cyklende og ridende, og at en eventuel pris for at anvende det primitive overnatningssted modsvarer almindelig vedligehold og administration.

Opstilling af en selv beskeden bygning vil kræve landzonetilladelse og i øvrigt fratage stedet dets karakter af primitivt overnatningssted omfattet af undtagelsesbestemmelsen. På tilsvarende måde vil etablering af bade- eller køkkenfaciliteter fratage stedet dets karakter af primitivt overnatningssted. Spørgsmålet om, hvorvidt etablering af en sådan plads kræver udlejningstilladelse, må herefter vurderes efter de almindelige regler i reglementets § 2, stk. 1,

Hvis udlejningen må betragtes som erhvervsmæssig eller finder sted i mere end seks uger årligt, kan kommunalbestyrelsen kun under ganske særlige omstændigheder meddele udlejningstilladelse, jf. campingreglementets § 2, stk. 2.

Etablering af primitive overnatningssteder vil ikke kræve tilladelse efter planlovens zonebestemmelser, jf. Vejledning om landzoneadministration, Planlovens §§ 34-38. Etablering af trætophytter til ferie- og fritidsmæssige formål m.v. kræver byggetilladelse, idet trætophytter ikke er omfattet af undtagelsen i § 5, stk. 1, nr. 7 i bygningsreglementet 2018.

Hvis der ifølge kommunalbestyrelsens vurdering hverken er tale om camping, som er omfattet af campingreglementet eller et primitivt overnatningssted, jf. campingreglementets § 10, nr. 2, kan anvendelsen af overnatningsstedet til ferie- og fritidsmæssige formål m.v. være omfattet af sommerhuslovens § 1, stk. 1, nr. 1. Efter denne bestemmelse må ejer eller bruger af fast ejendom ikke uden tilladelse efter § 2 erhvervsmæssigt udleje eller fremleje hus eller husrum

til ferie- og fritidsformål m.v. Erhvervsstyrelsen er tilladelses- og tilsynsmyndighed for forhold omfattet af sommerhuslovens § 1, stk. 1, nr. 1. Tilladelse til erhvervsmæssig udlejning gives som altovervejende hovedregel ikke, grundet en restriktiv praksis siden lovens ikrafttrædelse. Forarbejderne forudsætter dog, at der i visse nærmere afgrænsede situationer kan gives tilladelse efter § 2.

3.2.7. Jernbaneloven

Det følger af jernbanelovens § 46, at ingen må lade dyr færdes på områder, som er nævnt i jernbanelovens § 41, og som ikke er åbne for offentligheden, uden en tilladelse fra infrastrukturforvalteren eller jernbanevirksomheden. Disse områder omfatter ifølge jernbanelovens § 41 stationsområder, banelinjer med tilhørende skråninger, banketter og grøfter, broer, tunneler, højbaner, arbejdspladser og andre anlæg, tog og andre køretøjer og forpladser og adgangsveje til stationer og jernbanefærgesteder, hvor disse ejes af jernbanevirksomheden eller ejes eller forvaltes af infrastrukturforvalteren. Bag forbuddet mod at lade dyr færdes på områder, som ikke er åbne for offentligheden uden den fornødne tilladelse, ligger et sikkerhedshensyn, da det kan medføre fare for dem, der færdes på området, samt driftsforstyrrelser og fare for jernbanesikkerheden.

Ved tilladelse til dyrs færdsel, jf. § 46, er der ikke påbud om hegn, men, jf. jernbaneloven § 27 har infrastrukturforvalterne frie rammer til at træffe beslutning om hegnopsætning ud fra overvejelser om sikkerhed. Behovet for opsætning af hegn henset til jernbanesikkerheden vil afhænge af den konkrete udformning af naturnationalparkerne, og hvilke dyr som sættes fri. Vurderes det at være nødvendigt at frahegne jernbanen, og eventuel etablering af faunapassage som følge af placeringen af en naturnationalpark forudsættes det, at finansieringen hertil skal indeholdes i anlægsbudgettet for etableringen af den pågældende naturnationalpark. Ud over den juridiske vurdering af muligheden for oprettelse af naturnationalparker i eller omkring jernbaner skal det desuden bemærkes, at kollisioner mellem tog og dyr typisk medfører skader på tog, og dødsfald for dyret. Jernbaneloven § 51 tilsiger endvidere, at påkørsel af løsgående dyr er ikke omfattet af det objektive ansvarsgrundlag, som ellers følger af jernbaneloven. Det vil derfor normalt ikke være muligt at opnå erstatning ved påkørsel af dyr, da der vil være tale om en almindelig culpabedømmelse.

4. Konsekvenser for FN's verdensmål

Etableringen af naturnationalparker forventes at være et vigtigt og positivt bidrag til opfyldelse af FN's verdensmål for bæredygtig udvikling. Overordnet set vurderes det således, at naturnationalparker kan føre til en mere dynamisk natur med større variation, hvilket forventes at ville have en positiv biodiversitetseffekt. Dermed vurderes forbuddet at kunne understøtte delmål nr. 15.1 om at sikre bevarelse og bæredygtigt brug af økosystemer på land og delmål nr. 15.5 om at begrænse forringelse af naturlige levesteder og stoppe tilbagegangen af biodiversitet.

Lovforslaget har dog ikke i sig selv hverken positive eller negativt konsekvenser i forhold til opfyldelse af FN's verdensmål for bæredygtig udvikling, da det alene skaber et retligt grundlag for etablering af naturnationalparker.

Der henvises i øvrigt til pkt. 8 om klima- og miljømæssige konsekvenser.

5. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Lovforslaget vil i sig selv have begrænsede økonomiske og implementeringskonsekvenser for det offentlige, da det alene skaber et retligt grundlag for etablering af naturnationalparker.

Lovforslaget indebærer administrative omkostninger for statslige lodsejere, der ansøger om at etablere en naturnationalpark, herunder til udarbejdelse af ansøgning med en projektbeskrivelse for etablering af naturnationalparken og udarbejdelse af en forvaltningsplan. Der vil desuden være statslige administrative omkostninger til sagsbehandling af vurdering af en tilladelse til en naturnationalpark.

I det omfang en afgørelse om tilladelse til etablering af en naturnationalpark påklages, vil der være administrative omkostninger til sagsbehandling i Miljø- og Fødevareklagenævnet. Betydningen skønnes at være minimal i forhold til gældende regler, hvor myndighedsafgørelse for gennemførelse af tilsvarende forvaltningsmæssige indsatser vil kunne påklages.

Lovforslaget indebærer endvidere forenklinger af en række love, herunder skovloven og dyrevelfærdsloven, der indebærer administrative lettelser i forhold til sagsbehandling af konkrete myndighedsafgørelser, bl.a. om opsætning af hegn.

Ved etableringen af naturnationalparkerne vil der være økonomiske konsekvenser for staten som lodsejer som følge af de tiltag, der iværksættes samt den fremadrettede drift, f.eks. hvis eksisterende skov- og landbrugsproduktion ophører. Det er estimeret, at der vil være økonomiske konsekvenser for staten ved etablering af én naturnationalpark på gennemsnitligt ca. 1.700 ha, der skønsmæssigt beløber sig til 18 – 24 mio. kr. samt driftsomkostninger, der ved en fireårig etableringsfase vil beløbe sig til i alt 16 – 19 mio. kr. Dertil kommer efterfølgende varige driftsomkostninger til at dække drift og indtægtstab, der er estimeret til 5 – 7 mio. kr. pr. år. Det bemærkes, at prisen vil afhænge af, hvilket konkret område der udpeges, valg af dyr der udsættes og hegn m.v.

Endvidere giver forslaget til ændringer af dyrevelfærdsloven grundlag for begrænse omkostninger for de statslige lodsejere ved drift af naturnationalparker ved at der kan fastsættes lempeligere krav for tilsyn med udsatte dyr mv.

For så vidt angår de foreslåede ændringer af færdselsloven i lovforslagets § 5, nr. 2, vil de regler, der vil blive fastsat i henhold til den foreslåede bemyndigelsesbestemmelse i færdselslovens § 88, stk. 3, medføre udgifter til foretagelse af trafiksikkerhedsrevision.

Den foreslåede ordning vil medføre, at staten som ejer af det areal, hvortil der ansøges om tilladelse til at etablere en naturnationalpark, skal afholde udgiften til trafiksikkerhedsrevision. Det skønnes, at udgiften hertil vil være 225.000 kr. pr. naturnationalpark. Udgifterne afholdes af den statslige lodsejers ressortministerium.

Lovforslagets § 5, nr. 2, medfører endvidere, at der som følge af anbefalingerne i de gennemførte trafiksikkerhedsrevisioner, vil kunne opstå udgifter for vejmyndighederne (oftest kommuner) til nedskiltning og etablering af færdselskompenserende foranstaltninger samt udgifter i forbindelse med eventuelle nedklassificering af veje. De potentielle udgifters størrelse vil afhænge af de konkrete forhold på vejnettet på de enkelte arealer, hvorfor det ikke er muligt at kvantificere dette nærmere. Vejmyndigheden vil kunne søge den statslige lodsejers ressortministerium om refusion for disse udgifter, idet udgifterne hertil skal afholdes inden for den statslige lodsejers ressortministeriums ramme.

Lovforslaget vurderes at kunne påføre kommunerne begrænsede administrative omkostninger til eventuel håndtering af trafiksikkerhedsmæssige tiltag. I det omfang der gennemføres trafiksikkerhedsmæssige tiltag på kommunale veje, forudsættes det finansieret af staten.

Overordnet vurderes lovforslaget at leve op til principperne for digitaliseringsklar lovgivning, i det omfang disse principper i øvrigt giver mening i forhold til den regulerede genstand (naturnationalparker).

6. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

En del af statens arealer bortforpagtes og anvendes til f.eks. afgræsning for kvæg, der laver naturpleje, og hold af bier. Der kan i den forbindelse være afledte omkostninger for erhvervet, hvis der ikke kan findes alternative arealer. Desuden kan jagt på naboarealer og erhverv, der modtager træ fra staten, såsom savværker og varmegværker, blive påvirket af, at skovproduktion i naturnationalparkerne ophører, hvis det påvirker fremtidige leverancer af træ. Det kan f.eks. betyde, at der kan være behov for at skaffe træ fra andre områder.

Principperne for agil lovgivning er ikke relevante for lovforslaget, da lovforslaget ikke omhandler forretningsmodeller, innovation eller særlige teknologier.

Lovforslaget vurderes derudover ikke at have økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet.

7. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ikke i sig selv administrative konsekvenser for borgerne. Etablering af naturnationalparker forventes som udgangspunkt ikke at have økonomiske og administrative konsekvenser for borgerne. Der kan i mindre grad være tale om privatøkonomiske konsekvenser som f.eks. påvirkede muligheder for sankning.

8. Klima- og miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ikke sig selv klima-, miljø- og naturmæssige konsekvenser. Ved etableringen af naturnationalparkerne vil der være konsekvenser for klima, miljø og natur som følge af de tiltag, der iværksættes samt den fremadrettede drift, herunder bl.a. at eksisterende skov- og landbrugsproduktion ophører. Idet der ikke er taget stilling til den endelige udmøntning og placering af naturnationalparkerne, kan der ikke foretages en konkret vurdering af klima-, miljø- og natureffekterne.

Overordnet set vurderes det, at naturnationalparker kan føre til en mere dynamisk natur med større variation, f.eks. bestående af flere lysninger i skoven, større overgangszoner mellem skov og lysåbne arealer og flere våde naturområder ved genetablering af naturlig hydrologi. Dette forventes at ville have en positiv biodiversitetseffekt. Ligeledes forventes ophør af eksisterende skov- og landbrugsmæssig drift at forbedre naturtilstanden i områderne og føre til mere natur på sigt. Udsætning af store planteædere bag hegn kan medføre et øget græsningstryk, hvilket også forventes generelt at have en positiv biodiversitetseffekt.

Naturnationalparkerne forventes som udgangspunkt at være store sammenhængende naturområder, hvor der så vidt muligt tilstræbes naturlige økosystemer. Samtidig vil der i naturnationalparkerne være friluftsliv og muligheder for at opleve naturen. Det er derfor Miljøministeriets foreløbige vurdering, at naturnationalparkerne forventes at kunne svare til IUCN's kategori II for beskyttede områder. Miljøministeriet vil undersøge nærmere, om der også vil være mulighed for, at nogle naturnationalparker vil kunne svare til IUCN's kategori Ib for beskyttede områder.

Naturnationalparkerne forventes på den baggrund også at kunne bidrage til Danmarks opfyldelse af mål om beskyttede områder i EU's biodiversitetsstrategi og forventede globale mål om beskyttede områder, der forventes aftalt under FN's biodiversitetskonvention.

Klimaeffekten vil afhænge af, hvilke arealer der konkret udpeges til naturnationalparker. Det er derfor ikke muligt på forhånd at give et entydigt billede af klimaeffekten. Forskellige faktorer kan bidrage til klimaeffekten og både trække i en positiv og negativ retning. F.eks. kan der ved udlægning af arealer til urørt skov være en midlertidig positiv klimaeffekt ved kulstoflagring i vedmasse og i skovbunden i de første år, men også en negativ effekt, da der ikke lagres kulstof i byggematerialer. Samtidig kan en indledende rydning af ikke-

hjemmehørende træarter af hensyn til biodiversiteten give en umiddelbar negativ klimaeffekt, og græsningen kan modvirke opvækst af ny skov.

Der kan være andre positive miljøeffekter afhængigt af, hvilke arealer der konkret udpeges til naturnationalparker og naturforvaltningen i naturnationalparkerne. Idet der ikke er taget stilling til den endelige udmøntning og placering af naturnationalparkerne, kan der ikke foretages en samlet vurdering for klima og miljø.

For så vidt angår de foreslåede ændringer af færdselsloven i lovforslagets § 5, nr. 2, vil de regler, der vil blive fastsat i henhold til den foreslåede bemyndigelsesbestemmelse i færdselslovens § 88, stk. 3, kunne medføre, at der er vejstrækninger i de kommende naturnationalparker, hvor hastigheden af færdselssikkerhedsmæssige hensyn sættes ned.

En gennemsnitshastighed for biler på mellem 70 km og 80 km i timen er generelt optimal i forhold til at udlede mindst CO₂. De miljømæssige effekter af at reducere hastigheden ned til omkring 30 km i timen vurderes derfor at være negative i forhold til udledning af CO₂. Da en eventuel nedsættelse af hastighedsgrænsen som en konsekvens af lovforslaget imidlertid alene vil være aktuel for vejstrækninger med en begrænset trafikmængde i nærmere afgrænsede områder, vil den berørte trafikmængden dog være så lille, at det for landets samlede emissioner vil have en ubetydelig effekt. Omvendt vil effekten af en generel reduktion af hastigheden i naturnationalparkerne have den positive effekt, at det vil medføre mindre støj.

9. Regionale konsekvenser, herunder konsekvenser for landdistrikter

Hovedformålet med naturnationalparkerne er at styrke natur og biodiversitet ved at give bedre muligheder for etablering af store sammenhængende naturområder, hvor naturen i højere grad end i dag kan udvikle sig på egne præmisser, og hvor der kan udsættes store planteædere. Naturnationalparkerne skal samtidig give mere spændende naturoplevelser og dermed mulighed for mere friluftsliv og øget turisme i de pågældende områder. Lovforslaget vil dermed også understøtte mulighederne for udvikling i landdistrikterne.

10. Forholdet til EU-retten

Da lovforslaget ikke følger af en EU-retlig (eller folkeretlig) forpligtelse, og dermed ikke indgår i et normativt hierarki, skal der efter Miljøministeriets vurdering ikke gennemføres en miljøvurdering eller screening af lovforslaget i henhold til miljøvurderingsdirektivet.

I de følgende afsnit gennemgås de EU-regler, der vurderes at være relevante for projektering og meddelelse af tilladelse til etablering af en naturnationalpark.

10.1. VVM-direktivet

Med lovens vedtagelse træffes der ikke afgørelse om etablering af en eller flere naturnationalparker. Afgørelsen herom træffes senere af miljøministeren, når den nødvendige

projektering er afsluttet. I den forbindelse vil der skulle foretages en vurdering af, hvilke miljøpåvirkninger projektet vil have, og herunder om projektet eller dele heraf er omfattet af VVM-direktivet (Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/92/EU af 13. december 2011 om vurdering af visse offentlige og private projekters indvirkning på miljøet (VVM-direktivet), som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/52/EU af 16. april 2014), således at der skal træffes en screeningsafgørelse efter miljøvurderingslovens § 21 og evt. meddeles tilladelse efter § 25 (VVM-tilladelse).

10.2. Naturdirektiverne

Miljøministeren skal ved meddelelse af etableringstilladelsen efter den foreslåede § 1, nr. 1 (§ 61 a i lov om naturbeskyttelse) overholde Danmarks internationale forpligtelser på naturområdet. Dette vedrører Rådets direktiv nr. 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter med senere ændringer (habitatdirektivet) og Rådets direktiv nr. 2009/147/EF af 30. november 2009 om beskyttelse af vilde fugle (fuglebeskyttelsesdirektivet). Der henvises til afsnit 2.8.1.

Inden meddelelse af tilladelse til etablering af en naturnationalpark vil miljøministeren skulle sikre, at ingen fuglebeskyttelses- eller habitatområder påvirkes negativt af etableringen af naturnationalparken. Miljøministeren vil ved meddelelse af tilladelsen endvidere skulle forpligte den projektansvarlige (i de fleste tilfælde Naturstyrelsen) til gennem afværgeforanstaltninger og kompenserende tiltag at sikre, at de arter, der er omfattet af habitatdirektivets bilag IV, ikke påvirkes negativt af projektet.

10.3. Vandrammedirektivet

Miljøministeren skal ved meddelelse af etableringstilladelsen efter den foreslåede § 1, nr. 1, (§ 61 a i lov om naturbeskyttelse) overholde Danmarks internationale forpligtelser i relation til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/60/EF af 23. oktober 2000 om fastlæggelse af en ramme for Fællesskabets vandpolitiske foranstaltninger.

Inden meddelelse af tilladelse til etablering af en naturnationalpark vil miljøministeren skulle sikre, at ingen overfladevandområder påvirkes negativt af etableringen af naturnationalparken.

10.4. Trafiksikkerhedsrevision

For så vidt angår de foreslåede ændringer af færdselsloven i lovforslagets § 5, nr. 2, vil der i medfør af den foreslåede bemyndigelsesbestemmelse i færdselslovens § 88, stk. 3, blive fastsat nærmere regler om, at dele af bekendtgørelse nr. 850 af 18. juni 2018 om forvaltning af vejinfrastrukturens sikkerhed vil finde anvendelse for etablering af naturnationalparker, hvor færdselslovens krav til indhegning ikke gælder i medfør af den foreslåede bestemmelse i færdselslovens § 88, stk. 2.

UDKAST

Kravet til trafikikkerhedsrevision efter bekendtgørelse nr. 850 af 18. juni 2018 om forvaltning af vejinfrastrukturens sikkerhed omfatter alene TEN-T-vejnettet i Danmark (primært motorveje og større landeveje), jf. bekendtgørelsens § 1, stk. 1, jf. artikel 1, stk. 1 og 2, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/96/EF af 19. november 2008 om forvaltning af vejinfrastrukturens sikkerhed. Derudover kan medlemsstaterne ifølge direktivets artikel 1, stk. 3, som god praksis anvende bestemmelserne i direktivet på nationale veje, der ikke indgår i TEN-T-vejnettet, og som helt eller delvist er bygget for fællesskabets midler.

Idet omfang, at reglerne om trafikikkerhedsrevision finder anvendelse på veje, som ikke er omfattet af TEN-T-vejnettet, eller ikke er helt eller delvist bygget for fællesskabets midler, vil der således være tale om overimplementering, idet man i så fald går videre, end direktivet tilsigter.

De områder, som vil kunne være relevante i forhold til etablering af naturnationalparker efter den foreslåede ordning i lovforslagets § 1, nr. 1, forventes ikke – henset til formålet med etableringen af naturnationalparkerne – at blive gennemskåret af motorveje og større landeveje omfattet af TEN-T-vejnettet. Overvejende set forventes områderne heller ikke at komme til at inkludere veje bygget for fællesskabsmidler.

De regler, der påtænkes fastsat i medfør af den foreslåede bestemmelse i færdselslovens § 88, stk. 3, vil derfor medføre, at man går videre, end direktivet tilsigter.

Kravet om trafikikkerhedsrevision i den foreslåede ordning i lovforslagets § 5, nr. 2, pålægges lodsejer. Da det efter den foreslåede ordning i lovforslagets § 1, nr. 1, udelukkende er større statslige arealer, hvortil der kan meddelelse tilladelse til at etablere en naturnationalpark, er der ikke tale om erhvervsrettet regulering. Overimplementering af direktivet vil således ikke pålægge erhvervslivet byrder.

Den foreslåede bestemmelse i færdselslovens § 88, stk. 3, vil ikke medføre, at alle bestemmelser i direktivet skal finde anvendelse på vejene i de kommende naturnationalparker. Derimod er tanken med den foreslåede ordning, at man med udgangspunkt i de gode erfaringer, som man har i Danmark med trafikikkerhedsrevision, tager afsæt i nogle af de regler, som der i dag regulerer trafikikkerhedsrevision på TEN-T-vejnettet. I den forbindelse skal ordningen udformes på en sådan måde, at der tages hensyn til, at der ved etableringen af naturnationalparker ikke er tale om et anlægsprojekt, men derimod skal trafikikkerhedsrevisionen være med til at sikre samspillet mellem de lokale vejforhold og større dyr på vej i den enkelte naturnationalpark.

Idet trafikikkerhedsrevision vurderes at være den mest oplagte løsningsmodel samt det bedste redskab til at sikre et overblik over de konkrete trafikale udfordringer, som dyr på vej kan give for færdselssikkerheden i de kommende naturnationalparker, og idet der ikke er tale

om erhvervsrettet regulering, er det Transport- og Boligministeriets vurdering, at etableringen af en ordning, som tager afsæt i nogle af direktivets krav til trafiksikkerhedsrevision af TEN-T-vejnettet, bør gennemføres i dansk ret, selvom det vil medføre, at man går videre, end direktivet tilsigter.

11. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 15. januar 2021 til den 12. februar 2021 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

[...]

12. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner		<p>Lovforslagets § 5, nr. 2 medfører udgifter til trafiksikkerhedsrevision. Udgiften hertil skønnes at være 225.000 kr. pr. etableret nationalpark og afholdes af ansøger (staten som lodsejer). Udgifterne afholdes af den statslige lodsejers ressortministerium.</p> <p>Lovforslagets § 5, nr. 2, vil kunne medføre udgifter for vejmyndighederne, herunder kommuner, til eventuel nedskiltning og etablering af færdselskompenserende foranstaltninger samt udgifter i forbindelse med eventuelle nedklassificering af veje. De potentielle udgifters størrelse kan ikke kvantificere nærmere.</p>

UDKAST

		Vejmyndigheden vil kunne søge den statslige lodsejers ressortministerium om refusion for disse udgifter, idet udgifterne hertil skal afholdes inden for den statslige lodsejers ressortministeriums ramme.
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Lovforslaget vil i sig selv have begrænsede implementeringskonsekvenser for det offentlige, da det alene skaber et retligt grundlag for etablering af nationalparker.	Lovforslaget vil i sig selv have begrænsede implementeringskonsekvenser for det offentlige, da det alene skaber et retligt grundlag for etablering af nationalparker.
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Klima- og miljømæssige konsekvenser	Eventuelle nedsættelser af hastighedsgrænserne i nationalparkerne § 5, nr. 2, vil medføre mindre støj.	Eventuel nedsættelse af hastighedsgrænserne til 30 km i timen i nationalparker vurderes at ville medføre en øget udledning af CO ₂ . Trafikmængden i de relevante områder vil dog være så lille, at det for landets samlede emissioner vil være ubetydeligt.
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget skal ikke miljøvurderes eller screenes. Lovforslaget indeholder ikke bestemmelser, der gennemfører ny eller ændret EU-regulering. Lovforslaget er i overensstemmelse med Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter, EF-Tidende 1992, nr. L 206, side 7, dele af Europa-Parlamentets	

og Rådets direktiv 2009/147/EF af 30. november 2009 om beskyttelse af vilde fugle, EU-Tidende 2010, nr. L 20, side 7 samt Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/60/EF af 23. oktober 2000 om fastlæggelse af en ramme for Fællesskabets vandpolitiske foranstaltninger.

I forhold til lovforslagets § 5, nr. 2, omfatter kravet til trafiksikkerhedsrevision efter bekendtgørelse nr. 850 af 18. juni 2018 om forvaltning af vejinfrastrukturens sikkerhed alene TEN-T-vejnettet i Danmark, jf. bekendtgørelsens § 1, stk. 1, jf. artikel 1, stk. 1 og 2, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/96/EF af 19. november 2008 om forvaltning af vejinfrastrukturens sikkerhed. TEN-T-vejnettet består primært af motorveje og større landeveje. Derudover kan medlemsstaterne ifølge direktivets artikel 1, stk. 3, som god praksis anvende bestemmelserne i direktivet på nationale veje, der ikke indgår i TEN-T-vejnettet, og som helt eller delvist er bygget for fællesskabets midler. Regler om trafiksikkerhedsrevision, som går videre, end direktivet tilsigter, er således overimplementering.

De regler, der påtænkes fastsat i medfør af den foreslåede bestemmelse i færdselslovens § 88, stk. 3, vil medføre, at man går videre, end direktivet tilsigter, idet vejnettet i de områder, som er relevante i forhold til etablering af naturnationalparker, ikke forventes at udgøres af dele af TEN-T-vejnettet eller veje bygget for fællesskabets midler.

Der er imidlertid ikke tale om erhvervsrettet regulering, da det efter den foreslåede ordning i lovforslagets § 1, nr. 1, udelukkende er større statslige arealer, hvortil der kan gives tilladelse til etablering af naturnationalpark.

Trafiksikkerhedsrevision vurderes at være den mest oplagte løsningsmodel samt det bedste redskab til at sikre et overblik over de konkrete trafikale udfordringer, som dyr på vej kan give for færdselssikkerheden i de kommende naturnationalparker. Da der samtidig ikke er tale om erhvervsrettet regulering, er det vurderingen, at etablering af en ordning, som tager afsæt i nogle af de krav, som direktivet

UDKAST

	sætter til trafikikkerhedsrevision af TEN-T-vejnettet, bør gennemføres i dansk ret, selvom at det vil medføre, at man går videre, end direktivet tilsigter.	
Er i strid med de fem principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering/ Går videre end minimumskrav i EU-regulering (sæt X)	Ja	Nej
	X	

UDKAST

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1[naturbeskyttelsesloven]

Til nr. 1

Det foreslås, at der i lov om naturbeskyttelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 240 af 13. marts 2019, som ændret ved § 2 i lov nr. 135 af 25. februar 2020 og lov nr. 1057 af 30. juni 2020, indsættes et nyt *kapitel 8 a* om naturnationalparker. Med dette nye kapitel 8 a fastlægges der en retlig ramme for etablering og forvaltning af naturnationalparker i Danmark med henblik på at styrke områdernes natur og biodiversitet.

Ad § 61 a

I den foreslåede bestemmelse i § 61 a, *stk. 1*, fastsættes, at en naturnationalpark kan etableres på et større statsejet område efter tilladelse.

Ved et større statsejet område forstås, at området er ejet af staten og har en størrelse, som giver plads til, at naturlige processer og dynamikker kan udfolde sig. En naturnationalpark vil som udgangspunkt udgøre ét stort sammenhængende naturområde, hvor der så vidt muligt tilstræbes naturlige økosystemer. Forvaltningen skal så vidt muligt ikke målrettes den enkelte art eller den enkelte naturtype, men have fokus på de naturlige processer, som karakteriserer de økosystemer, arterne er udviklet i. Det tilstræbes at genskabe betingelserne for, at naturlige processer kan udfolde sig, ligesom menneskelig indgriben begrænses. Som et led i at genskabe betingelser for de naturlige processer kan der udsættes store planteædere med henblik på, at de kan udføre en vigtig økosystemfunktion. Dette forudsætter, at områderne har en vis størrelse.

Lovforslaget fastsætter ikke en nedre størrelsesgrænse for naturnationalparker, men det forventes, at den enkelte naturnationalpark typisk vil være omkring 1.000 ha eller derover. Mindre områder kan dog også være relevante, hvis det konkret vurderes, at områderne kan forvaltes på en måde, hvor naturen så vidt muligt kan udvikle sig på egne præmisser.

I kraft af områdernes størrelse er der mulighed for, at områderne bl.a. kan rumme en variation af lysåben, såvel tør som våd, natur og skov med heraf følgende variation i levesteder for dyr, planter og svampe.

Naturnationalparkerne forventes overvejende at blive etableret på arealer, der i forvejen er lysåbne naturarealer eller skov. Der kan imidlertid også indgå f.eks. arealer, der i dag dyrkes landbrugsmæssigt.

Naturnationalparkerne forventes i almindelighed at have en sådan størrelse og karakter, at der kan udsættes store planteædere, der lever i naturnationalparkerne hele året og holdes så ekstensivt som muligt og uden tilskuds fodring.

Det er Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeris vurdering, at robuste dyrearter, herunder visse kvæg- og hesteracer, under normale danske klimaforhold typisk vil kunne finde føde og tilstrækkeligt ly og læ i naturområder, der har en passende størrelse og en karakter med varieret, kuperet landskab og vekslende bevoksning, omfattende såvel skov som mere lysåbne græsningsarealer. Jordbundsforholdene skal give dyrene mulighed for at finde passende tørt leje.

Når dyr, der går ude hele året, ikke gives adgang til læskur eller bygning, hvor de kan søge ly og læ, er det en forudsætning, at arealet, hvor dyrene udsættes og holdes, har en sådan beskaffenhed, at deres behov tilgodeses. Naturnationalparker, hvor dyrene udsættes og holdes, forventes at ville have en passende størrelse og en karakter med varieret, kuperet landskab og vekslende bevoksning, omfattende såvel skov som mere lysåbne græsningsarealer, som kan sikre dyrene tilstrækkelig beskyttelse mod vejr og vind, herunder mulighed for at finde passende tørt leje. Samtidig er det hensigten, at der vil ske en løbende regulering af bestanden, så denne er tilpasset områdets størrelse og tilgængelig føde.

Det foreslåede *stk. 2* fastsætter, at tilladelse til etablering af en naturnationalpark meddeles af miljøministeren. Miljøministeren forudsættes at inddrage ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri, kulturministeren, erhvervsministeren, transportministeren og klima-, energi- og forsyningsministeren, før der meddeles tilladelse til etablering af en naturnationalpark.

Bestemmelsen har til hensigt at inddrage relevante ministerier i beslutningsgrundlaget for etablering af en naturnationalpark, herunder hensyntagen til andre samfundsinteresser end natur og biodiversitet som f.eks. friluftsliv og turisme, klimahensyn, kulturarv og hensyn til planlægning og infrastruktur.

Ved tilladelsen godkendes samtidig den udarbejdede projektbeskrivelse for etablering af naturnationalparken og forvaltningsplan, jf. §§ 61 d og 61 e.

Den foreslåede § 61 a, *stk. 3*, fastsætter, hvad en tilladelse efter *stk. 1* til etablering af en naturnationalpark indebærer for områdets forvaltning.

Det foreslåede *nr. 1* fastsætter, at området forvaltes med natur og biodiversitet som hovedhensyn med henblik på, at naturen i området så vidt muligt kan udvikle sig på egne præmisser. Dette indebærer navnlig, at forvaltningen af området vil blive udført med begrænset menneskelig indgriben, herunder at målrettet pleje af delområder begrænses, hvorved mere naturlige dynamikker, der følger af dyrenes græsning, hydrologiske forhold, almindeligt henfald af træer, naturlig opvækst m.v. får mulighed for at præge området. Det forventes bl.a. at betyde, at grænserne mellem skov og lysåben natur bliver mindre skarpe.

Udtrykket ”så vidt muligt” dækker over, at forvaltningen af områderne fortsat vil skulle ske under iagttagelse af anden lovgivning, herunder f.eks. dyrevelfærdsregler som begrænser mulighederne for helt at overlade indhegnede dyr til sig selv.

Holdes der store planteædende dyr bag hegn i en naturnationalpark, er det hensigten at justere størrelsen af deres bestande ved afskydning eller flytning, f.eks. hvis græsningstrykket ønskes ændret inden for naturnationalparken. I det omfang dyrene reproducerer sig, vil det af dyreetiske grunde som regel være nødvendigt at gennemføre en aktiv justering af bestandsstørrelserne af de udsatte dyr for derved at sætte grænser for, hvor mange dyr der er i naturnationalparken. For en beskrivelse af de dyrevelfærdsmæssige og dyresundhedsmæssige aspekter henvises til pkt. 2.2.2.2 og pkt. 3.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Der lægges op til, at naturnationalparkerne generelt vil blive friholdt for jagt, der ikke sker som led i forvaltningen af områderne. Det vil sige, at den statslige lodsejer (f.eks. Naturstyrelsen) som udgangspunkt forventes ikke at gennemføre jagtudleje, betalingsjagter, nyjægerjagter og invitationsjagter i naturnationalparkerne. Der vil dog fortsat være mulighed for bestandsregulerende jagt på vildtet i området, jagt på invasive arter eller hvis det på anden måde er konkret begrundet.

Det er endvidere hensigten, at der skal kunne gennemføres regulering af invasive og ikke-hjemmehørende arter og regulering af dyrearter som led i bekæmpelse eller forebyggelse af smitsomme sygdomme som f.eks. afrikansk svinepest eller rabies.

I forvaltningsplanen vil det blive angivet, om evt. eksisterende fiskeri i områdets søer og vandløb vurderes at være foreneligt med forvaltningen af naturnationalparken, der har natur og biodiversitet som hovedhensyn.

I det foreslåede *nr. 2* fastsættes det, at området, dvs. den enkelte naturnationalpark, friholdes for skov- og landbrugsproduktion, idet dette dog ikke gælder særlige forvaltningstiltag, der foretages med natur og biodiversitet som hovedhensyn. Ved særlige forvaltningstiltag forstås, at øvrige forvaltningstiltag, der foretages med natur og biodiversitet som hovedhensyn, ikke er tilstrækkelige.

Med friholdelse for skovbrugsproduktion menes, at skovene i naturnationalparkerne udlægges som urørt skov uden kommerciel hugst. Træer og buske skal som udgangspunkt gennemføre deres naturlige livscyklus og forgå naturligt og derved udgøre levesteder for bl.a. svampe, biller og mosser. Hvis det vurderes nødvendigt at fælde træer af sikkerhedsmæssige hensyn eller flytte træer, der er faldet ned over stier, beskyttede eller fredede sten- og jorddiger og fortidsminder eller lignende, udlægges træet som dødt ved i naturnationalparken, med mindre der er tale om ikke-hjemmehørende arter, der fjernes som en del af en naturgenopretningsindsats.

UDKAST

Med friholdelse for landbrugsproduktion menes, at der ikke i naturnationalparkerne vil foregå landbrugsmæssig arealanvendelse sted med henblik på opretholdelse eller forøgelse af udbyttet fra arealerne, og at der i øvrigt ikke vil foregå landbrugsproduktion af andre kommercielle hensyn, herunder med henblik på at kunne hjemtage landbrugsstøtte. Det bemærkes, at modtagelse af andre former for støtte eller tilskud til en aktivitet i en naturnationalpark ikke i sig selv vil indebære, at den pågældende aktivitet betragtes som landbrugsproduktion. Som konsekvens af den manglende mulighed for landbrugsmæssig arealanvendelse, vil arealerne ikke blive sprøjtet, gødsket, jordbehandlet (herunder pløjet eller tromlet) eller tilført jordforbedringsmidler (herunder kalkning). Der vil endvidere som udgangspunkt ikke blive foretaget såning eller plantning på arealerne, ligesom disse ikke vil blive høstet eller afpudset. Der vil ligeledes ikke kunne holdes husdyr, herunder bier, i naturnationalparkerne af kommercielle hensyn.

Det følger af den foreslåede bestemmelse i *stk. 4*, at miljøministeren i en tilladelse efter *stk. 1* uanset § 22, *stk. 3*, og § 23, *stk. 2*, kan tillade at området helt eller delvist indhegnes med henblik på helårsgræsning, hvis hegningen udføres på en sådan måde, at offentlighedens adgang til og fra området ikke forhindres eller vanskeliggøres unødigt, og at vildtets frie bevægelighed opretholdes i videst mulige omfang.

Offentlighedens adgang vil eksempelvis kunne sikres ved valg af hegnstype, udformning og placering, låger, færiste m.m. ligesom valg af hegnstyper, etablering af faunapassager m.v. vil kunne gøre det muligt, at det øvrige vildt kan bevæge sig så frit som muligt. Udsætning af dyr under hegn i naturnationalparkerne vil dog medføre, at den frie bevægelighed begrænses for vildtlevende dyr af samme art og/eller størrelse.

Der henvises til pkt. 2.2.1.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger for en beskrivelse af gældende ret.

Formålet med bestemmelsen er, at der som et led i at genskabe betingelser for de naturlige processer kan udsættes store planteædere med henblik på, at de kan udføre en vigtig økosystemfunktion. Bestemmelsen giver mulighed for, at der kan udsættes store planteædere (f.eks. hest, kvæg, europæisk bison, dådyr, krondyr og elg) samt evt. andre arter, der kan have en særligt positiv effekt på økosystemet i naturnationalparkerne. Det er hensigten, at dyrene lever i naturnationalparkerne hele året og holdes så ekstensivt som muligt og uden tilskudsfodring. Ved at lade de udsatte dyr indgå i naturen på mere naturlige præmisser udfylder de en vigtig nøglefunktion. De store planteædere vil bidrage til at genskabe vigtige økosystemfunktioner og dermed være med til at give bedre levevilkår og livsbetingelser for en række andre arter af dyr, planter og svampe, og de vil dermed bidrage til at sikre en biodiversitetsgevinst i naturnationalparkerne.

Naturnationalparker forventes i de fleste tilfælde at blive indhegnet med ét ydre hegn. Der forventes at blive opsat to typer hegn i naturnationalparkerne, kreaturhegn og vildtheqn. Hegnstypen vil afhænge af valg af, hvilke store planteædere der udsættes – nogle store planteædere kan holdes inde alene med kreaturhegn, mens andre arter kun kan holdes inde i områderne ved etablering af et vildtheqn.

Det er hensigten, at de udsatte dyr så vidt muligt skal have adgang til hele naturnationalparken, der som udgangspunkt derfor skal være ét stort sammenhængende naturområde. Veje og stier i naturnationalparkerne frahegnes dermed som udgangspunkt ikke for, at områderne kan forblive sammenhængende, hvorved vejene ikke kommer til at udgøre en barriere for dyrenes færden. Det kan dog på baggrund af en konkret vurdering være nødvendigt at frahegne dele af naturnationalparken permanent eller periodevis, f.eks. af hensyn til bevarelsen af fortidsminder eller sårbare naturtyper, hvor græsningen vurderes at kunne udgøre en trussel. Endvidere kan hegning f.eks. blive relevant i forbindelse med etablering af fangfolde med tilhørende hegnslinjer.

Tilladelse til hel eller delvis indhegning af området i medfør af bestemmelsen medfører ikke en tilsidesættelse af krav til hegnet, som måtte følge af anden lovgivning.

Hegningen kan på nærmere angivne strækninger udgøres af andre foranstaltninger med barrierevirkning for de udsatte dyr end almindelige hegn. Andre foranstaltninger med barrierevirkning er eksempelvis søer, der begrænser dyrenes mulighed for at forlade naturnationalparkens område.

Der henvises til pkt. 2.1.1 og pkt. 2.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Den foreslåede bestemmelse i § 61 a, *stk. 5, 1. pkt.*, fastsætter, at miljøministeren foretager offentlig bekendtgørelse om afgørelsen efter *stk. 1*. Det følger af det foreslåede *2. pkt.*, at offentlig bekendtgørelse kan ske udelukkende digitalt. Det er hensigten, at tilladelsen offentliggøres samtidig med, at tilladelsen meddeles ansøgeren, og det vil ske på Miljøministeriets hjemmeside.

Det følger af det foreslåede *stk. 6*, at miljøministeren offentliggør naturnationalparkens geografiske afgrænsning i en bekendtgørelse. Det forventes at ske i et kortbilag til bekendtgørelsen, hvor de nærmere koordinater angives så præcist, som der er muligt med henblik på, at der er klarhed over, hvor den enkelte naturnationalpark er beliggende.

Ad § 61 b

Efter Miljø- og Fødevarerklagenævnets praksis er der ikke hjemmel i vandløbsloven til at udlægge naturvandløb, og det vil derfor skulle følge af anden lovgivning, hvis et vandløb

skikkelse skal være dynamisk og afspejle uberørte forhold uden vandløbsvedligeholdelse, jf. herved vandløbslovens § 1, stk. 2.

Det følger på den baggrund af den foreslåede § 61 b, 1. pkt., at vandløbskvaliteten i en naturnationalpark tilladt efter den foreslåede § 61 a, stk. 1, skal afspejle uberørte forhold med en naturlig afstrømning og dynamik. Herved etableres udtrykkelig hjemmel til, at vandløbslovens bestemmelser ikke vil forhindre, at et vandløbs skikkelse og vandføringsevne efter omstændighederne kan være dynamisk og afspejle uberørte forhold uden vandløbsvedligeholdelse.

Efter 2. pkt. kan vandløbsmyndigheden kan dog under henvisning til andre væsentlige hensyn inden for eller uden for naturnationalparken fravige 1. pkt. Forslaget indebærer, at der i vandløbsmyndighedens konkrete afvejning kan inddrages andre væsentlige hensyn inden for eller uden for naturnationalparken. Dette kan inden for naturnationalparken f.eks. være hensyn til kulturarven, nødvendig infrastruktur, boliger eller andre bygninger, mens der uden for naturnationalparken også vil kunne tages hensyn til eventuelle konsekvenser af en mere dynamisk og uberørt vandløbskvalitet for bl.a. produktionsinteresser. Hertil kommer i øvrigt, at vandløbsmyndigheden, hvor dette måtte være relevant, skal inddrage hensyn betinget af EU-retlige forpligtelser i afvejningen.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2.3 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Ad § 61 c

Det følger af en foreslåede § 61 c, at ejeren af et område, der er omfattet af § 61 a, stk. 1, efter anmodning fra miljøministeren, og efter inddragelse af offentligheden og berørte myndigheder, udarbejder ansøgning om tilladelse til etablering af en naturnationalpark på et nærmere afgrænset område, herunder om hegning og helårsgræsning, jf. § 61 a, stk. 4. Hvis der er flere ejere, udarbejdes ansøgningen af ejerne i fællesskab.

Hovedformålet med naturnationalparkerne er at styrke natur og biodiversitet. Etableringen af de enkelte naturnationalparker kan ske i områder, hvor der kan opnås en biodiversitetsgevinst, og hvor det er foreneligt med andre samfundsinteresser og -hensyn, herunder friluftsliv og turisme, klima, færdselssikkerhed, kultur- og verdensarv, infrastruktur samt andre naturinteresser, som f.eks. omfattes af EU's naturdirektiver.

Det forudsættes derfor, at miljøministerens anmodning om udarbejdelse af en ansøgning afgives efter inddragelse af ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri, kulturministeren, erhvervsministeren, transportministeren og klima-, energi- og forsyningsministeren. Dette har til formål at sikre, at de nævnte ministres ressortområder indgår i vurderingen af, hvor det er hensigtsmæssigt at etablere en naturnationalpark. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 61 a, stk. 2.

Miljøministerens anmodning til en statslig lodsejer forudsætter, at der forud herfor har været en dialog mellem Miljøministeriet og den pågældende statslige lodsejer, som bl.a. kan omfatte

indledende undersøgelser og vurderinger af et specifikt område for at afgøre, om området har potentiale for en naturnationalpark. I bestemmelsen er forudsat, at lodsejeren inddrager offentligheden og berørte myndigheder i udarbejdelse af ansøgning om etablering af en naturnationalpark. Med offentligheden henvises blandt andet til lokalsamfundet, herunder de nærmeste lodsejere, lokale foreninger og brugergrupper med henblik på at lokale ønsker kan indgå i planlægningsfasen. Desuden forventes offentligheden i øvrigt at blive inddraget i processen, så bidrag og synspunkter kan indgå i forberedelsen af projektbeskrivelse for etablering af naturnationalparken og forvaltningsplanen. Med berørte myndigheder henvises f.eks. til kommuner, som påvirkes direkte eller indirekte som følge af den påtænkte naturnationalparks geografiske placering. Der kan også være statslige myndigheder, hvis sagsområde berøres af projektet. Hvis der er flere ejere af et område, som påtænkes at indgå i en naturnationalpark, vil processen, herunder især udarbejdelse af ansøgningen, skulle være tilrettelagt i fællesskab. Vedrørende flere statslige lodsejere henvises til pkt. 2.1.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Vedrørende tilladelse til hegning og helårsgræsning henvises til pkt. 2.2.1 og pkt. 2.2.4 i de almindelige bemærkninger

Den foreslåede 61 c, *stk. 2*, indebærer, at en ansøgning om etablering af en naturnationalpark skal indeholde en projektbeskrivelse for naturnationalparkens etablering og en forvaltningsplan for området, jf. §§ 61 d og 61 e.

Formålet med bestemmelsen er, at der dels kan tages stilling til forventede tiltag i etableringsfasen, som forventes at indgå i projektbeskrivelsen for etableringen af naturnationalparken og planerne for den videre forvaltning af området, som forventes at indgå i forvaltningsplanen.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 61 d om kravene til projektbeskrivelsen og § 61 e om kravene til forvaltningsplanen.

Ad § 61 d

Det følger af den foreslåede bestemmelse i § 61 d, at en projektbeskrivelse for etablering af en naturnationalpark skal indeholde en angivelse af områdets geografiske afgrænsning samt oplysninger om de i bestemmelsens nr. 1-7 angivne forhold:

Den foreslåede bestemmelse i § 61 d vil medføre, at den der ønsker at etablere en naturnationalpark, skal udarbejde en projektbeskrivelse for etablering af naturnationalparken. Projektbeskrivelsen skal sammen med forvaltningsplanen efter § 61 e, *stk. 1*, være grundlag for bedømmelsen af områdets egnethed som naturnationalpark.

Den foreslåede *nr. 1* fastsætter, at der skal afgives oplysninger om områdets nuværende status, herunder naturgrundlag, landskabelige forhold, veje, stier og andre anlæg samt fredet eller beskyttet kultur- og verdensarv. Vedrørende naturgrundlaget i området skal det bl.a. beskrives, hvorvidt der er beskyttet natur efter naturbeskyttelseslovens § 3, hvorvidt der i området findes bilag IV-arter i henhold til EU's naturbeskyttelsesdirektiver og hvorvidt der i området findes rødlistede arter m.m. Derudover skal områdets landskabelige forhold og områdets landskabshistorie beskrives, samt hvorvidt der i området er fredet eller beskyttet kultur- og

verdensarv, herunder om der i området er kendte fortidsminder eller beskyttede sten- og jorddiger.

Det foreslåede *nr. 2* indebærer, at ansøger i projektbeskrivelsen skal redegøre for, om naturnationalparkens etablering og forvaltningsplanens gennemførelse er afhængig af tilladelser, godkendelser eller dispensationer efter denne lov eller anden lovgivning, f.eks. museumsloven. Det kan f.eks. være dispensationer og tilladelser, der er nødvendige for at opsætte hegn eller gennemføre naturgenopretningstiltag. Formålet er, at der kan tages hensyn hertil i forbindelse med stillingtagen til en tilladelse til etablering af en naturnationalpark.

Det foreslåede *nr. 3* indebærer, at ansøger skal redegøre for forholdet til planlægning m.v. for området. Ved planlægning forstås planer m.v., som skal iagttages ved etablering af en naturnationalpark, f.eks. regler eller beslutninger efter § 3 i lov om planlægning, kommuneplaner og lokalplaner efter lov om planlægning, Natura 2000-planer efter miljømålsloven, Natura 2000-skovplaner, jf. kapitel 4 i lov om skove, regler om miljømål og om indsatsprogram udstedt med hjemmel i lov om vandplanlægning, råstofplaner efter råstofloven, jf. § 5 a i lov om råstoffer, eller anden planlægning, som kan være relevant. Ved m.v. forstås anden regulering af arealanvendelsen, herunder f.eks. eventuelle fredninger eller vildtreservater i området. Etablering og drift af en naturnationalpark vil således skulle ske under hensyntagen til gældende planer m.v. for arealanvendelsen og vil ikke tilsidesætte sådan planlægning, men vil evt. kunne forudsætte ændringer eller fravigelser heraf efter de gældende regler herfor. Formålet med bestemmelsen er, at sikre, at forholdet til gældende planlægning m.v. inddrages allerede i forbindelse med udarbejdelse af ansøgning og projektbeskrivelse.

Det foreslåede *nr. 4* indebærer, at der skal afgives oplysninger om planlagte tiltag og anlæg ved etableringen af området, herunder etablering af hegn, udsætning af store planteædere, veje og stier, trafiksikkerhedsmæssige foranstaltninger samt friluftsfaciliteter.

Det foreslåede *nr. 5* indebærer, at der skal afgives oplysninger om naturgenopretningstiltag i området, herunder planlagte tiltag til genopretning af naturlig hydrologi i området. Mulige naturgenopretningstiltag kan f.eks. være fældning og veteranisering af træer og etablering af naturlig hydrologi ved tilstopning af dræn og opfyldning af grøfter.

Endelig fastsætter det foreslåede *nr. 6*, at der skal afgives oplysninger om andre foranstaltninger. Formålet er, at der indgår oplysninger om andre foranstaltninger, der evt. påtænkes gennemført som led i etableringen af naturnationalparken.

Endelig fastsætter det foreslåede *nr. 7*, at projektbeskrivelsen skal indeholde oplysninger om, hvorledes den berørte offentlighed, berørte myndigheder og berørte lodsejere vil blive inddraget i den videre proces.

Ansøger skal redegøre for, hvordan inddragelse af berørte aktører forventes at finde sted, når naturnationalparken er etableret. Det kan være som led i den løbende forvaltning af området og som led i konkrete foranstaltninger som f.eks. naturgenopretningsprojekter eller løbende pleje af kulturarven. Den berørte offentlighed er bl.a. borgere, organisationer og foreninger, der besøger området, berørte myndigheder er f.eks. kommuner, der er involveret i myndighedsbehandling af sager knyttet til forvaltningen af en naturnationalpark og berørte lodsejere kan f.eks. være lodsejere, der har arealer, der støder op til naturnationalparken.

Ad § 61 e

Det følger af den foreslåede § 61 e, *stk. 1, nr. 1-10*, at en forvaltningsplan for en naturnationalpark under hensyn til § 61 a, *stk. 3, nr. 1* – hvorefter området forvaltes med natur og biodiversitet som hovedhensyn med henblik på, at naturen i området så vidt muligt kan udvikle sig på egne præmisser – skal omfatte udviklingsmål og principper for områdets forvaltning og drift, herunder økosystemer, naturtyper og arter, de udsatte dyr, friluftsliv og turisme, vandmiljø, kultur- og verdensarv, trafiksikkerhed, klimahensyn, afværgeforanstaltninger, naturgenopretningstiltag i området samt overvågning af udviklingen i naturnationalparken.

Det er hensigten med bestemmelsen, at forvaltningsplanen – med udgangspunkt i projektbeskrivelsens beskrivelse af områdets og naturens tilstand, planlagte konkrete tiltag m.v. – skal indeholde en beskrivelse af udviklingsmål og principper for forvaltningen af den enkelte naturnationalpark, dvs. de forhold der er relevante for dens forvaltning og drift.

Efter den foreslåede bestemmelse skal den statslige lodsejer således i forvaltningsplanen bl.a. beskrive, hvilke planer der er for forvaltning af økosystemer, naturtyper og arter samt de udsatte dyr. En naturnationalpark vil som udgangspunkt udgøre ét stort sammenhængende naturområde, hvor der så vidt muligt tilstræbes naturlige økosystemer. Forvaltningen skal så vidt muligt ikke målrettes den enkelte art eller den enkelte naturtype, men have fokus på de naturlige processer, som karakteriserer de økosystemer, arterne er udviklet i. Det tilstræbes at genskabe betingelserne for, at naturlige processer kan udfolde sig, ligesom menneskelig indgriben begrænses.

Som et led i at genskabe betingelser for de naturlige processer kan der udsættes store planteædere med henblik på, at de kan udføre en vigtig økosystemfunktion. Holdes der store planteædende dyr bag hegn i en naturnationalpark, er det hensigten, at forvaltningsplanen skal redegøre for principper for justering af størrelsen af deres bestande ved afskydning eller flytning, f.eks. hvis græsningstrykket ønskes ændret inden for naturnationalparken. I det omfang dyrene reproducerer sig, vil det af dyreetiske grunde som regel være nødvendigt at gennemføre en aktiv justering af bestandsstørrelserne af de udsatte dyr for derved at sætte grænser for, hvor mange dyr der er i naturnationalparken. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til den foreslåede § 61 a, *stk. 3, nr. 1*.

Hertil kommer bl.a. håndtering af den tilstedeværende kultur- og verdensarv, trafiksikkerheden i naturnationalparken, hvordan klimahensyn inddrages i forvaltningen af naturnationalparken, mulige afværgeforanstaltninger (målrettet naturpleje ift. beskyttede arter og naturtyper, anden beskyttet natur, kulturarv m.m., og bekæmpelse af invasive og ikke- hjemmehørende arter m.m.), forventede naturgenopretningstiltag, der iværksættes efter den indledende etableringsfase (veteranisering, indplantning af manglende hjemmehørende arter m.m.) samt overvågning af udviklingen i naturnationalparken i forhold til bl.a. natur, friluftsliv, turisme og kultur- og verdensarv.

Overvågning af naturudviklingen i naturnationalparkerne vil især have betydning for arealer uden for Natura 2000-områder, der ikke er dækket af NOVANA-programmet. Overvågning af udviklingen i naturnationalparkerne vil kunne medvirke til opsamling af erfaring og viden, der kan være nyttige bidrag til at vurdere resultaterne af gennemførte tiltag og behovet for at iværksætte yderligere tiltag, f.eks. målrettet forvaltning på enkelte naturarealer.

Det følger af det foreslåede 61 e, *stk. 2*, at forvaltningen skal medvirke til at gennemføre Natura 2000-planens langsigtede målsætning, hvis en naturnationalpark omfatter arealer inden for internationale naturbeskyttelsesområder, og at forvaltningen tillige skal medvirke til at opfylde fastsatte miljømål for overfladevandområder beliggende i naturnationalparken.

Til nr. 2

Det fremgår af § 71, *stk. 4*, i naturbeskyttelsesloven, at miljøministeren med henblik på gennemførelse af Det Europæiske Fællesskabs direktiver og beslutninger på naturbeskyttelsesområdet fastsætter regler om, i hvilke tilfælde og på hvilke vilkår der kan træffe afgørelser efter en række af lovens bestemmelser. For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.1.2.1.1 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Det følger af den foreslåede ændring af § 71, *stk. 4, nr. 1*, at den foreslåede bestemmelse i naturbeskyttelseslovens § 61 a, *stk. 1*, om tilladelse til etablering af en naturnationalpark foreslås tilføjet lovens § 71, *stk. 4, nr. 1*. Forslaget indebærer, at miljøministeren også fastsætter regler om meddelelse af sådanne tilladelser.

Det er hensigten, at miljøministeren med hjemmel i den foreslåede bestemmelse ændrer habitatbekendtgørelsen, således at sager om tilladelse til etablering af en naturnationalpark tilføjes bekendtgørelsens § 7, *stk. 2*. I forbindelse med behandlingen af sådanne sager vil miljøministeren således skulle opfylde kravet i habitatbekendtgørelsens § 6 om væsentlighedsvurdering og/eller habitatkonsekvensvurdering af det enkelte projekt samt bekendtgørelsens regler om beskyttelse af bilag IV-arter. Det bemærkes, at tilladelsen også omfatter den tilhørende projektbeskrivelse og forvaltningsplan, som også vil skulle omfattes af væsentlighedsvurderingen henholdsvis en eventuel habitatkonsekvensvurdering.

Det bemærkes, at de projekter, der omfattes af kravet om vurdering, er projekter som ikke direkte er forbundet med eller nødvendige for Natura 2000-områdets forvaltning. Tilladelsesmyndigheden vil i forbindelse med eventuelle miljøvurderinger, dvs. habitatvurdering og habitatkonsekvensvurdering samt VVM-screening og VVM-tilladelse, skulle inddrage alle relevante virkninger af projektet, herunder af de elementer som undtages fra krav om dispensation fra denne lov eller lov om skove som afledt virkning af tilladelsen til etablering af en naturnationalpark. Der henvises i den forbindelse også til bemærkningerne til § 1, nr. 1, (den foreslåede § 61 a) og § 2, nr. 1 og 3, og de almindelige bemærkninger til pkt. 2.2.4.

Til nr. 3

Lov om naturbeskyttelse § 73 indeholder regler om tilsyn. Kommunerne fører tilsyn med overholdelsen af loven og regler udstedt i medfør af loven, jf. § 73, stk. 1. Undtaget herfra er tilsyn med overholdelse af reglerne i lovens §§ 8 og 9 om klitfredning, § 15 om strandbeskyttelse og reglerne i lovens kapitel 5 om beskyttelse af plante- og dyrearter m.v., der varetages af miljøministeren, jf. § 73, stk. 2. Efter § 73, stk. 3, kan miljøministeren bestemme, at tilsynet udøves af en anden myndighed. I § 73, stk. 6, er der fastsat regler om gensidig udveksling af oplysninger om ulovlige forhold mellem kommunerne og miljøministeren for de områder, som hver myndighed fører tilsyn med. Der henvises til pkt. 2.1.2.2.1 i de almindelige bemærkninger for en beskrivelse af kompetencefordelingen og tilsynsmyndighedernes opgaver.

Det følger af den foreslåede ændring af § 73, *stk.* 2, at kapitel 8 a om naturnationalparker tilføjes bestemmelsen. Forslaget indebærer, at miljøministeren vil være tilsynsmyndighed efter naturbeskyttelsesloven for så vidt angår de særlige regler om naturnationalparker i kapitel 8 a. Det er hensigten, at tilsynskompetencen delegeres til en styrelse i Miljøministeriet.

Forslaget indebærer således, at hovedreglen i stk. 1, hvorefter kommunalbestyrelsen er tilsynsmyndighed, fraviges for så vidt angår tilsynet med overholdelsen af de særlige regler om naturnationalparker i det foreslåede kapitel 8 a.

Efter § 73, stk. 6, vil kommunalbestyrelsen skulle foretage indberetning til miljøministeren, når den får kendskab til et ulovligt forhold, som ikke omfattes af kommunalbestyrelsens tilsyn efter stk. 1.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 4

Det fremgår af § 78, stk. 4, 2. pkt., i lov om naturbeskyttelse, at miljøministerens afgørelser efter § 65 a, stk. 1 og 4, kan påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet efter kapitel 12, for så

UDKAST

vidt angår retlige spørgsmål. For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.1.2.3.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at § 78, *stk. 4, 2. pkt.*, i lov om naturbeskyttelse ændres, således at den foreslåede § 61 a, *stk. 1*, tilføjes bestemmelsen. Det følger heraf, at miljøministerens afgørelser om tilladelse til etablering af en naturnationalpark vil kunne påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet for så vidt angår retlige spørgsmål.

Den retlige klageadgang vil omfatte lovligheden af den meddelte tilladelse efter lovens § 61 a, *stk. 1*, i bred forstand. Retlige spørgsmål kan bl.a. være spørgsmål om hjemmel og regelfortolkning, spørgsmål om overholdelsen af forvaltningsretlige regler, herunder processuelle regler, eller spørgsmål om overholdelsen af andre processuelle krav i medfør af eksempelvis habitatreglerne. Nævnet vil derimod ikke få adgang til at omgøre eller ændre tilladelsen i relation til de skønsmæssige elementer heri.

Klage vil i øvrigt skulle ske efter den almindelige klageordning i lov om naturbeskyttelse, og forslaget skal ses i sammenhæng med den under § 1, nr. 1, foreslåede bestemmelse i § 61 a, *stk. 5*, som fastsætter, at miljøministeren foretager offentlig bekendtgørelse om afgørelser om tilladelse til etablering af en naturnationalpark.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 2 [skovloven]

Til nr. 1

§ 8 i lov om skove, jf. lovbekendtgørelse nr. 315 af 28. marts 2019 (herefter skovloven) indeholder regler om krav til driften og anvendelsen af fredskovpligtige arealer, herunder krav om højstammede træer, hugstmodenhed, foryngelsespligt og forbud mod dyrehold.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.2.4.1. i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Det foreslås, at § 8 i skovloven ikke skal gælde for fredskovpligtige arealer i en naturnationalpark omfattet af en tilladelse efter § 61 a i lov om naturbeskyttelse.

Forslaget indebærer, at skovlovens krav om højstammede træer, hugstmodenhed og foryngelsespligt ikke finder anvendelse på fredskovpligtige arealer som er beliggende inden for en naturnationalpark omfattet af en tilladelse til etablering af en naturnationalpark og tilhørende projektbeskrivelse og forvaltningsplan. Eventuelle særlige krav til driften af arealerne vil fremgå af tilladelsens vilkår og den tilhørende forvaltningsplan.

Hvis den naturlige tilgroning fejler eller skrider langsomt frem, søges det her med forslaget at lade administrationen af den konkrete naturnationalpark og overvejelser om eventuel

tilplantning være styret af formål og hensigt med naturnationalparken og ikke skovloven. Det er hensigten, at arealerne som udgangspunkt friholdes for skov- og landbrugsproduktion, se også de almindelige bemærkninger pkt. 2.1.1.2.

Den foreslåede fravigelse fra forbuddet mod dyrehold i § 8, nr. 4, i skovloven indebærer bl.a., at udsættelse af store planteædere i en naturnationalpark ikke vil kræve dispensation til dyrehold efter skovlovens § 8.

Til nr. 2

De foreslåede ændringer i § 11, stk. 2, nr. 1 og 2, er af redaktionel karakter og en konsekvens af forslaget om at indsætte et nyt nummer 3 i stk. 2, jf. den under § 2, nr. 3, foreslåede ændring.

Til nr. 3

Det fremgår af § 11 i lov om skove, jf. lovbekendtgørelse nr. 315 af 28. marts 2019 (herefter skovloven), at der på fredskovspligtige arealer må der ikke opføres bygninger, etableres anlæg, gennemføres terrænændringer eller anbringes affald. Forbuddet gælder dog ikke for byggeri, arbejdsskure på op til 10 m², anlæg eller terrænændringer, som er nødvendige for skovdriften, og spejderhytter, skovbørnehaver og lignende byggeri, der særligt tilgodeser børns og unges friluftsliv. Miljøministeren kan dispensere fra forbuddet efter § 38.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.2.4.1. i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Det følger af den foreslåede ændring af § 11, stk. 2, som indsætter et nyt nr. 3, at skovlovens § 11, stk. 1, ikke skal gælde for bygninger, anlæg eller terrænændringer, herunder hegn, som miljøministeren efter § 61 a i lov om naturbeskyttelse har meddelt tilladelse til, og som er nødvendige for at styrke områdets natur og biodiversitet. Forslaget er primært rettet mod opsætning af hegn, men vil også indebære en fravigelse af forbuddet for så vidt angår andre typer anlæg og byggeri eller terrænændringer, som er nødvendige for at styrke områdets biodiversitet under hensyn til formålet med naturnationalparken. Forslaget skal ses i sammenhæng med den under § 1, nr. 1, foreslåede nye ordning for meddelelse af tilladelse til etablering af naturnationalparker, som er nærmere beskrevet i pkt. 2.1.1.2.

Til nr. 4

Det fremgår af § 38 i lov om skove, jf. lovbekendtgørelse nr. 315 af 28. marts 2019 (herefter skovloven), at miljøministeren, når særlige grunde taler for det, kan dispensere fra bestemmelserne i § 8, § 9, nr. 1 og 2, § 10, nr. 4, § 11, stk. 1, og §§ 12 og 26-28. Med hjemmel i skovlovens § 46, stk. 4, nr. 2, er det i habitatbekendtgørelsens § 7, stk. 1, nr. 2 fastsat, at kravet i habitatbekendtgørelsens § 6 om habitat-screening og/eller habitatvurdering af det enkelte projekt gælder for sager om dispensation efter §§ 26-28 i skovloven.

UDKAST

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.2.4.1 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Det følger af den foreslåede ændring af § 38 i lov om skove, at uanset stk. 1 gør miljøministeren undtagelse fra §§ 26-28 for aktiviteter i en naturnationalpark omfattet af en tilladelse efter § 61 a i lov om naturbeskyttelse, medmindre det vil stride mod regler fastsat i medfør af § 46, stk. 4, nr. 2.

Den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 2, nr. 4, vil medføre, at kravet om, at der skal være tale om et særligt tilfælde og den gældende praksis for, hvornår der meddeles dispensation, fraviges for så vidt angår aktiviteter i en naturnationalpark, som omfattes af bestemmelserne i § 26, § 27 eller § 28, og som der er meddelt tilladelse til efter den foreslåede § 61 a i lov om naturbeskyttelse. Der skal således efter forslaget altid meddeles dispensation fra disse bestemmelser, medmindre det efter reglerne i habitatbekendtgørelsen ikke er muligt at meddele dispensation.

Øvrige hensyn, som efter gældende praksis vil begrunde afslag på dispensation, vil efter forslaget ikke længere skulle varetages efter skovloven.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2.4.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 3 [dyrevelfærdsloven]

Til nr. 1

Dyrevelfærdslovens § 3 fastsætter, at enhver, der holder dyr, skal sørge for, at de behandles omsorgsfuldt, herunder at de huses, fordres, vandes og passes under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov i overensstemmelse med anerkendte praktiske og videnskabelige erfaringer.

Dyrevelfærdslovens § 9, stk. 1, fastsætter endvidere, at enhver, der holder dyr, skal sørge for, at dyret tilses mindst en gang om dagen. Efter dyrevelfærdslovens § 9, stk. 2, gælder kravet i stk. 1 ikke fritgående dyr på græs eller lignende. Sådanne dyr skal dog tilses jævnlige.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til afsnit 2.2.2.1. i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Med lovforslagets § 3, nr. 1, foreslås indsat et nyt kapitel 4 a i dyrevelfærdsloven om særlige bestemmelser for dyr, som udsættes i naturnationalparker.

Der foreslås således indsat en ny § 20 a, hvorefter ministeren for fødevarer, fiskeri og ligestilling for at imødekomme hensynet til natur og biodiversitet i en naturnationalpark tilladt efter § 61 a i lov om naturbeskyttelse på nærmere betingelser kan dispensere fra bestemmelserne i dyrevelfærdslovens § 3 og § 9, stk. 1 og 2, for så vidt angår bestemte dyrehold, herunder dyr,

der udsættes i en naturnationalpark omfattet af det med lovforslagets § 1 foreslåede kapitel 8 a i naturbeskyttelsesloven, samt disse dyrs afkom.

Den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 3, nr. 1, vil medføre, at ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan meddele dispensation fra dyrevelfærdslovens § 3 og § 9, stk. 1 og 2, for dyrehold, der udsættes i naturnationalparker, og i samme forbindelse fastsætte betingelser, som skal være opfyldt, for at der kan meddeles en sådan dispensation. Betingelserne vil bl.a. kunne omfatte krav til arealets beskaffenhed, hvilke dyr der må udsættes i naturnationalparken, tilsyn, behandling eller aflivning af syge, afmagrede eller tilskadekomne dyr samt regulering af bestanden af de udsatte dyr og deres afkom.

Ved meddelelse af dispensation efter stk. 1 skal følgende iagttages:

De dyrearter og -racer, der udsættes i en naturnationalpark, skal være egnede til at gå ude hele året. Det er således ikke alle racer af f.eks. kvæg eller heste, som anses for egnede til at gå ude hele året rundt. Af kvægracer, som anses for egnede til at gå ude året rundt, kan f.eks. nævnes Skotsk Højlandskvæg, Galloway, Angus, Hereford og Welsh Black samt europæisk bison. For så vidt angår heste er hesteracer, såsom islandske heste, konik-heste, przewalski-heste, exmoor ponyer og shetlandsponyer, der som udgangspunkt anses som egnet til at gå ude året rundt uden adgang til læskur eller bygning, hvor alle dyr samtidig kan hvile på et tørt, strøet leje. Ved meddelelse af dispensation og fastsættelse af vilkår efter den foreslåede § 20 a vil der for så vidt angår de dyrearter og racer, der udsættes, skulle/kunne stilles krav/vilkår om egnethed til at gå ude året rundt. Dette gælder alle dyrearter. Dyrene skal endvidere være ved godt huld, når de udsættes, ligesom der vil skulle gribes ind, hvis dyrene på grund af fødemangel, parasitproblemer eller andet kommer i for dårligt huld.

Når dyr, der går ude hele året, ikke gives adgang til læskur eller bygning, hvor de kan søge ly og læ, er det en forudsætning, at arealet, hvor dyrene udsættes og holdes, har en sådan beskaffenhed, at deres behov tilgodeses. Naturnationalparken, hvor dyrene udsættes og holdes, skal have en passende størrelse og en karakter med varieret, kuperet landskab og vekslende bevoksning, omfattende såvel skov som mere lysåbne græsningsarealer. Jordbundsforholdene skal give dyrene mulighed for at finde passende tørt leje. Det skal således sikres, at arealet giver dyrene tilstrækkelig beskyttelse mod vejr og vind, herunder mulighed for at finde passende tørt leje, og at arealet kan give dyrene tilstrækkelig mulighed for at finde føde.

Bestanden af de udsatte dyr og dyrenes afkom skal tilses jævnlige med henblik på at sikre, at bestanden klarer sig i det naturlige miljø, hvor de er blevet udsat, og med henblik på at sikre en effektiv sygdomsovervågning m.v. af bestanden. Tilsynsfrekvensen kan variere, da det kan være nødvendigt med et hyppigere tilsyn i perioder med f.eks. hårdt vintervejr, eller når dyrene har fået afkom. Tilsynet skal endvidere kunne sikre, at dyr, der er syge, afmagrede eller tilskadekomne opdages tids nok til, at de aflives uden unødigt ophold, hvis det vil være uforsvarligt at lade dyret leve uden passende behandling eller pleje.

Tilsynet med de udsatte dyr og deres afkom kan ske på forskellige måder, f.eks. ved at opsynspersoner foretager syning af enkelt individer, men dette kan suppleres med overvågning

med f.eks. droner, vildtkamera m.v. Det er Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeris vurdering, at et tilsyn indeholder et væsentligt element af visuel inspektion, som foretages af opsynspersonale, som har kundskab i den konkrete dyreart og dyrs velfærd og sundhed, hvorfor teknologi alene kan supplere tilsynet. Overvågning med mekaniske hjælpemidler kan således ikke erstatte det fysiske tilsyn, som udføres af opsynspersonalet.

Der skal endvidere ske regulering af bestanden i naturnationalparken ved f.eks. flytning eller aflivning af dyr, hvis tilsynet med de udsatte dyr og deres afkom viser, at der er risiko for, at bestanden stiger til en størrelse, hvor dyrene ikke kan klare sig, fordi der ikke er tiltrækkeligt med føde eller mulighed for, at alle dyr kan finde ly og læ m.v.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.2. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 4 [mark- og vejfredsloven]

Til nr. 1

Mark- og vejfredsloven fastsætter i § 15, stk. 1, at husdyr ikke må græsse på arealer tilhørende offentlige veje eller tøjres så tæt på, at de kan nå ud på vejene. Af § 15, stk. 2, fremgår det, at tyre over 1 ½ år og uvane kreaturer kun må græsse på marker, som grænser op til offentlig tilgængelig vej, hvis de er forsvarligt tøjret, eller marken er frahegnet vejen på betryggende måde. Og endelig bestemmes det i stk. 3, at tilsvarende bestemmelser også kan fastsættes for private veje, der er åbne for almindelig færdsel.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.2.5.1 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Med lovforslagets § 4, foreslås indsat en ny § 15 a, der fastsætter, at reglerne i § 15, stk. 1-3, ikke finder anvendelse i en naturnationalpark omfattet af en tilladelse efter § 61 a i lov om naturbeskyttelse.

Formålet med ændringen er at gøre det muligt at kunne lade udsatte husdyr bevæge sig frit og uhindret rundt inde i naturnationalparker. Det må i den forbindelse antages, at de udsatte dyr vil bevæge sig rundt på og omkring de offentlige og private veje i parkerne, som er åbne for offentlig færdsel.

Den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 4 vil medføre, at der inde i nationalparker ikke vil være pligt til at opsætte hegning eller træffe andre foranstaltninger, der kan hindre de udsatte husdyr fra at bevæge sig ud på veje, der er åbne for offentlig og almindelig trafik.

Den foreslåede bestemmelse vedrører alene arealer inde i naturnationalparker. Mark- og vejfredslovens regel om, at husdyr skal holdes inde på eget område, gælder uændret. Udsættes der husdyr i en naturnationalpark, skal det derfor sikres, at de ikke kan bevæge sig ind på anden mands arealer, eller ud på en vej eller sti, der ligger uden for naturnationalparken.

Til § 5 [færdselsloven]

Til nr. 1

Efter færdselslovens § 88, stk. 1, 1. pkt., skal heste, kreaturer m.v. være forsvarligt bevogtet, når de færdes på vej. Dyrene ikke må være tøjret således, at de kan nå ind på vejen, jf. § 88, stk. 1, 2. pkt. Ifølge § 88 stk. 1, 3. pkt., skal dyr, der ikke er tøjret, være adskilt fra vej ved en forsvarlig indhegning.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.6.1.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

I lovforslagets § 5, nr. 2, foreslås indsat et nyt stk. 2 i § 88, hvorefter kravet til indhegning efter stk. 1, ikke gælder for vejstrækninger i områder, hvor der er meddelt tilladelse til etablering af naturnationalparker efter lov om naturbeskyttelse, hvis vejstrækningen ikke fungerer som en væsentlig færdselsåre. Der henvises nærmere til lovforslagets bemærkninger til § 5, nr. 2.

For at sikre, at opmærksomheden henledes på den foreslåede undtagelsesregel i færdselslovens § 88, stk. 2, foreslås det, at der i § 88, *stk. 1, 3. pkt.*, indsættes tilføjelsen » jf. dog stk. 2«.

Til nr. 2

Efter færdselslovens § 88, stk. 1, 1. pkt., skal heste, kreaturer m.v. være forsvarligt bevogtet, når de færdes på vej. Dyrene ikke må være tøjret således, at de kan nå ind på vejen, jf. § 88, stk. 1, 2. pkt. Ifølge § 88 stk. 1, 3. pkt., skal dyr, der ikke er tøjret, være adskilt fra vej ved en forsvarlig indhegning.

Bestemmelsens opremsning af, hvilke dyr, der er omfattet af bestemmelsen, er ikke udtømmende, jf. brug af ordet ”m.v.”. Større husdyr, dvs. hornkvæg, får, geder og svin, anses for omfattet. Derudover er større dyr, som f.eks. hjorte, elge og europæisk bison omfattet af kravet om hegnspligt i færdselslovens § 88, stk. 1, i det omfang de udsættes i et afgrænset område og med jævne mellemrum tilses med henblik på at sikre dyrenes velbefindende.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.6.1.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at der i § 88, indsættes et nyt stykke som *stk. 2*, hvoraf vil følge, at kravet til indhegning efter stk. 1, ikke gælder for vejstrækninger i områder, hvor der er meddelt tilladelse til etablering af naturnationalparker efter lov om naturbeskyttelse, hvis vejstrækningen ikke fungerer som en væsentlig færdselsåre.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at pligten til at indhegne større dyr i færdselslovens § 88, stk. 1, ophæves, når der er tale om arealer, som der er givet tilladelse til at etablere som naturnationalparker efter lov om naturbeskyttelse.

I medfør af den foreslåede bestemmelse er det en forudsætning for undtagelse til hegnspligten, at den pågældende vejstrækning ikke fungerer som en væsentlig færdselsåre.

UDKAST

Med en væsentlig færdselsåre menes en vej, der er klassificeret som en gennemfartsvej eller en fordelingsvej, og som har afvikling af gennemgående trafik som det primære formål. Derimod vil man ikke anse en vej, der er klassificeret som en lokalvej, og som har til formål at sikre god tilgængelighed og betjener trafikken det sidste stykke frem til målet, for at være en væsentlig færdselsåre.

Fastlæggelse af vejklassificering foretages af vejmyndigheden.

Det vil efter en konkret vurdering af lokale forhold være muligt at nedklassificere en vej fra en fordelingsvej til en lokalvej. Nedklassificeringen sikres ved, at vejens udformning tilpasses en lav hastighed, og at der sker omlægning af gennemgående trafik til det omkringliggende vejnet, uden at dette medfører store gener.

Hvis en vej anses for at være en væsentlig færdselsåre, vil strækningen ikke være omfattet af undtagelsesbestemmelsen i det foreslåede stk. 2. Dette vil også være tilfældet, selvom vejstrækningen går igennem et område, hvor der er meddelt tilladelse til etablering af naturnationalparker efter lov om naturbeskyttelse. Det betyder, at hegnspligten i færdselslovens § 88, stk. 1, i så fald vil gælde, og der vil ikke kunne udsættes større dyr op til en sådan vejstrækning, uden at dyrene indhegnes.

Da den foreslåede undtagelsesbestemmelse alene finder anvendelse i områder, hvor der er meddelt tilladelse til etablering af naturnationalparker efter lov om naturbeskyttelse, vil bestemmelsen medføre, at det vil være nødvendigt at sikre, at udsatte dyr ikke bevæger sig uden for det pågældende område.

Det foreslås endvidere, at der i § 88 indsættes et nyt *stk. 3*, hvoraf vil følge, at transportministeren kan fastsætte nærmere regler om tiltag til at sikre færdselssikkerheden i naturnationalparker, hvor kravet til indhegning ikke gælder i medfør af stk. 2, herunder krav om trafiksikkerhedsrevision forud for meddelelse af tilladelse til etablering af en naturnationalpark efter lov om naturbeskyttelse.

Bestemmelsen medføre, at transportministeren vil kunne fastsættes regler om tiltag for at sikre, at undladelse af hegning sker færdselssikkerhedsmæssigt forsvarligt i de tilfælde, hvor vejstrækninger i en naturnationalpark, ikke udgøres af væsentlige færdselsåre, og hvor det derfor i medfør af den foreslåede undtagelsesbestemmelse i færdselslovens § 88, stk. 2, vil blive muligt at undlade hegning ved udsættelse af større planteædere.

Den foreslåede bemyndigelsesbestemmelse vil blive anvendt til at fastsætte nærmere regler om, at dele af de regler, som gælder for trafiksikkerhedsrevision af TEN-T-vejnettet efter bekendtgørelse nr. 850 af 18. juni 2018 om forvaltning af vejinfrastrukturens sikkerhed vil finde

anvendelse for etablering af naturnationalparker, hvor færdselslovens krav til indhegning ikke gælder i medfør af den foreslåede bestemmelse i færdselslovens § 88, stk. 2.

Der vil ved fastsættelse af de pågældende regler skulle tages hensyn til, at der i de pågældende tilfælde, ikke er tale om et nyt anlægsprojekt eller en væsentlig ændring af et eksisterende vejnet.

Der vil derimod være tale om en gennemgang af et eksisterende vejnet med særlig fokus på den færdselssikkerhedsmæssige udfordring, der er forbundet med større dyr på vej. Der vil på den baggrund f.eks. ikke være behov for, at trafiksikkerhedsrevisionen skal gennemføres i det samme antal trin, som foreskrives i forhold til nye anlægsprojekter og ændringer af eksisterende vejnet.

Der vil blive fastsat regler om, at det vil være ejeren af arealet, der som ansøger og kommende tilladelsesindehaver skal have ansvaret for, at trafiksikkerhedsrevision gennemføres i overensstemmelse med reglerne herfor.

En trafiksikkerhedsrevision vil munde ud i en række anbefalinger til sikring af de færdselssikkerhedsmæssige forhold. Dette vil f.eks. kunne være anbefalinger om nedsættelse af hastighedsgrænsen efter færdselslovens § 92 a, stk. 2, med tilhørende hastighedsdæpende foranstaltninger eller etablering af færreste. Der vil dog ikke blive fastsat regler om, at vejmyndigheden har pligt til at følge de anbefalinger, som trafiksikkerhedsrevisionen munder ud i.

De pågældende tiltag vil skulle iværksættes af den pågældende vejmyndighed i det omfang vejmyndigheden vælger at følge anbefalingerne fra trafiksikkerhedsrevisionen. Tiltagene vil endvidere skulle fastsættes efter de regler, der i øvrigt måtte finde anvendelse herfor i den færdsels- og vejretlige lovgivning. F.eks. træffes afgørelse om fastsættelse af lokale hastighedsgrænser efter færdselslovens § 92 a, stk. 2, af politiet efter forhandling med vejmyndigheden. Etablering af vejbump og andre hastighedsforanstaltninger vil endvidere skulle ske i overensstemmelse med reglerne herfor i bekendtgørelse nr. 620 af 17. juni 2019 om vejbump og andre hastighedsdæpende foranstaltninger, ligesom skiltning og andre former for vejafmærkning vil skulle ske i overensstemmelse med reglerne herfor i bl.a. bekendtgørelse nr. 1633 af 20 december 2017 om anvendelse af vejafmærkning.

Det vil derfor være nødvendigt med et tæt samarbejde og dialog mellem den statslige myndighed, der ansøger om etablering af naturnationalparken, den kommune, der er vejmyndighed for vejnettet i det pågældende område, og det stedlige politi.

Der henvises i øvrigt til 2.2.6.1.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 6

Det foreslås i *stk. 1*, at loven træder i kraft den 1. juli 2021.

Det foreslås i *stk. 2*, at reglerne i §§ 61 c-61 e, *stk. 1*, i lov om naturbeskyttelse, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 1, ikke finder anvendelse for naturnationalparkerne ved Fussingø og i Gribskov. Dette hænger sammen med, at forberedelsen af disse to naturnationalparker er igangsat inden lovforslagets fremsættelse. Dette indledende arbejde er bygget op på en anden måde end angivet i de foreslåede bestemmelser i naturbeskyttelseslovens §§ 61 c-61 e, *stk. 1*. Det findes derfor mest hensigtsmæssigt, at naturnationalparkerne ved Fussingø og i Gribskov alene bliver omfattet af de foreslåede bestemmelser i naturbeskyttelseslovens § 61 a (tilladelse til etablering), § 61 b (krav til vandløbskvaliteten), og § 61 e, *stk. 2* (forholdet til Natura 2000-planens langsigtede målsætning og fastsatte miljømål for overfladevandområder). Det er således hensigten, at miljøministeren meddeler tilladelse til etablering af de første to naturnationalparker efter den foreslåede § 61 a i lov om naturbeskyttelse på baggrund af endeligt projektforslag fra Naturstyrelsen udarbejdet i henhold til planerne for etableringen af disse naturnationalparker, der fremgår af Naturstyrelsens hjemmeside.

Den endelige geografiske afgrænsning af naturnationalparkerne ved Fussingø og i Gribskov vil blive offentliggjort i en bekendtgørelse, jf. den foreslåede § 61 a, *stk. 6*, i lov om naturbeskyttelse.

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland. Naturbeskyttelsesloven, skovloven, dyrevelfærdsloven og færdselsloven gælder ikke for Færøerne og Grønland og kan heller ikke sættes i kraft for disse landsdele, jf. herved naturbeskyttelseslovens § 105, skovlovens § 73, dyrevelfærdslovens § 75 og færdselslovens § 143. Efter mark- og vejfredslovens § 33 gælder denne lov ikke for Færøerne.

Ifølge færdselslovens § 143 gælder loven ikke for Færøerne og Grønland, og færdselsloven indeholder ikke en anordningsbestemmelse om, at lovenes regler kan sættes i kraft for Færøerne og Grønland. Nærværende lovforslag om ændring af færdselsloven indeholder derfor ikke en anordningsbestemmelse om, at lovforslagets § 5 kan sættes i kraft for Færøerne og Grønland, og af den grund er der ikke indsat en territorialbestemmelse i lovforslaget i relation til lovforslagets § 5.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

<i>Gældende formulering</i>	<i>Lovforslaget</i>
	<p>§ 1 I lov om naturbeskyttelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 240 af 13. marts 2019, som ændret ved § 2 i lov nr. 135 af 25. februar 2020 og lov nr. 1057 af 30. juni 2020, foretages følgende ændringer:</p>
	<p>1. Efter kapitel 8 indsættes:</p> <p>»Kapitel 8 a <i>Naturnationalparker</i></p> <p><i>Tilladelse</i></p> <p>§ 61 a. En naturnationalpark kan efter tilladelse etableres på et større statsejet område.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Tilladelse efter stk. 1 meddeles af miljøministeren.</p> <p><i>Stk. 3.</i> En tilladelse efter stk. 1 indebærer:</p> <p>3) Området forvaltes med natur og biodiversitet som hovedhensyn med henblik på, at naturen i området så vidt muligt kan udvikle sig på egne præmisser.</p> <p>4) Området friholdes for skov- og landbrugsproduktion. Dette gælder dog ikke særlige forvaltningstiltag, der foretages med natur og biodiversitet som hovedhensyn.</p>

Stk. 4. I en tilladelse efter stk. 1 kan miljøministeren uanset § 22, stk. 3, og § 23, stk. 2, tillade, at området helt eller delvist indhegnes med henblik på helårsgræsning, hvis hegningen udføres på en sådan måde, at offentlighedens adgang til og fra området ikke forhindres eller vanskeliggøres unødigt, og at vildtets frie bevægelighed opretholdes i videst mulige omfang.

Stk. 5. Miljøministeren foretager offentlig bekendtgørelse om afgørelser efter stk. 1. Offentlig bekendtgørelse kan ske udelukkende digitalt.

Stk. 6. Miljøministeren offentliggør naturnationalparkens geografiske afgrænsning i en bekendtgørelse.

§ 61 b. Vandløbskvaliteten i en naturnationalpark tilladt efter § 61 a, stk. 1, skal afspejle uberørte forhold med en naturlig afstrømning og dynamik. Vandløbsmyndigheden kan dog under henvisning til andre væsentlige hensyn inden for eller uden for naturnationalparken fravige 1. pkt.

Ansøgning

§ 61 c. Ejeren af et område, der er omfattet af § 61 a, stk. 1, udarbejder efter anmodning fra miljøministeren, og efter inddragelse af offentligheden og berørte myndigheder, ansøgning om tilladelse til etablering af en naturnationalpark på et nærmere afgrænset område, herunder om hegning og helårsgræsning, jf. § 61 a, stk. 4. Hvis der er flere ejere,

	<p>udarbejdes ansøgningen af ejerne i fællesskab.</p> <p><i>Stk. 2.</i> En ansøgning efter stk. 1 skal indeholde en projektbeskrivelse for naturnationalparkens etablering og en forvaltningsplan for området, jf. §§ 61 d og 61 e.</p> <p>§ 61 d. En projektbeskrivelse for etablering af en naturnationalpark skal indeholde en angivelse af områdets geografiske afgrænsning og oplysninger om:</p> <ol style="list-style-type: none">1) Områdets nuværende status, herunder naturgrundlag, landskabelige forhold, veje, stier og andre anlæg samt fredet kultur- og verdensarv.2) Om naturnationalparkens etablering og forvaltningsplanens gennemførelse er afhængig af tilladelser, godkendelser eller dispensationer efter denne lov eller anden lovgivning.3) Forholdet til planlægning m.v. for området.4) Planlagte tiltag og anlæg ved etableringen af området, herunder etablering af hegn, udsætning af store planteædere, veje og stier, trafiksikkerhedsmæssige foranstaltninger samt friluftsfaciliteter.5) Naturgenopretningsinitiativer inden for området, herunder planlagte tiltag til genopretning af naturlig hydrologi i området og de
--	--

UDKAST

	<p>forventede konsekvenser heraf.</p> <p>6) Andre foranstaltninger.</p> <p>7) Inddragelsen af den berørte offentlighed, berørte myndigheder og berørte lodsejere i den videre proces.</p> <p>§ 61 e. En forvaltningsplan for en naturnationalpark skal under hensyn til § 61 a, stk. 3, nr. 1, omfatte udviklingsmål og principper for områdets forvaltning og drift, herunder</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. økosystemer, naturtyper og arter, 2. udsatte dyr, 3. friluftsliv og turisme, 4. kultur- og verdensarv, 5. vandmiljø, 6. trafiksikkerhed, 7. klimahensyn, 8. afværgeforanstaltninger, 9. naturgenopretningstiltag i området samt 10. overvågning af udviklingen i naturnationalparken. <p><i>Stk. 2.</i> Hvis en naturnationalpark omfatter arealer inden for internationale naturbeskyttelsesområder, skal forvaltningen medvirke til at gennemføre Natura 2000-planens langsigtede målsætning. Forvaltningen skal tillige medvirke til at opfylde fastsatte miljømål for overfladevandområder beliggende i naturnationalparken.«</p>
<p>§ 71. --- <i>Stk. 2-3 ---</i></p>	<p>2. I § 71, stk. 4, nr. 1, ændres ”og § 32” til: ”§ 32 og § 61 a, stk. 1”.</p>

<p><i>Stk.</i> 4. Miljø- og fødevareministeren fastsætter med henblik på gennemførelse af Det Europæiske Fællesskabs direktiver og beslutninger på naturbeskyttelsesområdet regler om, i hvilke tilfælde og på hvilke vilkår</p> <p>1) tilladelser kan meddeles efter § 8 a, stk. 1, nr. 7, § 15 a, stk. 1, nr. 6, § 31, stk. 1, og § 32, 2-7)</p> <p><i>Stk.</i> 5-6. ---</p>	
<p>§ 73. ---</p> <p><i>Stk.</i> 2. Miljø- og fødevareministeren påser overholdelsen af reglerne i § 8 og § 9 om klitfredning, § 15 om strandbeskyttelseslinjen og reglerne i kap. 5 om beskyttelse af plante- og dyrearter m.v.</p> <p><i>Stk.</i> 3-7---.</p>	<p>3. I § 73, <i>stk.</i> 2, ændres ”og reglerne i kap. 5 om beskyttelse af plante- og dyrearter m.v.” til: ”, reglerne i kap. 5 om beskyttelse af plante- og dyrearter m.v. og kap. 8 a om naturnationalparker”.</p>
<p>§ 78. ---</p> <p><i>Stk.</i> 2-3. ---</p> <p><i>Stk.</i> 4. Miljø- og fødevareministerens afgørelser efter § 9, § 11, stk. 1 og 2, § 27, stk. 1 og 2, § 53, stk. 1, 2 og 4, og § 65 b, stk. 1, og 3-7 kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som behandler sagen i den læge afdeling, jf. § 3, stk. 1, nr. 9, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet efter bestemmelserne i dette kapitel. Miljø- og fødevareministerens afgørelser efter § 65 a, stk. 1 og 4, kan påklages til Miljø- og</p>	<p>4. I § 78, <i>stk.</i> 4, 2. pkt., ændres ”og § 65 a, stk. 1 og 4,” til: ”§ 61 a, stk. 1, og § 65 a, stk. 1 og 4, ”.</p>

<p>Fødevareklagenævnet efter kapitel 12, for så vidt angår retlige spørgsmål.</p> <p>Stk. 5-7. ---</p>	
	<p style="text-align: center;">§ 2</p> <p>I lov om skove, jf. lovbekendtgørelse nr. 315 af 28. marts 2019, foretages følgende ændringer:</p>
<p>§ 8. For det enkelte fredskovspligtige areal gælder:</p> <p>1) Arealet skal holdes bevokset med træer, der danner, eller som inden for et rimeligt tidsrum vil danne, sluttet skov af højstammede træer.</p> <p>2) Hugst bortset fra tynding må ikke finde sted, før bevoksningen eller det enkelte træ har opnået en alder eller dimension, hvor den er hugstmoden.</p> <p>3) Arealet skal senest 10 år efter afvikling af en hugstmoden bevoksning opfylde kravet i nr. 1.</p> <p>4) Dyrehold er forbudt. Forbuddet gælder dog ikke på arealer, der lovligt kan holdes uden træbevoksning, jf. § 10.</p>	<p>1. I § 8 indsættes som <i>stk. 2</i>:</p> <p>»<i>Stk. 2.</i> Stk. 1 gælder ikke for fredskovspligtige arealer i en nationalpark omfattet af en tilladelse efter § 61 a i lov om naturbeskyttelse.«</p>
<p>§ 11. På fredskovspligtige arealer må der ikke opføres bygninger, etableres anlæg, gennemføres terrænændringer eller anbringes affald.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Stk. 1 gælder dog ikke for</p>	<p>2. I § 11, <i>stk. 2, nr. 1</i>, udgår »og« og i <i>stk. 2, nr. 2</i>, ændres » friluftsliv,« til »friluftsliv og«.</p> <p>3. I § 11, <i>stk. 2</i>, indsættes som nyt nr.:</p>

<p>1) byggeri, arbejdsstruker på op til 10 m², anlæg eller terrænændringer, som er nødvendige for skovdriften, og</p> <p>2) spejderhytter, skovbørnehaver og lignende byggeri, der særligt tilgodeser børns og unges friluftsliv.</p> <p><i>Stk. 3. ---</i></p> <p><i>Stk. 4. ---</i></p>	<p>»3) bygninger, anlæg eller terrænændringer, som miljøministeren efter § 61 a i lov om naturbeskyttelse har meddelt tilladelse til.«</p>
<p>§ 26. Bevaringsværdige egekrat skal bevares som egekrat. Miljø- og fødevareministeren skal registrere bevaringsværdige egekrat og kan på grundlag heraf indgå aftaler med ejerne om at sikre deres bevaring.</p> <p>§ 27. Ydre skovbryn af løvtræer og buske på fredskovspligtige arealer skal bevares.</p> <p>§ 28. Søer, moser, heder, strandenge eller strandsumpe, ferske enge og biologiske overdrev, der hører til fredskov, og som ikke er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, fordi de er mindre end de deri fastsatte størrelsesgrænser, må ikke dyrkes, afvandes, tilplantes eller på anden måde ændres.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Forbuddet i stk. 1 gælder også vandløb, som ikke er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, fordi de ikke er udpeget som beskyttede af miljø- og fødevareministeren efter indstilling fra kommunalbestyrelsen. Forbuddet gælder dog ikke for sædvanlige vedligeholdelsesarbejder i vandløb.</p>	

UDKAST

<p>§ 38. Når særlige grunde taler for det, kan miljø- og fødevareministeren dispensere fra bestemmelserne i § 8, § 9, nr. 1 og 2, § 10, nr. 4, § 11, stk. 1, og §§ 12 og 26-28.</p>	<p>4. I § 38 indsættes som <i>stk. 2</i>: »<i>Stk. 2.</i> Uanset <i>stk. 1</i> gør miljøministeren undtagelse fra §§ 26-28 for aktiviteter i en naturnationalpark omfattet af en tilladelse efter § 61 a i lov om naturbeskyttelse, medmindre det vil stride mod regler fastsat i medfør af § 46, stk. 4, nr. 2.«</p>
	<p style="text-align: center;">§ 3</p> <p>I lov nr. 133 af 25. februar 2010 om dyrevelfærd (dyrevelfærdsloven foretages følgende ændring:</p>
<p>§ 3. Enhver, der holder dyr, skal sørge for, at de behandles omsorgsfuldt, herunder at de huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov i overensstemmelse med anerkendte praktiske og videnskabelige erfaringer.</p>	<p>1. Efter § 20 indsættes: »Kapitel 4 a <i>Særlige bestemmelser for dyr, som udsættes i naturnationalparker</i> § 20 a. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan for at imødekomme hensynet til natur og biodiversitet i en naturnationalpark tilladt efter § 61 a i lov om naturbeskyttelse undtage bestemte dyrehold, herunder dyr, der udsættes i en sådan naturnationalpark, samt dyrenes afkom fra bestemmelserne i § 3 og § 9, stk. 1 og 2. <i>Stk. 2.</i> Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan fastsætte vilkår for en dispensation efter <i>stk. 1</i>, herunder om krav til arealets beskaffenhed, hvilke dyr der må udsættes i naturnationalparken, tilsyn, behandling eller aflivning af syge, afmagrede eller tilskadekomne</p>

	dyr samt regulering af bestanden af de udsatte dyr og deres afkom«
<p>§ 9. Enhver, der holder dyr, skal sørge for, at dyret tilses mindst en gang om dagen.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Stk. 1 finder ikke anvendelse på fritgående dyr på græs el.lign. Sådanne dyr skal dog tilses jævnlige.</p> <p>Stk. 3. Enhver, der erhvervsmæssigt holder dyr, skal sørge for, at dyreholdet tilses af en dyrlæge mindst en gang årligt.</p> <p><i>Stk. 4.</i> Ministeren for fødevarer, fiskeri og ligestilling kan fastsætte regler om, at dyr skal tilses oftere end nævnt i stk. 1. Ministeren kan fastsætte regler om, hvor ofte dyr omfattet af stk. 2 skal tilses. Ministeren kan fastsætte regler om, at visse mindre dyrehold kan undtages fra reglen i stk. 3.</p> <p><i>Stk. 5.</i> Ministeren kan fastsætte regler om indhold, omfang og hyppighed af dyrlægetilsynet efter stk. 3, herunder om, at tilsynet skal ske oftere end en gang årligt.</p> <p><i>Stk. 6.</i> Ministeren kan fastsætte regler om, at den ansvarlige for et dyrehold skal føre optegnelser over antallet af døde dyr, der konstateres i forbindelse med tilsyn udført efter stk. 1 og 2.</p>	<p style="text-align: center;">§ 4</p> <p>I lov om mark- og vejfred, jf. lovbekendtgørelse nr. 1847 af 14. december 2015, som ændret ved § 74</p>

UDKAST

	<p>i lov nr. 133 af 25. februar 2020, foretages følgende ændring:</p>
	<p>1. Efter § 15 indsættes: »§ 15 a. Bestemmelserne i § 15, stk. 1-3, finder ikke anvendelse i en naturnationalpark omfattet af en tilladelse efter § 61 a i lov om naturbeskyttelse.«</p>
<p>§ 88. Ingen må lade heste, kreaturer m.v. færdes på vej, uden at de er forsvarligt bevogtet. De må ikke tøjres således, at de kan nå ind på vejen. Såfremt de ikke er tøjret, skal de være adskilt fra vej ved forsvarlig indhegning.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Hunde må under færdsel på vej ikke føres i bånd fra motordrevet køretøj, hestekøretøj eller af ridende.</p>	<p style="text-align: center;">§ 5</p> <p>I færdselsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1324 af 21. november 2018, som ændret senest ved lov nr. 139 af 25. februar 2020, foretages følgende ændringer:</p> <p>3. I § 88, stk. 1, 3. pkt., indsættes efter »indhegning«: », jf. dog stk. 2«.</p> <p>4. I § 88 indsættes efter stk. 1 som nye stykker: <i>»Stk. 2.</i> Kravet til indhegning efter stk. 1 gælder ikke for vejstrækninger i områder, hvor der er meddelt tilladelse til etablering af naturnationalparker efter lov om naturbeskyttelse, hvis vejstrækningen ikke fungerer som en væsentlig færdselsåre. <i>Stk. 3.</i> Transportministeren kan fastsætte nærmere regler om tiltag til at sikre færdselssikkerheden i naturnationalparker, hvor kravet til indhegning ikke gælder i medfør af stk. 2, herunder krav om trafiksikkerhedsrevision forud for meddelelse af tilladelse til etablering</p>

UDKAST

	<p>af en naturnationalpark efter lov om naturbeskyttelse.« Stk. 2 bliver herefter stk. 4.</p>
--	---

UDKAST